

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE'DE TURİZMİN ETKİLERİ KONUSUNDA YEREL HALKIN
BAKIŞ AÇISINI ORTAYA KOYAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Rezan ÇIKRIK

Danışman

Doç. Dr. İbrahim YILMAZ

Nevşehir

Aralık 2018

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Rezan ÇIKRIK

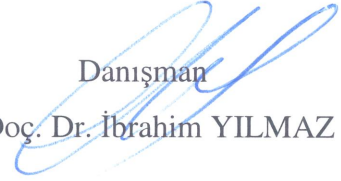
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Türkiye’de Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Bakış Açısını Ortaya Koyan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Rezan ÇIKRIK

Danışman
Doç. Dr. İbrahim YILMAZ

Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Duygu EREN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. İbrahim YILMAZ danışmanlığında Rezan ÇIKRIK tarafından hazırlanan “Türkiye’de Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Bakış Açısını Ortaya Koyan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

24/12/2018

JÜRİ

Danışman :Doç. Dr. İbrahim YILMAZ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi... Bekir... Baca... Dedeoğlu

Üye : Dr. Öğr. Üyesi... Mehmet... Tuncer

İMZA

.....

.....

.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 15 / 01 / 2019 tarih ve 2019-03-52 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

15/01/2019
Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Anlayıőı ve tecrübesiyle tez yazım sürecinde yardımlarını esirgemeyen değerli tez danıőmanım Doç. Dr. İbrahim YILMAZ'a, çalıőmamın baőlangıcında beni cesaretlendiren ve her zaman bana güven veren sevgili teyzem Sema PEKTAŐ HORTOĞLU'na, bu zorlu süreçte her anlamda yanımda olan, çok sevdiğim eőim Serkan çıkırık'a ve canım kızım Nefise Nehir çıkırık'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

**TÜRKİYE’DE TURİZMİN ETKİLERİ KONUSUNDA YEREL HALKIN
BAKIŞ AÇISINI ORTAYA KOYAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN
BİBLİYOMETRİK ANALİZİ**

Rezan ÇIKRIK

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Aralık 2018

Danışman: Doç. Dr. İbrahim YILMAZ

ÖZET

Türkiye’nin farklı turizm destinasyonlarında zaman içerisinde turizmin gelişmesiyle birlikte olumlu ve olumsuz pek çok etki ortaya çıkmıştır. Bu etkiler genellikle çevresel (fiziksel), ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler şeklinde kategorize edilmektedir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, bu konuda çok sayıda bilimsel çalışma yapıldığı ve ağırlıklı olarak yerel halkın söz konusu etkilere ilişkin bakış açısının ortaya konulduğu görülmektedir. Ancak bu çalışmaları bibliyometrik bakış açısıyla çeşitli parametrelere göre bir arada analiz eden çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını ele almış lisansüstü tezlerin çeşitli parametrelere göre bibliyometrik yöntemle analiz edilmesidir. Çalışmada 2000-2017 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (Yök Tez)’nde kayıtlı bulunan, turizmin etkileri konusunda yerel halkın tutum ve algılamalarını ortaya koyan 85 lisansüstü tez analiz edilmiştir. Analiz yapılırken tezlere ilişkin bir takım parametreler kullanılmıştır. Bu parametreler; “yıl”, “tür”, “yayınlandığı üniversite”, “hazırladığı enstitü”, “yayınlandığı ana bilim dalı”, “danışman adı”, “danışman ünvanı”, “sayfa sayısı”, “kaynakça sayısı”, “araştırma alanı” ve “temel bulguları” şeklinde belirlenmiştir. Analiz bulgularına göre, yerel halk ve turizmin etkileri alanında en çok 2014 ve 2015 yıllarında tez yazıldığı, yaygın olarak hazırlanmış lisansüstü tez türünün yüksek lisans tezi olduğu, hem doktora hem de yüksek lisans alanında en fazla tez hazırlanmış olan üniversitenin Gazi Üniversitesi olduğu, tezlerin yoğunlukla Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırlandığı, tezlerin ağırlıklı olarak Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı’nda yayınlandığı, en fazla tez yürüten tez danışmanı ünvanının Yrd. Doç. Dr. olduğu, araştırma alanı olarak en çok tercih edilen illerin sırasıyla, Antalya, Muğla ve İzmir olduğu belirlenmiştir. Yerel halkın turizmin etkilerine karşı tutumlarının ve algılamalarının genel anlamda olumlu yönde olduğu da bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Turizmin Etkileri, Yerel Halk, Bibliyometri, Lisansüstü Turizm Tezleri, Türkiye

**THE BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE POSTGRADUATE THESIS IN
TURKEY WHICH PRESENT THE LOCAL PEOPLE’S PERSPECTIVE
ABOUT THE EFFECTS OF TOURISM**

Rezan ÇIKRIK

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences
Department of Tourism Management, Master’s Thesis, December 2018
Supervisor: Associate Professor İbrahim YILMAZ**

ABSTRACT

Many positive and negative effects have emerged with the development of tourism, in the different destinations of Turkey in time. Usually, these effects are categorized as physical, economic, and socio-cultural. When the literature is examined about the subject it is seen that, a large number of scientific studies have been done about this subject. It is also seen that, mainly in these studies the subject is revealed with the local people's point of view to the aforesaid effects. However, the number of studies that analyze these studies, according to various parameters with bibliometric point of view, is rather limited. The purpose of this study is to analyze according to various parameters with the bibliometric method of post-graduate theses which are handled the point of view of local people on the effects of tourism. In the study, 85 post-graduate theses, which are registered on the Council of Higher Education Thesis Center (Yök Tez) between the years of 2000-2017, have been analyzed that demonstrate the attitudes and the perceptions of local people about the effects of tourism. While analyzing, some parameters related to the theses were used. These parameters have been identified as; "year", "type", "published university", "institute", "published department", "the name of the supervisor", "the degree of the supervisor", "the number of the page", "the number of the sources", "research area" and "key findings". According to the findings of the analysis in the area of local people and the effects of tourism; most of the thesis are written in the years of 2014 and 2015, most thesis are written in the area of master's degree, both the doctorate and the master's degree most thesis are written in Gazi University, theses are prepared intensively in the Institute of Social Sciences and the Department of Tourism Management, the degree of the supervisor is mostly assistant professor, and the most preferred cities as research areas are respectively Antalya, Muğla and İzmir, have been identified. It is also a finding that local people's attitudes and the perceptions towards the effects of tourism are generally positive.

Keywords: Effects of Tourism, Local People, Bibliometrics, Postgraduate Tourism Theses, Turkey

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BİBLİYOMETRİK ANALİZ, TURİZMİN ETKİLERİ VE YEREL HALKIN BU ETKİLERE YÖNELİK BAKIŞ AÇISI

1.1. Bibliyometrik Analiz Kavramı ve Önemi	3
1.1.1. Bibliyometrik Analiz Kavramı.....	3
1.1.2. Bibliyometrik Analiz Yönteminin Önemi.....	4
1.2. Türkiye’de Turizm Alanındaki Bibliyometrik Yayınlar	6
1.3. Turizmin Etkileri ve Yerel Halkın Bu Etkilere Yönelik Bakış Açısı	10
1.4. Turizmin Çevresel (Fiziksel), Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri	11
1.4.1. Turizmin Çevresel (Fiziksel) Etkileri.....	11
1.4.1.1. Turizmin Çevre Üzerindeki Olumlu Etkileri.....	12
1.4.1.2. Turizmin Çevre Üzerindeki Olumsuz Etkileri.....	13
1.4.2. Turizmin Ekonomik Etkileri.....	14
1.4.3. Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri.....	18
1.5. Turist ve Yerel Halk Etkileşimi	21

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK TUTUM VE ALGILAMALARI ÜZERİNE HAZIRLANMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

2.1. Araştırmanın Amacı	27
2.2. Araştırmanın Önemi	27
2.3. Araştırmanın Yöntemi	28
2.4.Türkiye’de Yerel Halkın Turizme Yönelik Tutumları Üzerine Hazırlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz Bulguları	29
2.4.1. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı.....	30
2.4.2. Tezlerin Yayınlandığı Yıllara Göre Dağılımı.....	30
2.4.3. Tezlerin Yayınlandıkları Üniversitelere Göre Dağılımı.....	31
2.4.4. Tezlerin Hazırlandıkları Enstitülere Göre Dağılımı.....	32
2.4.5. Tezlerin Yayınlandıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	32
2.4.6. Danışmanlarına Göre Tezlerin Dağılımı.....	33
2.4.7. Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	34
2.4.8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı.....	34
2.4.9. Lisansüstü Tezlerde Faydalanılan Kaynak Sayılarına Göre Dağılımı.....	35
2.4.10. Araştırmanın Yapıldığı İllere Göre Dağılımı.....	35
2.4.11. Tezlerin Temel Bulguları.....	36
2.4.11.1. Genel Anlamda Yerel Halkın Turizmin Etkilerine İlişkin Tutumlarının ve Algılarının İncelendiği Çalışmalar.....	36
2.4.11.2. Kırsal Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar.....	42
2.4.11.3. Turizm ve Kültürel Kimlik Arasındaki İlişkinin İncelendiği Çalışmalar.....	44
2.4.11.4. Turizmin Gelişiminin Küçük Yerleşim Birimlerinde Yaşayan Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar.....	45
2.4.11.5. Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisinin Yerel Halk Açısından Değerlendirildiği Çalışmalar.....	49

2.4.11.6. Spor Organizasyonlarının ve Etkinliklerin Destinasyona Etkisinin Yerel Halk Açısından Değerlendirildiği Çalışmalar.....	50
2.4.11.7. Destinasyonların Coğrafi Özellikleri Bakımından Turizme Kazandırılmasının, Yerel Halkın Bakış Açısıyla Değerlendirildiği Çalışmalar.	52
2.4.11.8. Yerel Halkın İnanç Turizmine Bakışı Üzerine Yapılmış Çalışmalar.....	54
2.4.11.9. Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısını Değerlendiren Çalışmalar.....	55
2.4.11.10. Yerel Halkın Tarım Turizmine Bakış Açısını Değerlendiren Çalışmalar.....	56
2.4.11.11. Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizme ve Destinasyon İmajına İlişkin Tutumlarının Ölçüldüğü Çalışmalar.....	56
2.4.11.12. ‘Cittaslow’(Yavaş Şehir) Olgusunun Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar.....	58
2.4.11.13. Yerel Halkın Turizm Pazarlamasına ve Turizmin Gelişimine Yönelik Tutumlarının İncelendiği Çalışmalar.....	59
2.4.12. Dolaylı Olarak İlgili Lisansüstü Tezlerin Temel Bulguları.....	60
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	65
KAYNAKÇA.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	94

KISALTMALAR LİSTESİ

- TUİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
WTO : World Tourism Organization (Dünya Turizm Örgütü)
YÖK TEZ :Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Türkiye'nin Toplam Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	15
Tablo 2.1. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı.....	30
Tablo 2.2. Tezlerin Yayınlandığı Yıllara Göre Dağılımı.....	30
Tablo 2.3. Tezlerin Yayınlandıkları Üniversitelere Göre Dağılımı.....	31
Tablo 2.4. Tezlerin Hazırlandıkları Enstitülere Göre Dağılımı.....	32
Tablo 2.5. Tezlerin Yayınlandıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı.....	32
Tablo 2.6. Danışmanlarına Göre Tezlerin Dağılımı.....	33
Tablo 2.7. Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı.....	34
Tablo 2.8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı.....	34
Tablo 2.9. Lisansüstü Tezlerde Faydalanılan Kaynakların Sayılarına Göre Dağılımı	35
Tablo 2.10. Araştırmanın Yapıldığı İllere Göre Dağılımı.....	35

GİRİŞ

Turizm alanındaki akademik çalışmaların hızla artması ile çeşitlenen turizme dair dökümanlar, araştırmacılar için yeni bir bakış açısının gelişmesini sağlamıştır. Araştırmacılar, bibliyometrik araştırma sayesinde, sınıflandırdıkları dökümanları belirli bir dönem aralığıyla kısıtlayarak, çeşitli kriterler aracılığıyla inceleyebilmektedir. Bu bağlamda bibliyometrik araştırma yöntemlerinin, araştırmacılara yeni bakış açıları sunduğu söylenebilir. Bu çalışmada konuların birbiri ile olan ilişkilerinin daha kolay anlaşılabilmesi adına kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra bu çerçeve dahilinde araştırmaya konu olan lisansüstü tezler sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma yapılırken yıl, tür, yayınlandığı üniversite, hazırlandığı enstitü, yayınlandığı ana bilim dalı, danışman adı, danışman ünvanı, sayfa sayısı, kaynakça sayısı, tezin araştırma alanı ve tezin bulguları gibi parametrelerden faydalanılmıştır. Sınıflandırma sonrası analiz edilen veriler değerlendirilmiş ve bulgular elde edilmiştir. Edinilen bulgular yorumlanmış, gelecekteki araştırmalara ışık tutması adına öneriler geliştirilmiştir.

Turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını ortaya koyan, 2000-2017 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerinin birbiri ile ilişkilendirilmesinin literatüre farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir. Lisansüstü tezler, devamlı olarak yazılan ve yayımlanan türden bilimsel iletişim kaynaklarından. Bu nedenle sürekli gelişim halinde olan bu akademik çalışmaların, belirli periyotlar dahilinde bibliyometrik yöntemlerle incelenmesi oldukça faydalı olmaktadır. Turizm alanındaki akademik çalışmaların çeşitliliğinden dolayı, belirli konular üzerinde yapılmış bibliyometrik çalışmalar araştırmacılara yön gösterebilmektedir. Turizmin belirli bir alanına dair yapılmış araştırmaların derlenerek, bilgilerin bir çalışma altında toplanması, araştırmacıların tek kaynak üzerinden çok sayıda çalışmaya yüzeysel veya detaylı şekilde ulaşmasını sağlamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BİBLİYOMETRİK ANALİZ, TURİZMİN ETKİLERİ VE YEREL HALKIN BU ETKİLERE YÖNELİK BAKIŞ AÇISI

1.1. Bibliyometrik Analiz Kavramı ve Önemi

1.1.1. Bibliyometrik Analiz Kavramı

Bibliyometri genel olarak, daha önce yapılmış çalışmaların sayımına dayanan bilimsel bir araştırma şeklidir. Bibliyometri, belirli bir dönem aralığında yapılan bilimsel çalışmaların birbiri ile ilişkilerini çeşitli parametreler aracılığıyla inceler ve geçen zaman diliminde ilgili konunun değişim profilini ele alır (Al ve Coştur, 2007; Barca ve Hızıroğlu, 2009; Cevizkaya, İlsay ve Avcıkurt, 2014). Bilimsel iletişim araçlarının (kitap, dergi vb.) matematiksel ve istatistiksel tekniklere göre incelenmesi olarak tanımlanabilen bibliyometri terimi, akademik alanda yayınlanmış çalışmaların farklı göstergelere (konu, yıl vb.) göre incelenmesidir (Borgman ve Furner, 2002; Ulu ve Akdağ, 2015). Bibliyometrik yöntemlerle yapılan çalışmalar sayesinde araştırmalar, çeşitli parametrelere göre analiz edilerek, bilime katkı sağlamaktadır (Al ve Costur, 2007).

Sosyal durumların yapısı karmaşıktır ve bu nedenle bazı durumların sonuçlarını önceden kestirmek zordur. Nitel araştırma yöntemleri sayesinde, araştırmacılar daha ayrıştırılabilir ve detaylı incelemeler yapabilmektedir. Ayrıca nitel araştırma yöntemleri, araştırmacıya konu üzerinde kaşif gibi çalışma olanağı sağladığı için, araştırmacı süreçte ürettiği sorularla ilerleme şansını elde edebilir (Karataş, 2015). Literatürde turizm bilgilerinin çeşitli kategoriler eşliğinde incelenmesi adına, atıf analizi, içerik analizi, yazarlık analizi, sosyal ağ analizi gibi çeşitli araştırma yöntemleri mevcuttur (Karagöz ve Kozak, 2014).

Bibliyometrik araştırmalar tanımlayıcı ve değerlendirici olmak üzere iki şekilde yapılabilmektedir. Belirli bir yılda yayınlanan makale sayısının belirlenebilmesi için tanımlayıcı nitelikte çalışmalar yapılırken, kendinden sonraki araştırmalara faydalı olabilecek şekilde atıf analizi yapılarak değerlendirici nitelikte çalışmalar da yapılmaktadır (Yozgat ve Kartaltepe, 2009). Bibliyometri çalışmalarının önemli bir yöntemi olan atıf analizi, araştırmacıların yaptığı çalışma ile bu çalışmalara temel oluşturan kaynaklar arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir (Bayram, 1998). Atıf analizi sayesinde, herhangi bir alanda yapılan çalışmaların yaşlanma hızını tespit etmek mümkündür. Ayrıca kütüphanelerde literatür koleksiyonu yapılmasında da atıf analizi etkili bir yöntemdir (Yalçın, 2010). Belge incelemesi ise, araştırılması hedeflenen konuların veya olguların literatürden elde edilen dökümanların incelenerek, analiz edilmesidir (Güçlü Nergiz, 2014).

1.1.2. Bibliyometrik Analiz Yönteminin Önemi

İnsanlar çok yönlüdür ve bu değişik yönlerini tek bir bilim dalından yararlanarak açıklamak yeterli değildir. İnsan duyguları görecelilik gösterdiği gibi, sürekli değişim halindedir. Bu nedenle temelinde insan olgusunun karmaşık yapısını anlamayı hedefleyen çalışmaların, bütünsel bir yaklaşım sergilemesi gerekmektedir. İnsanın değişken bir yapıya sahip olması, sosyal bilimlerde genellemeler yapılmasından ziyade, konuların anlaşılmaya çalışılmasının önemini arttırmaktadır. Sosyal konuların bütüncül bir şekilde incelenmesi ihtiyacı nitel çalışma yöntemlerine yönelimi arttırmaktadır. Bilimsel yayınların niteliğine dair konuların incelenmesi için bir takım inceleme araçları gündeme gelmektedir. Bunlardan bir tanesi, 1990'lı yıllarda Türkiye'de uygulamaya geçirilen 'Akademik Yükseltme Ölçütleri'dir. Bu ölçütler ile bilimsel yayınların niteliğinin değerlendirilmesi ihtiyacı, bibliyometrik yöntemlerin kullanımının artmasına neden olmuştur (Kozak 2003; Polat, Sağlam ve Sarı, 2013). Bu doğrultuda, bibliyometrik analiz yöntemine dayanarak yapılmış çalışmaların, bilimsel yayınların niteliği ve etkinliği hakkında bilgi verdiği söylenebilir (Al, Soydal, ve Yalçın 2010; Karataş,2015).

Bibliyometrik yöntemler kullanılarak yapılan çalışmalar sayesinde, araştırmacıların tekrara düşmesi önlenilebilir ve orijinal yayınların yapılmasına katkıda bulunulabilir (Aydın, 2014). Belirli aralıklarla bir alandaki çalışmaların bibliyometrik açıdan

incelenmesi, o alandaki gelişmelerden haberdar olunması açısından önem arz etmektedir (Çiçek ve Kozak, 2012). Bilimsel bir yayın yapmak kadar yayınların yazarlarının ve konu ile ilgili başka verilerin daha çok gösterge ile incelenmesi ihtiyacı, bibliyometrik araştırmaların önemini arttırmıştır (Şahin ve Acun, 2015).

Bibliyometrik yöntemler kullanılarak, bir alanda yapılmış çalışmalarındaki konu başlıklarının ne yönde yoğunlaştığı gibi sonuçlar elde etmek mümkündür (Turan, 2014). Bibliyometrik çalışmaların, araştırmaların değerini sayısal ifadelerle belirlemek, literatüre yaratıcılık katacak şekilde katkı sağlamak gibi amaçları vardır (Barrios vd., 2008). Pritchard (1969)'a göre bibliyometri, pek çok bilim dalında kullanılması mümkün bir araştırma yöntemidir. Buradan hareketle, günümüzde birçok yazın alanında kullanılan bibliyometrinin, kullanım alanının genişliğini görmek mümkündür (Aydın, 2014).

Bibliyometrik çalışmalardan mikro ve makro düzeyde faydalanılabilmektedir. Bir dergiye dahil edilen bilgilerin incelenmesi ile mikro anlamda, ülkenin bilim politikasını ilgilendirecek düzeyde bilgilerin incelenmesi ile makro anlamda bibliyometri çalışmaları yapılmaktadır (Zencir ve Kozak, 2012; Karagöz ve Kozak, 2014). Alan yazın derleme yöntemi olarak da karşımıza çıkan bibliyometri, zaman ve maliyet ile ilgili zorluklardan dolayı tercih edilebilmektedir. Benzer konular üzerine yapılmış çalışmaların derlenerek incelenmesi sonucunda, bulgulara bir bütün halinde ulaşmanın, gelecekteki çalışmalara katkı sağlayacağı söylenebilir (Xiao ve Smith, 2006; Olcay, Karacıl ve Sürme, 2017).

Bibliyometrik yöntemler ile bir bilim dalına ait yayınların genel ve detaylı bir şekilde profilini çıkarmak mümkündür. Böylece bütün halde tek bir çalışma altında sınıflandırılmış bilgilere ulaşılabilir. Bu bağlamda bibliyometrik çalışmalar, yeni çalışmalarda araştırmacılara zamandan tasarruf ettirerek, kısa sürede birçok yayın hakkında bilgi verme özelliğine sahiptir.

1.2. Türkiye’de Turizm Alanındaki Bibliyometrik Yayınlar

Turizmin dinamik bir yapıya sahip olması, bu alanda yapılan çalışmaların gelişimini ve çeşitliliğini arttırmaktadır. Turizm ve etkilerinin boyutlandırılarak incelenmesi,

hem literatürün gelişimi yönüyle, hem de destinasyonların turizm faaliyetlerine daha hazır hale getirilebilmesi yönüyle çalışılmaya değer bir konudur. Turizm yazınının 1920'li yıllarda başlangıç döneminde olduğunu, 1970'li yıllardan sonra ise gelişme dönemine girdiğini söylemek mümkündür. Özellikle 2000'li yıllardan sonra Türkiye'de yapılan turizm ile ilgili bilimsel çalışmaların nitelik açısından olmasa bile nicelik olarak dünyada önemli boyutlara ulaştığı söylenebilir (Özel ve Kozak, 2012; GÜDÜ Demirbulat ve Tetik Dinç, 2017). İlk defa bibliyometri teriminin P.Otlet(1934)'in çalışmasında kullanıldığı görülmektedir. Bilimsel literatürde ise bibliyometri ile ilgili ilk çalışmanın Pritchard'ın (1969) çalışması olduğu bilinmektedir.

Türkiye'de turizm konusu üzerine yapılan çalışmaların 1970'li yıllara kadar dayandığı bilinmekle beraber, 1980'li yıllarda Bülent Ağaoğlu tarafından yürütülen çalışmalar dikkat çekmektedir. Türkiye'de bibliyometrik araştırma anlamında değerli çalışmalar yürüten önemli akademisyenlerden biri de Nazmi Kozak'tır. 1990'lı yıllarda Nazmi Kozak'ın tek başına ve arkadaşlarıyla yaptığı bibliyometrik çalışmalar literatüre katkı sağlamıştır. Bu anlamda Kozak'ın (1994, 1996), 'Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi' için hazırladığı çalışmalar örnek olarak verilebilir. Kozak (1994), 1963-1992 yılları arasında yayınlanmış turizm ile ilgili lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında, Türkiye'de yapılmış turizm çalışmalarının gelişimini ve yönünü değerlendirmiştir. Kozak (1995) Türkiye'de yayımlanmış olan turizm ile ilgili makaleleri ele aldığı bir başka çalışmasında ise bir takım değişkenleri analiz etmiş ve bulgularından yola çıkarak genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Kozak (1996), çalışmasında dünya genelinde turizm ile ilgili yayınlanmış akademik dergileri incelemiştir. Kozak (1997), Ulusal Turizm Kongreleri'nde sunulan bildirileri çeşitli parametreler aracılığıyla değerlendirmiştir, ayrıca İçöz ve Kozak'ın (1999) turizm literatürüne katkı sağlayan bibliyometrik çalışmaları da mevcuttur (Kozak, 2001). Yine Kozak (2003)'ün Türkiye Akademik Dergiler Araştırması'dan elde ettiği verilerle hazırladığı çalışma bibliyometrik özellik taşımaktadır. Bu çalışmaya göre Türkiye'de sağlık, sosyal ve teknik bilimler alanlarında yayımlanmış akademik dergilere dair son beş yıllık değişimler incelenmiştir. Zencir ve Kozak (2012)'ün Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde 2000-2010 yılları arasında yayımlanmış turizm konulu makaleleri incelediği çalışmada, makaleler yıl,

üniversite, makale konusu, yayın dili, araştırma türü, yazar sayısı, sayfa sayısı, kullanılan kaynak sayısı, yerli kaynak sayısı parametreleri dahilinde analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda turizm konulu makalelerin niteliğinde artış olduğu belirlenmiştir. Karagöz ve Kozak (2014), Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin bibliyometrik analizine dair yaptıkları araştırmada, dergide 1997-2010 yılları arasında yayımlanmış makaleleri analiz etmişlerdir. Araştırmanın temel amacını turizm bilgi ağ yapısının ve kurumsal iş birliği yapısının ortaya çıkarılması ve bu ağ yapısı içindeki rollerin belirlenmesi oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir turizm konusu üzerine hazırlanmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapan GÜDÜ Demirbulat ve Tetik Dinç(2017), tezleri çeşitli parametreler aracılığıyla incelemişlerdir. 1987-2015 yılları arasında sürdürülebilir turizm konusunda yayınlanmış olan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmanın sonucuna göre en fazla tez İstanbul Üniversitesi'nde yayınlanmıştır. Sürdürülebilir turizm konusunun lisansüstü tezlerde 2000'li yıllardan itibaren arttığı ve en çok yüksek lisans düzeyinde tez yazıldığı belirtilmiştir.

Olçay, Karacıl ve Sürme (2017), ulusal ve uluslararası alanda helal turizm ile ilgili yayınları incelemiş ve genel eğilimleri belirlemeye çalışmışlardır. Yazarlar helal turizm alanının bibliyometrik profilini ele aldıkları araştırmada belirli parametreler ile analiz yoluna gitmişlerdir. Helal turizm alanında toplam 50 adet bilimsel çalışma olduğu ve bu çalışmaların 2016 yılından itibaren artmaya başladığı belirtilmiştir.

G. Yılmaz (2017), 2009-2015 yılları arasında düzenlenen Ulusal Turizm Kongrelerinde gastronomi ve mutfak sanatları ile ilgili yayınlanmış bildirileri bibliyometrik yöntemle incelemiştir. Parametrelerden faydalanılarak yapılan çalışmada gastronomi ve mutfak alanında yayınlanan bildirilerde en çok tercih edilen kaynağın makaleler olduğu, yerli kaynak kullanımından ziyade yabancı kaynak kullanımının yaygın olduğu, bildirilerin büyük kısmının iki yazarlı olduğu sonuçlarına varılmıştır. Literatüre bakıldığında, Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri'nde yer alan çalışmaların, başka alanlarda da ele alındığı görülmektedir. Buna örnek olarak Şahin ve Acun (2015)'un turist rehberliği alanının bibliyometrik

profilini analiz ettikleri çalışma verilebilir. Çalışmada turist rehberliği alan yazının özelliklerinin ve eğilimlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Tekin (2016), Türkiye'deki lisansüstü turizm tezlerinde ağırlık verilen konuların tespitine yönelik bibliyometrik bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucuna göre, turizm ve ilgili yedi ana bilim dalına ilişkin 1984-2015 yılları arasında hazırlanmış 1370 adet tez paylaşıldığı belirlenmiş, tezlerin odaklandığı konuların işletme disiplininde yoğunlaştığı görülmüş ve tez konularının zaman içinde değişiklik gösterdiği belirtilmiştir. Turan (2014), turizm konulu yüksek lisans tezlerini bibliyometrik özellikler çerçevesinde incelemiş ve araştırmasına 1984-2013 yılları arasında yayımlanmış 1670 adet turizm konulu yüksek lisans tezini dahil etmiştir. Yaptığı incelemeler sonucunda en fazla yüksek lisans tezinin İstanbul Üniversitesi bünyesinde hazırlandığını, en çok danışmanlığı yardımcı doçent ünvanlı öğretim üyelerinin yaptığını, tezlerin yoğunluklu olarak sosyal bilimler enstitüsü ve turizm işletmeciliği ana bilim dalları bünyelerinde hazırlandığını belirtmiştir. Ayrıca yüksek lisans tez sayısının 2000'li yıllarda artmaya başladığı sonucuna varılmıştır.

Aydın (2014)'ın, yiyecek içecek işletmeciliği alanında hazırlanmış tezlerin bibliyometrik analizini yaptığı araştırmasında, 1988-2013 yıllarını kapsayan 179 adet tez analiz edilmiştir. Araştırmaya göre belirtilen yıllar arasında en çok tezin 2010 yılında yazıldığı, en çok yüksek lisans düzeyinde tezler yazıldığı, yiyecek içecek alanında daha çok uygulamalı araştırmaların tercih edildiği, en çok nicel araştırma yönteminin kullanıldığı gibi sonuçlar elde edilmiştir. Arıcı (2014)'nın, seyahat işletmeciliği literatürünün gelişim sürecine yönelik yaptığı bibliyometrik çalışmasında da, yine lisansüstü tezlerden faydalandığı görülmektedir. Yök Tez veri tabanı aracılığıyla ulaşılan 220 adet tez bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Araştırma sonucuna göre, konu olarak pazarlama disiplininde yoğunluk olduğu, yüksek lisans düzeyinde tezlerin ağırlıkta olduğu, tezlerde genellikle nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı, tezlerin çoğunluğunun sosyal bilimler enstitülerinde hazırlandığı şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

Bayın(2015), sağlık turizmi üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin içerik analizini yapmıştır. 95 adet lisansüstü tez yıl, tür, üniversite, enstitü, dil gibi kriterler dahilinde

incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, türü bakımından en çok yüksek lisans tezi yazılmıştır. Tezlerin tamamına yakını Türkçe olarak hazırlanmış, tezlerin yarısından fazlasının 'İşletme' ve 'Turizm İşletmeciliği' anabilim dallarında yapıldığı belirlenmiştir. Türkiye'de coğrafya alanında yazılmış lisansüstü tezlerin içerik analizini yapan Şardağ (2016), hazırladığı tez çalışmasında toplam 103 adet lisansüstü tez incelemiştir. Araştırma sonucunda, coğrafya alanında turizm konulu tez çalışmalarının 2000'li yıllarda artmaya başladığını gözlemlemiştir. İncelenen tezlerin bir kısmında yöntem ve sorunsal açıdan eksiklikler olduğu, tezlerin bölgesel coğrafya üzerinde yoğunlaştığı, tezlerde Türkiye turizminin sorunlarına yeterince yer ayrılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

S.Geyik (2010), web sitelerinin etkin olarak kullanılabilmesi için konaklama işletmelerinin sahip olması gereken özellikleri tespit etmek ve değerlendirmek üzere yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Tezde otel işletmelerinin web sayfaları içerik analizi yöntemi ile ele alınmıştır. Marmara ve Akdeniz Bölgesi'nde yer alan butik oteller üzerinde yapılan bu araştırmaya göre, her iki bölgedeki butik otellerin web sitelerini bir pazarlama aracı olarak etkin bir şekilde kullanmadıkları belirlenmiştir. İşletmelerin web sitelerini bir pazarlama aracı olmaktan çok, iletişim ve bilgi alma aracı olarak kullandıkları sonucuna varılmıştır. Tayfun vd. (2016) turizm alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yaptığı çalışmada, 1985-2016 yılları arasında yayımlanmış 367 adet turizm konulu tez incelenmiştir. Tezler sınıflandırılırken benzer diğer çalışmalardan farklı olarak 'özet kurgusu' parametresi kullanılmıştır. Bu bağlamda lisansüstü tezlerin özet kurgusuna bakıldığında yazarların genellikle amaç, yöntem ve sonuca değindikleri ancak tartışma ve önerilere büyük oranda yer vermedikleri görülmüştür.

Cevizkaya, İlsay ve Avcıkurt (2014), turizm alanında engelliler ile ilgili 2000-2013 yılları arasında yayımlanmış tezleri ve yerli-yabancı kaynaklı turizm dergilerini parametreler doğrultusunda bibliyometrik yöntemlerle analiz etmişlerdir. Araştırmaya 603 tez ve 49 makale dahil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre en fazla tezin Gazi Üniversitesi bünyesinde hazırlandığı, eğitim-öğretim, spor ve psikoloji konulu çalışmaların yoğunlukta olduğu saptanmıştır. Turizm alanında yapılan çalışmaların ise konu bağlamında 6.sırada olduğu belirtilmiştir.

Kaya (2014)'nın 'Annals of Tourism Research' dergisinde yayınlanmış makaleler üzerine yaptığı bibliyometrik çalışmasında, makalelerin çoğunluğunun turizm dışındaki bölümler tarafından hazırlandığını tespit etmiştir. Bu bağlamda turizm kuramı ve diğer bilimler arasında oldukça güçlü bir bağ olduğu söylenebilir. Türktarhan (2014) turizmin ilişki içinde olduğu bu bilim dallarını ve disiplinleri genel haliyle, coğrafya, iktisat, psikoloji, felsefe, eğitim, işletme, sosyoloji, antropoloji, arkeoloji, tarih, hukuk şeklinde belirtmektedir.

'International Journal of WineBusiness Research' dergisinde 1992-2013 yılları arasında yayımlanmış olan makalelerin bibliyometrik analizini yapan Kodaş (2014), toplam 362 makale incelemiştir. En fazla yayın yapan kurumların ABD, Avustralya, İngiltere ve İtalya'da yer aldığı, en çok görgül araştırma yapıldığı ve çalışmaların genel olarak nicel araştırma yöntemleri ile yürütüldüğü sonuçlarına varılmıştır. Türktarhan (2014)'ın 'Sistemik Türkiye Turizm İşletmeciliği Bibliyografyası (1929-1984)' adında yaptığı çalışmada, Bülent Ağaoğlu tarafından 1985 yılında yazılmış yüksek lisans tezinden faydalanılmıştır. Ağaoğlu'nun bibliyografya şeklinde hazırladığı yüksek lisans tezinde yer alan 2683 adet eser bibliyometrik parametreler ile analiz edilmiştir. En çok makale türünde eserler verildiği, en fazla çalışmanın 1984 yılında yapıldığı, Arkitekt ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni'nin en çok makale yayımlayan süreli yayınlar olduğu sonuçlarına varılmıştır.

1.3. Turizmin Etkileri ve Yerel Halkın Bu Etkilere Yönelik Bakış Açısı

Yerel halk, ülkelerine veya bölgelerine turistik amaçla gelen insanları doğrudan veya dolaylı olarak ağırlayan bireylerden oluşmaktadır (Tayfun, 2002). Turizm ise gerçekleştirildiği bölgelerde, bireylerarası olduğu gibi, toplumsal anlamda da bir takım değişimler meydana getiren bir olgudur. Turizmin giderek gelişmesi ile birlikte, birbirinden farklı kültürler biraraya gelip etkileşim göstermektedir. Bu bağlamda turizm, farklı milletlerin bir araya gelerek kültürel alışveriş içinde olmasını sağlamaktadır. Turist ile yerel halkın iletişim halinde olması, yerel halk üzerinde olumlu ve olumsuz şekilde sonuçlar doğurmaktadır. Bu sonuçların doğru yönetilmesinin, toplumsal refahın artırılmasında, turistin destinasyona bakış açısının

olumlu yönde olmasında, ülkeler arası barış ortamı ve sempati oluşmasında etkili olacağı düşünülmektedir (Çetin, 2009; GÜDÜ Demirbulat, Bozok ve Avcıkurt, 2014).

1.4. Turizmin Çevresel(Fiziksel),Ekonomik veSosyo-Kültürel Etkileri

Turizm faaliyetlerinin mikro ve makro açıdan olumlu ve olumsuz etkilerinin varlığı nedeniyle, genellikle akademik çalışmalar turizmin etkilerini bu iki açıdan ve bir arada incelemektedir. Bu akademik çalışmaların turizmin etkilerini, çevresel (fiziksel), ekonomik ve sosyo-kültürel etkiler başlıkları altında topladıkları görülmektedir (İ. Yılmaz, 2017).

1.4.1. Turizmin Çevresel (Fiziksel) Etkileri

Doğal çevrenin bilinçli bir şekilde kullanılması ve korunması konusu yıllardır süregelen ve halen önemini kaybetmemiş bir konudur. Bunun en önemli nedenleri ise, doğal çevrenin canlıların varlık, yaşama ve gelişme kaynağı olmasıdır. Çevre, dünyadaki canlı varlıkları ve bu varlıkların yaşadığı ortamdaki hava, su, toprak ve doğal kaynakları ifade eden bir sistemdir (Türker, 2002). Fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin insanlar üzerinde anında veya belirli bir süre zarfında etkili olması çevre kavramını ifade etmektedir (Kahraman ve Türkay, 2012). Doğal kaynakların bilinçsizce kullanımı ve bilinçsiz endüstrileşme çevre sorunlarının başında gelmektedir. Bu sorunlar dünyanın geleceğini tehdit altına almaktadır. Bu nedenle çevre sorunlarını en aza indirmek için yapılan çevre yönetimi çalışmaları hayati önem taşımaktadır. Çevre yönetimi ekonomik faaliyetlerin etkilerini anlamaya ve karar vermeye yarayan çalışmaları kapsamaktadır. Çevre yönetiminin temel amacının, sürdürülebilir fiziki çevreye ulaşmak olduğu söylenebilir (Türker, 2002).

Turistik faaliyetler ülkesel, bölgesel veya yöresel düzeyde gerçekleştirilebilmektedir. Bu bağlamda turistik faaliyetler hangi düzeyde gerçekleşirse gerçekleşsin, belirli sınırları olan fiziksel bir mekana ihtiyaç duymaktadır (Kuşluvan, 1999). Turizm ve çevre ilişkisinin bu noktada devreye girdiği söylenebilir. Destinasyonlarda turizm faaliyetlerinin ihtiyaçlarına göre mekansal olarak bir takım değişiklikler gerçekleştirilebilmektedir. Çok sayıda doğal alan konaklama, beslenme, eğlence gibi

ihtiyaçları karşılamak üzere bilinçli veya bilinçsiz Şekilde betonlaştırılmaktadır. Turizm ile gelen bu değişimler, turistik yerlerde koruyucu ve olumlu etkilere sebep olduğu gibi yıkıcı etkilere de sebep olabilmektedir (Deniz, 2016).

1.4.1.1. Turizmin evre zerindeki Olumlu Etkileri

Turizm ve evre arasında önemli bir ilişki vardır. Turizm faaliyetleri fiziksel evre dahilinde gerçekleştiğinden, söz konusu fiziksel çevrenin temiz ve düzenli olması önem arz etmektedir. Ancak çevrenin planlı ve sistemli bir Şekilde kullanılmaması, kaynakların zarar görmesine neden olacak ve turizmin evre üzerindeki olumsuz etkilerini doğuracaktır. Bu bağlamda sürdürülebilir turizm açısından çevrenin doğru kullanımı, etkilerin olumluya çevrilmesini sağlayacaktır. Turizmin evreye ilişkin olumlu etkilerini doğal mekanların korunması, insan yapımı turistik çekiciliği olan mimari değerlerin korunması, çevreyi koruma bilincinin oluşması ve evre kalitesinin artması Şeklinde sıralamak mümkündür (Liu, Sheldon ve Var, 1987; Inskeep, 1991; Sheldon ve Abenoja, 2001).

Durak (2008)'ın turizmin çevresel etkilerini incelediği çalışmasında, evre faktörünün turizm için çekici bir faktör olduğu ve bu durumun yönetimleri evre koruma çalışmalarına yönlendirdiği belirtilmektedir. Bu evre koruma çalışmaları ise önemli doğal alanların korunması, arkeolojik bölge ve eserlerin korunması, çevresel kalitenin geliştirilmesi ve altyapının gelişmesi Şeklinde sınıflandırılmıştır.

Turizm ve evre ilişkisini ele alırken, turizmin evre üzerindeki etkilerinden sadece yıkıcı etkilerini vurgulamak yanlış olacaktır. Turistik faaliyetler aracılığıyla çevrenin korunması yönünde tedbir alınması, daha güzel bir evre oluşumunda etkili olabilmektedir. Yol, park, trafik, ışıklandırma, yeşillendirme ve yeni turistik mekanların yapılması, yerel mimari yapıların, tarihi eserlerin ve ren yerlerinin korunması, mevcut geleneksel yapının (köy, çiftlik, yayla) turizm alanında kullanılabilir hale getirilmesi, turizmin olumlu çevresel etkilerini ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca çevrenin turizme olan etkileri de önemli bir konudur. Doğal kaynaklar, Őıfalı sular, deniz, göl, akarsu, ormanlar, plaj, bitki örtüsü, müzeler, fuar ve sergi alanları, mimari eserler vb. turizmin çekici özelliklerini oluşturan bazı elemanlardır (Emekli, 1998; Kreag, 2001).

1.4.1.2. Turizmin Çevre Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Turizmin fiziksel çevre üzerindeki olumlu etkilerinin yanı sıra olumsuz etkilerinin de önemli bir konu olduğu bilinmektedir. Öyle ki turizmin fiziksel çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, sağladığı faydalara nazaran daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu olumsuz etkileri, ortaya çıkmadan düzenli çalışmalarla en aza indirmek mümkün olduğu gibi, olumsuz etkiler yaşandıktan hemen sonra olaya müdahale etmek ve durumu düzeltmeye çalışmak da önem arz etmektedir (İ. Yılmaz, 2017). Turizmin fiziksel çevre üzerindeki olumsuz etkilerini genel anlamda, su ve toprak kirliliği, gürültü kirliliği, hava kirliliği, katı atık kirliliği, tarihi, doğal ve arkeolojik alanların zarar görmesi, yanlış arazi (toprak) kullanımı, kalabalık ve izdiham gibi sorunlar şeklinde sıralamak mümkündür (Inskeep, 1991; Durak, 2008).

Güney Antalya Bölgesi'nde turizmin çevreye etkilerinin incelendiği bir çalışmada bölgede yapılan rekreasyonel faaliyetler ve bunların doğal kaynaklara etkileri aşağıdaki şekilde ele alınmıştır (Atik, 2003):

- Yüzme havuzlarında yapılan faaliyetler sonucu, su ve enerji tüketiminde artış, yüzey suyu ve taban suyunda aşırı kirlenme görülmektedir.
- Plajların bilinçsiz ve aşırı kullanımı sonucu, deniz sularının güneş yağları ve losyonları ile kirlendiği, kıyı bölgesinin, kumulların ve bitki örtüsünün zarar gördüğü tespit edilmiştir.
- Motorlu su sporları (jet ski, banana, surf, parasailing, su kayağı) nedeni ile su, hava, gürültü kirliliği olduğu ve denizde yaşayan hayvanların zarar gördüğü tespit edilmiştir.
- Kürek, kano, dalış faaliyetleri ile kıyı bitki örtüsünün tahrip edildiği, plaj voleybolu ve plaj basketbolu faaliyetleri ile plaj/kıyı yapısının bozulduğu, toprakta sıkışma ve kıyı bitkilerinde mekanik zarar olduğu görülmüştür. Rafting faaliyetleri ile doğal akarsu akışının olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir.

- Dağ bisikleti, oto safariler, mini golf, mini futbol, voleybol, basketbol, tenis gibi sportif faaliyetler sonucu milli parktaki toprak zeminin, bitki örtüsünün ve doğada yaşayan hayvanların zarar gördüğü belirlenmiştir.

Türkiye'nin sahip olduğu doğal,tarihi ve kültürel değerlerden planlı bir şekilde faydalanılması ile, turizmden alınacak payın artması arasında önemli bir ilişki vardır. Bu anlamda turizme açılan bölgelerin korunması önem arz etmektedir. Bazı turistik bölgelerde doğal çekiciliği olan yapıların korunamamasından dolayı yapılara geri dönüşü olmayan zararlar verilmektedir. Bu açıdan sürdürülebilir turizmin önemi dikkat çekmektedir. Turizmin çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmek konusunda ve sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda önemli hedefler söz konusudur. Bu hedefler, Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından hazırlanan 'Tourism 2020 Vision' ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan 'Türkiye Turizm Stratejisi-2023' hedefleri arasında yer almaktadır (Kervankıran, 2011).

1.4. 2. Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm farklı milletlerden,farklı kültürlere sahip insanları bir araya getiren bir kitle hareketidir. Turizm birçok yerleşim yerinin gelişmesine katkı sağlamış, başta ekonomik olmak üzere, sosyo-kültürel ve siyasi değişimlere neden olmuştur. Bu değişimler içinde en çok turizmin ekonomiye etkileri dikkat çekmektedir. Turizm bu yönü ile yerel yönetimler tarafından ilgi görmüştür. Yerel yönetimler, ekonomide bu kadar etkili bir sektörden daha fazla pay alabilmek için çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir (İlban ve Kaşlı, 2009). Destinasyonlardaki yönetimlerin turizmden daha büyük pay elde etmek için çabalamasında, turizmin ulusal ekonominin gelişmesine ve toplumsal refahın yükselmesine katkı sağlaması gibi faktörler gösterilebilmektedir. Turizm, devlet desteği ve politikaları sonucu 1980'li yıllarda Türkiye ekonomisinin gözdesi olmuştur. Turizmin giderek en önemli ekonomik kaynaklardan biri haline gelmesinde, 1982 yılında çıkarılan 2634 sayılı 'Turizmi Teşvik Yasası' ve 1985 yılında turizmi 'Öncelikli Sektör' haline getiren yasa etkili olmuştur (Çakır ve Bostan, 2000).

Tablo 1.1:Türkiye'nin Toplam Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Turizm Geliri (Milyar Dolar)
2001	10,4
2002	12,4
2003	13,8
2004	17,0
2005	20,3
2006	18,5
2007	20,9
2008	25,4
2009	25,0
2010	24,9
2011	28,1
2012	29,0
2013	32,3
2014	34,3
2015	31,4
2016	22,1
2017	26,2

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (Erişim: 15.03.2018)

Tablo 1'de, Türkiye'nin turizmden elde ettiği gelirlerin yıllara göre dağılımı görülmektedir. TÜİK'ten elde edilen verilere göre, Türkiye'de 2008 yılından itibaren turizm gelirlerinde ciddi artışlar görülmüştür. Ancak 2015 yılı ve sonrasında turizm gelirlerinde, kayda değer ölçüde düşüş görülmektedir.

Literatüre bakıldığında, turizmin ekonomik etkilerinin genellikle olumlu algılandığı görülmektedir. Turizm ekonomik fayda sağlayan bir sektördür. Bu nedenle turizmin gelişmeye başladığı dönemlerde ekonomik fayda nedeni ile yerel halk tarafından kabul görmektedir. Ancak turizmin gelişimi ile birlikte olumsuzluklar meydana gelmesi, olumlu algıları ters yönde değiştirebilmektedir (Akova, 2006). Yerel halk ve turistler arasındaki ilişkinin ilk olarak ekonomik anlamda başladığı turizm sektörü (A. Civelek, 2010), birçok ülke tarafından bölgesel kalkınmayı sağlayan önemli bir unsur olarak görülmekte ve ekonomik kalkınmaya yön verici olarak değerlendirilmektedir. Türkiye turizm açısından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Bu kaynakların doğru kullanılması ekonomik açıdan büyük faydalar getirecektir. (Künü vd., 2015).

Turizmin ekonomik etkilerini parasal etkiler ve reel etkiler şeklinde iki boyutta ele almak mümkündür. Turizmin parasal anlamda etkisi, turistlerin yapmış oldukları harcamaların ülke ekonomisinde meydana getirdiği para hareketleri ile

gerçekleşmektedir. Bu etkiler turizmin dış ödemeler dengesi üzerindeki etkisi, turizmin gelir yaratıcı etkisi, turizmin kamu gelir ve harcamalarına etkisi ve turizmin mal ve hizmet fiyatlarına etkisi şeklinde sınıflandırılmaktadır. Turizmin reel ekonomik etkileri ise genellikle istihdam üzerindeki etkisi, ekonominin diğer sektörleri üzerindeki etkisi, dengeli kalkınmaya etkisi ve altyapı/üstyapı üzerindeki etkisi şeklinde incelenmektedir (İ. Yılmaz, 2017).

Turizm faaliyetleri ile uluslararası anlamda döviz hareketliliği meydana gelmektedir ve bu durum turist gönderen ülkelerde döviz talebini arttırırken, turist kabul eden ülkelerde döviz arzını arttırmaktadır. Böylece turizmin ülkelerin dış ödemeler dengesini etkilediğini söylemek mümkündür (E.Bulut, 2000). Turizm, diğer sektörlerle yakından ilişkili bir sektör olduğu için turizm gelirleri diğer sektörlerdeki mal ve hizmetlerin tüketiminde de etkili olmaktadır. Turist gittiği ülkede sadece turizm işletmelerine değil, aynı zamanda harcama yaptığı diğer sektörlere de gelir sağlamaktadır. Bu bağlamda turizmin gelir yaratıcı etkisinin olduğu söylenebilir (Kar, Zorkirişçi ve Yıldırım, 2004; Bahar ve Kozak, 2008; Kızılgöl ve Erbaykal, 2008).

Turizm, vergi gelirleri aracılığıyla devlet gelirlerini arttırmaktadır (Gunn, 1988). Ancak aynı zamanda altyapı ve üstyapının iyileştirilmesi, sektörel anlamda gelişmenin sağlanması, reklam ve tanıtım vb. konularda devlet harcamalarına neden olmaktadır (Tutar ve Tutar, 2004). Turizmin mal ve hizmet fiyatlarına etkisi ise, gelir seviyesi yüksek turistlerin gittikleri bölgede fiyatlarda meydana getirdiği artışla açıklanabilir. Diğer sektörlerle etkileşim halinde olan turizmin gelişmesi ile talep artmakta ve bunun sonucunda fiyatlarda yükselme görülmektedir. Bu yükselmenin ekonomide enflasyona bağlı bir baskı oluşturduğu düşünülmektedir. Ancak bu artışların ve baskının turizm sezonunun sona ermesi ile normale döndüğü görülmektedir (İçöz ve Kozak, 2002; Yağcı, 2003).

İstihdam olanağı sağlanması, turizmin ekonomi üzerindeki en belirgin etkilerindenidir (Zengin, 2010). Turizm talebindeki artış ve istihdam artışı arasında doğru bir orantı vardır. Yani turizm talebi arttıkça turistik tesislerin ve ürünlerin sayısı artmakta, dolayısıyla işletmelerin iş gücü talebi de artmaktadır (Olalı ve Timur, 1988). Ancak

turizmin mevsimsel gerekleŖtiđi bölgelerde turizm mevsiminin geçmesiyle istihdamda azalmalar görülmekte ve bu durum ekonomiyi olumsuz etkilemektedir (İzz ve Kozak, 2002). Ayrıca istihdam üzerindeki etkisi göz önüne alındığında turizmin,ülkelerin kalkınmasında önemli rol oynağı aşıkardır. Yeni iş imkanlarının yaratılması bölgelerarası geliŖmiŖlik farkını azaltmakta ve dengeli kalkınmaya ortam hazırlamaktadır (eken, 2008).

Bir ülkedeki ekonomik yatırımların nasıl yapılacağına dair alıŖmalar, kalkınma planları aracılığıyla yürütülmektedir. Türkiye’de ise 1963 yılından itibaren beŖ yıllık kalkınma planları düzenlenmektedir. Dönemsel hazırlanan kalkınma planlarının her döneminde, turizm sektörüne ve bu sektörde yapılacak yatırımlara dair hedefler ve teŖvikler yer almıŖtır. Kalkınma planı hedefleri dahilinde hazırlanan teŖvik mevzuatı aracılığıyla, bölgeler arası dengesizlikleri gidermek, uluslararası rekabet gücünü sağlamak, sermayeyi tabana yaymak, istihdam yaratmak, uygun teknolojileri kullanmak amalanmıŖtır. 1970’li yıllarda Türkiye’de turizm alanında ekonomi planlamaları yapılmıŖ, hazırlık aŖamasında ciddi alıŖmalar gerekleŖtirilmiŖtir. Ancak siyasi ve ekonomik istikrarsızlık, imkanların sınırlı olması gibi sebeplerden planlama alıŖmaları hedefine ulaŖmamıŖtır. Bununla birlikte 1980 ve sonrası dönemde hazırlanan turizm yatırımlarına iliŖkin planlamalarda, turizm politikaları ve ulaŖılan hedefler arasında paralellik olduğu söylenebilir (ztrk Sözen, 2007; Kervankıran, 2015).

Turizm sektörünün sadece kendi birimleri üzerinde değil, aynı zamanda baŖka sektörlerin farklı birimleri üzerinde de ekonomik etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Turizm, konaklama iŖletmeciliđi, seyahat iŖletmeciliđi, yiyecek içecek iŖletmeciliđi gibi alt grupları olan oldukça geniŖ bir yelpazeye sahiptir. Bu nedenle turizm bölgedeki tarım,sanayi,haberleŖme,ulaŖım,ticaret gibi farklı sektörlerle yakın iletiŖim halindedir. Turizm olgusunun tarım, sanayi ve hizmetler sektörü üzerindeki etkilerini aŖađdaki Ŗekilde sıralamak mümkündür (Kervankıran, 2011);

- Turizmin tarım üzerinde, gelir ve istihdam anlamında etkileri olduğu söylenebilir. Turistik destinasyonlarda turistlerin yeme ieme ihtiyacının karŖılanabilmesi için tarım ürünlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum da

tarım sektörünün gelir düzeyini arttırmakta ve tarım bölgesinde istihdam olanakları yaratmaktadır.

- Turizmin sanayi üzerindeki etkisini inşaat malzemeleri, mobilya, dokuma ve kimyasal madde üreten iş kollarından ürün temin edilmesi ile açıklamak mümkündür. Oteller için satın alınan mobilyalar, kullanılan tekstil ürünleri ve temizlik malzemeleri bunlara örnek olarak gösterilebilir.
- Turizm, ulaştırma, el sanatları, sağlık, güvenlik, haberleşme gibi hizmet alanlarından faydalanmaktadır. Dolayısı ile bu alanlardaki gelir artışını sağlayan faktörlerden biridir.

Turizmin gelişmesinin altyapı/üstyapının gelişmesi ve iyileşmesi üzerinde etkisi bulunmaktadır. Bütün sektörler ortak bir şekilde altyapı yatırımlarından faydalanmaktadır. Ancak altyapı yatırımlarını genel altyapı (ulaştırma, su, enerji, kanalizasyon, haberleşme vb.) ve turistik altyapı şeklinde kategorilendirmek mümkündür. Turistik altyapı turizm hizmeti veren tesis ve işletmeleri ifade etmektedir (Olahı ve Timur, 1988; İ. Yılmaz,2017).

1.4. 3.Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri

Turizm, turistleri, turizm işletmeleri ve çalışanlarını, ülkeleri, bölgeleri ve yerel halkı doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen, ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri bünyesinde barındıran karmaşık bir olgudur. Bu etkilerin olumlu yönlerinin ve algılamalarının artırılması ve olumsuz yönlerinin azaltılması, toplumsal refahın artırılmasında ve turizmin geleceği konusunda önem arz etmektedir (Altunel, 2009). Kültür, insanlar tarafından çeşitli yöntemlerle birbirlerine aktarılan ve böylece sonraki kuşaklara iletilmiş olan maddi ve manevi öğelerden oluşmaktadır. Kültür turizmi ise, geliştiği bölgelere ekonomik katkı sağlamakla birlikte, bölgenin tarihi ve kültürel mirasının korunmasında da etkili olmaktadır. Kültür turizminin planlı ve sürdürülebilir şekilde gelişmesi ile, yerel halkın kültürel değerlerinde yozlaşma olmasının önüne geçilebilmektedir. Bu bağlamda turizmin kültürel değerlerin korunmasında bir araç pozisyonunda olduğunu söylemek mümkündür. Ancak kültür turizmi yapılan bölgelerde uygun sürdürülebilirlik politikaları uygulanmadığı takdirde, yerel kültürel varlıkların bozulması, yabancılaşması ve orijinalliğini

kaybetmesi gibi olumsuz etkiler görülebilmektedir (Meydan Uygur ve Baykan 2007; Güdü Demirbulat, 2012).

Turizmin bazı kesimlerce ev sahibi halk üzerinde zgnlgn kaybedilmesi veya kültürel değerlerin sarsılması gibi olumsuz sonuçları daha fazla ön planda tutulmaktayken, bazı kesimlerce de yerel kültürün korunmasında ve geliştirilmesinde önemli bir faktör olduğu kabul edilmektedir. Bu nedenle literatüre bakıldığında turizmin sosyo-kültürel yapıya etkileri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir (Uslu ve Kiper, 2006).

Özel (2014)'in Marmaris'te yapmış olduğu turizmin sosyo-kültürel anlamdaki etkilerini incelemeye yönelik çalışmasında yöre halkından birkaç kişinin düşüncelerine yer verilmiştir. Yöre halkından bir kişinin ifadesine göre, sadece turizmin etkisi olmasa da, değişen şartların etkisi ile Marmaris'te akrabalık ilişkileri zayıflamış, insanlar daha çok kendi halinde yaşamaya yönelmiştir. Bir başka katılımcının yorumuna göre, yine sadece turizmin etkisi olmamakla birlikte Marmaris'in sosyo-kültürel yapısı değişmiştir. Buna neden olarak ülkenin ekonomik ve politik yapısı gösterilse de, turizmin gelişmesiyle yaşanan i glerin bölgedeki suç oranlarını arttırdığı ifade edilmiştir.

Güdü Demirbulat(2012)'in turist rehberlerinin bakış açısıyla turizmin sosyal ve kültürel etkilerini incelediği çalışmanın bulgularına göre, Trabzon'da yaşayan halk turizmden sosyal anlamda olumlu etkilenirken, kültürel anlamda az da olsa olumsuz etkilenmektedir. Araştırmaya göre turizm, aile yapısı, hayat standartları, eğitim gibi alanlarda olumlu etkiye sahipken, ahlaki değerler, dini inanç, yerel kültür alanlarında kısmen de olsa olumsuz değişimlere sebebiyet vermektedir.

Turizmin sosyo-kültürel etkilerinin ayrı ayrı incelendiği çalışmalara da rastlanmıştır. Bu çalışmalarda turizmin etkilerinin toplumsal anlamda ve kültürel anlamda olmak üzere iki farklı alanda ele alındığı görülmektedir. Altunel (2009), turizmin toplum üzerindeki etkilerini birkaç başlık altında incelemiştir. Kentleşmeye bağlı olarak suç oranındaki artışlardan bahsederken, destinasyonlarda artan fuhuş ve kötü alışkanlıkların toplum üzerindeki olumsuz etkilerine değinmiştir. Araştırmasının

diğer bulgularında ise, turizm sektörü ile aile yapısı ve kadının değişen rolüne dikkat çekilmiştir. Bazı çalışmalar turizm olayları sonucu aile yapısının küçülüp, dağılabileceğini vurgulamaktadır. Bazı çalışmalarda ise toplumun sosyal yapısının değişmesinin yanı sıra meslekte, eğitimde, saygınlıkta da bir takım dönüşümler olduğu belirtilmektedir. Turizmin sağlık açısından dinlenme, rahatlama, yenilenme gibi olumlu yanlarının yanı sıra, turistlerden AIDS gibi hastalıkların yayıldığı düşüncesi de yaygındır. Bir diğer toplumsal etki ise, turizm olaylarının olumsuz etkilerinden politik yapının sorumlu tutulması ve sorumlulara seçim döneminde oy verilmemesi gibi çeşitli politik sorunlar yaşanmasıdır.

Çalışkan ve Tütüncü(2008) ise turizmin kültürel etkilerini ele almışlar ve farklı kültürlerin öğrenilmesinin insanların hayat deneyimini arttırdığını ve insanlara yeni bakış açıları sunduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda turizmin, kişilerin yeni arkadaşlıklar kazanmasında ve kişilerin kendilerini ifade etmelerinde yardımcı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bununla beraber turizmin kültürel anlamda bazı yozlaşmalara neden olduğundan da bahsedilmiştir. Bunları, çocuk yaşta bağımlılık yaratan madde kullanımına özenme, etnik yapıda değişme, dilde ve kültürel değerlerde çarpıklaşma şeklinde sıralamışlardır.

Huh (2002), turizmin olumlu olarak kültürel etkilerini, toplumun tarihi, doğal ve kültürel değerlerin korunmasında sorumluluk üstlenmesi, turistlerin ve yerel halkın bölgenin tarihi ve kültürel yapısı hakkında bilgi sahibi olması, bölgenin ve toplumun sivil canlılığının artması şeklinde sıralamıştır. Turizmin olumsuz kültürel etkileri ise, tarihi yapılara verilecek fiziki zararlar, toplumun geleneksel faaliyetlerini kaybetmesi, turistlerin yöre halkının göreneklerine saygı duymaması sonucu oluşacak kültürel tahribatlar şeklinde belirtilmiştir (Meydan Uygur ve Baykan, 2007; Gökteş ve Türkeri, 2016).

Turizmin olduğu bölgelerde sosyo-kültürel anlamda bir değişme olmasını tamamen turizme yüklemek anlamsızdır. Gelişen teknoloji,yaşam tarzlarındaki değişim gibi unsurlarda bu sosyo-kültürel değişimin nedenleri arasındadır (Doğan, 2004). Bir yerleşim birimindeki sosyo-kültürel etkilerin tamamen turizm ile ilişkilendirilmesi doğru olmamakla birlikte, söz konusu etkilerin derinlemesine incelenmesinde fayda

görülmektedir. Bu nedenle turizmin etkileri ve yerel halkın bu etkilere karşı tutum ve algılamaları ile ilgili yeni çalışmaların yapılması kadar, konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların analizinin yapılması da oldukça önemlidir. Ayrıca turizm ve yerel halk ilişkisini inceleyen birçok araştırma, turizmin yerel halk üzerindeki algılanan etkilerine yoğunlaşmıştır. Bu nedenle araştırmaların var olan durumu yansıtması açısından, turizmin gerçek anlamda soyso-kültürel etkilerinin incelenmesi gerekmektedir. Bu konu ile ilgili araştırmaların sistematik olarak yenilenmesi, geliştirilmesi turizmin dinamik yapısının bir gereğidir (Karagöz ve Kozak, 2014; Unur, Ertaş ve Kanca, 2015).

1.5. Turist ve Yerel Halk Etkileşimi

Turizm, ekonomik getirileri olan bir sektördür. Ancak bunun yanı sıra turizm yerel halkın yaşam biçimini, geleneklerini, bakış açısını ve anlayışını, dünya görüşünü etkileyen sosyal ve kültürel bir olaydır. Turistlerin özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki toplumları etkiledikleri bilinmektedir ve turistlerin yerel halkı genel olarak düşünme biçimi, giyim tarzı, hayat tarzı, kişisel ilişkiler, tüketim davranışları gibi konularda etkiledikleri görülmektedir (Tayfun, 2002).

Turistler, turizm faaliyetleri için sadece coğrafi değişiklik yapmazlar. Aynı zamanda kişisel, toplumsal ve kültürel anlamda da yabancı bir ortamla karşı karşıya gelirler. Turistler para ve zaman kaynaklarını ülkelerinden çok farklı şekillerde kullanmak durumundadır. Bu nedenle yerel halk ile etkileşim içinde olmak durumundadırlar. Turist ve yerel halk etkileşimi değişik derecelerde ortaya çıkmaktadır. Örneğin, yerel halkın yaşam tarzını anlamaya yönelik yapılmış seyahatler, sanat festivaline katılım amaçlı yapılan seyahatler daha çok kültürel anlamda zenginleşme odaklıdır. Turizmin yerel halkın yaşam tarzı ve tutumları üzerinde etkili olmasının yanı sıra, ziyaretçinin de yerel halkın yaşam tarzından etkilendiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda seyahat tecrübelerinin, hem turistler üzerinde hem de yerel halk üzerinde etkili olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Pamir, 1997).

Turist ve yerel halk arasındaki ilişki farklı değerlere ve farklı yaşam biçimlerine dayanmaktadır. Bu toplumsal ilişkinin itici ve çekici bir takım sonuçları vardır.

Turist ve yerel halk etkileşimi üzerine yapılmış çalışmalarda, bu ilişkinin en çok aile kurumu üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır (Kadanalı ve Yazgan, 2012).

Kendi ülkesinden başka ülkede seyahat eden turistler genellikle karşılandığı bölgede kendi dili ile konuşmayı tercih eder. Bu anlamda yerel halkın turistin dili ile konuşmasını bekler. Zamanla turistlerle yabancı dilde iletişim kuran yerel halkın, kendi çevresi ile konuşurken de yabancı kelimeler kullandığı görülebilir. Bu durum dilde erezyona ve kültürel yozlaşmaya sebep olabilmektedir. Öte yandan bu iletişimler sayesinde yeni arkadaşlıklar edinen yerel halkın, dünyaya bakış açısının değiştiği söylenebilir. Turist ve yerel halk etkileşiminde anahtar rol oynayan bir başka öge ise, yerel halkın turizm planlamalarına dahil edilmesi ve bu konuda eğitilmesidir. Bu durum göz ardı edildiğinde yerel halkın turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerinden olumsuz yönde etkilenmesi ve dolayısıyla turizmin gelişimine set çekilmesi muhtemeldir (Çetin, 2009).

Turizm dinamik bir yapıya sahiptir. Bu nedenle turizm olgusunun ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini en olumlu şekilde yönlendirebilmek için, ev sahibi niteliğindeki yerel halkın ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda hazırlanması önem arz etmektedir (Çetin, 2009). Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere bakıldığında yerel halkın, turizmin planlanmasına ve geliştirilmesine pek dahil edilmediği görülmektedir. Turizm, yerel halkın yaşamı üzerinde oldukça fazla etkisi olan bir mekanizmadır. Turizmin planlama, karar verme, yönetim, uygulama ve kontrol sürecine yerel toplulukların da dahil edilmesi gerekmektedir (Karacaoğlu, Yolal ve Birdir, 2016). Yerel halkı turistik faaliyetlerin düzenlenmesi ve geliştirilmesi aşamasında sürece kısmen de olsa dahil etmek, yerel halkın kendilerini turizmin bir parçası gibi hissetmesini sağlayacaktır (Özdemir ve Kervankıran, 2011).

Turizm ve yerel halk arasında gelişen olumlu ve olumsuz durumların bilimsel araştırmalara yansıtılması ve sorunların çözüme ulaştırılması, turizmin olumlu getirilerinin sürdürülebilirliğini sağlamak açısından önemlidir (Güdü Demirbulat, Bozok ve Avcıkurt, 2014). Akova (2006), yaptığı araştırmada yerel halkın demografik özellikleri, turizmle ilgili bir alanda çalışıyor olması, yaşama süresi,

bölgenin yerlisi olma ve turistle temas kurma durumu gibi değişkenler ile, turizmin etkilerinin algılanması arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır.

Avcıkurt (2015) ve İ. Yılmaz (2017)'a göre turizmin, yapıldığı bölge ve yöre halkı üzerindeki etkilerinin şiddeti ve türü çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- Bölgede yapılan turizm çeşitleri
- Bölgenin karşıladığı turist tipleri
- Turistlerin sosyo-ekonomik özellikleri
- Gelen turist sayısı ve kalış süreleri
- Yapılan turistik faaliyetler
- Bölgenin turistik özellikleri ve taşıma kapasitesi
- Bölge imajı

Yine destinasyon ve yerel halkın turizmden etkilenmesini, turizmin gelişme aşamalarına, turist sayısına, sosyo-ekonomik yapıya ve ilişkilerin yoğunluğuna bağlamak mümkündür. Görüldüğü üzere turizm, toplumsal yapıyı pek çok faktöre bağlı olarak etkilemektedir. Turizm, ilk olarak nüfus yapısında değişimler meydana getirmektedir. Yeni iş kolları sağlayıp dışarıya göçü engelleyip, nüfus artışına neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra yapılan bazı çalışmalarda ise turizmin mesleki hareketliliğe yol açıp, aile bağlarını zayıflattığı öne sürülmektedir (Emekli, 1998).

Farklı bölgelerde yaşayan her toplumun turizmden etkilenme şekli ve boyutu değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle turizm ve etkilerinin araştırma konusu olduğu çalışmaların, her bölge ve her toplum için ayrı ayrı yapılması, çalışmaların güvenilirliğini arttıracaktır. Aynı zamanda sosyo-kültürel etkilerin incelendiği araştırmalar belirli periyotlarda yenilenmez ise yapılan çalışmalar durum tespiti olarak kalacaktır. Benzer konu üzerine yapılmış çalışmaları karşılaştırmak bilimsel anlamda fikir üretmeyi sağlayabileceği gibi, yanlış fikir oluşumuna da neden olabilmektedir. Çünkü turizmin yapıldığı her bölge kendi içinde farklılık göstermektedir ve her bölgenin turisti algılama şekli farklıdır. Bu nedenle bir bölgede yapılmış bir araştırmanın yine aynı bölgede 5 yıl önce yapılmış bir araştırma ile

karşılaştırılması daha sağlıklı bulgular elde edilmesine yardımcı olmaktadır (Mansuroğlu, 2006; Sharpley, 2014).

1.6.Yerel Halkın Turizme ve Turiste Bakışı

Literatürde turizm faaliyetlerinin etkilerinden bahsedilirken, genel olarak turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısı dikkate alınmaktadır. Buna neden olarak, yerel halkın turizmden doğrudan etkilenmesi gösterilebilir. Turistik destinasyonda yaşayan insanların, turistlerle sıkça birarada olması, bir kısmının turizm faaliyetlerinden kazanç elde etmesi,kültürel olarak turist ile etkileşim içinde olması bu etkileri arttırmaktadır (İ. Yılmaz, 2017).

Sosyal değişim teorisi, yerel halkın turizme bakış açısını ortaya koyabilmek adına sıklıkla kullanılabilir. 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlanan Sosyal Değişim Teorisi, sosyal psikoloji ve sosyoloji alanlarından faydalanılarak geliştirilmiş olup, turizmin destinasyonlardaki etkilerinin sosyal ve ekonomik boyutta incelenmesine olanak sağlayan bir yaklaşımı ifade etmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda, Sosyal Değişim Teorisi'nin, yerel halkın turizmden faydalandığı ölçüde turistik faaliyetleri desteklediği belirtilmektedir. Yani yerel halkın turizm karşısında ödemek durumunda kaldığı bedelleri, aldığı ödüllerden fazla ise turizmi destekleme oranının düşeceği, tersi durumda turizme destek vereceği beklenmektedir. Bu çerçevede, turizme verilen destekte pek çok faktör söz konusudur. Bu faktörler, gelir durumu, yaş, eğitim seviyesi, kendini yaşadığı topluma ait hissetme,temel geçim kaynağının turizm olup olmaması şeklinde sıralanmaktadır (Jurowski, Uysal ve Williams, 1997; Altunel, 2009; Özel, 2014).

Ayazlar (2016)'ın yerel halkın turizme yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında, yerel halkın sadece turizmi etkileyen bir olgu olmadığından, turizmin de yerel halkı çeşitli yönlerden etkilediğinden bahsedilmektedir. Aynı çalışmada yerel halkın turizme karşı tutumlarının belirlenebilmesi için sıklıkla kullanılan modelin Doxey (1975) tarafından geliştirilen Tolerans Modeli olduğu vurgulanmaktadır. Bu model turistik bölgede yaşayan halkın, turizm faaliyetlerinin başlangıç aşamasındaki olumlu tutumlarının, zaman içerisinde turistik tesislerin ve turist sayısının artmasıyla olumsuz yönde değiştiğini ileri sürmektedir. Turistler ile yerel halk arasındaki

anlaşmazlıkların da toleransı etkilediği görülmüştür. Ayazlar (2016), araştırmasının sonucunda, yerel halkın algıladığı bölge imajı ile turizm etkilerine karşı tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Yerel halkın bölge imajının güçlendiği durumlarda, turizme olan tutumunun da olumlu yönde geliştiği görülmüştür. Bölge imajı algısının zayıf olduğu durumlarda ise turizmin etkilerinin olumsuz yönde eğilim gösterdiği görülmüştür. Araştırmanın bir diğer bulgusu da, yerel halkın turizmi algılama düzeyinin, turizmi destekleme düzeyi ile doğru orantılı olduğu yönündedir.

Butler'ın (1980) 'Destinasyon Yaşam Döngüsü' modeline göre, turistik destinasyonlarda yaşayan yöre halkının davranışlarında devamlı olarak değişimler söz konusudur. Bu modelin bulgularına göre, destinasyonlar keşfetme evresi, katılım evresi, büyüme evresi, pekişme evresi, durgunluk evresi ve durgunluk sonrası evrelere girmektedir. İlk aşama olan keşfetme evresinde yerel halk turistlere karşı saygılı, kibar ve maddi çıkar düşünmeksizin yaklaşmaktadır. Durgunluk evresine gelindiğinde ise, yerel halkın ekonomik, sosyal ve çevresel olarak birçok sorun yaşadığı görülmekte ve yerel halkın turizme ve turiste bakış açısının olumsuz yönde değiştiği görülmektedir (Allen, Patrick, Richard ve Kieselbach, 1988; Altunel, 2009; Diedrich ve Garcia-Buades, 2009).

Cengiz ve Kırkbir (2007)'in yerel halkın algılamış olduğu toplam turizm etkisi ve turizme desteği arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, İspanya, Yunanistan, Fransa ve İtalya gibi ülkelerin turizmden yüksek gelirler elde ettiği belirtilmiş ve bu gelirlerde ülkelerin tarihi, doğal ve kültürel çekiciliklerinin yanı sıra, yerel halk ile olumlu ilişkilerin de önemli bir rol oynadığı açıklanmıştır. Ancak Türkiye doğal zenginlikleri, tarihi yapısı, turistik tesisleri ve daha birçok yönden bahsedilen ülkelere göre daha fazla kaynağa sahip olmasına rağmen, malesef yerel halk ile ilişkilerinin çok olumlu olmaması nedeniyle, turizmden diğer ülkeler kadar çok faydalanamadığı vurgulanmıştır. Araştırma bulgularında yerel halkın algıladığı toplam turizm etkisi ile yerel halkın turizme vereceği destek arasında ilişki bulunmuştur.

Göktaş ve Türkeri (2016)'nin yürüttükleri turizmin kültürel ve ahlaki etkilerinin Şanlıurfa ilinde incelendiği araştırmaya göre, turizmin bölgede herhangi bir kültürel veya ahlaki yozlaşmaya neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karacaoğlu, Yolal ve Birdir (2016)'in Misi Köyü'nde toplum temelli turizm projelerine bakış açısını incelediği çalışmada, yerel halkın turizme karşı tutumları ele alınmıştır. Çalışmada yerel halkın, toplum temelli turizm projelerinin faydalarının ve olumsuz yanlarının farkında olduğu tespit edilmiştir. Projelerin gelir arttırıcı etkisi ve istihdam sağlayıcı yönü, kadınların iş hayatına entegre olması, alt yapı ve üst yapıdaki iyileşmeler faydaları temsil ederken, insan kalabalığı, mahremiyetin yitirilmesi, kültürün yozlaştığının düşünülmesi gibi etkenlerde projelerin olumsuz yanları olarak belirtilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE YEREL HALKIN TURİZMİN ETKİLERİNE YÖNELİK TUTUM VE ALGILAMALARI ÜZERİNE HAZIRLANMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 2000-2017 yılları arasında yayınlanmış,yerel halkın turizmin etkilerine yönelik tutum ve algılarını inceleyen lisansüstü tezleri çeşitli parametreler açısından bibliyometrik analize tabi tutmaktır. Bu amaçla, turizm ve yerel halk etkileşimi ile ilgili yayınlanmış lisansüstü tezler “yıl”, “tür”,“yayınlandığı üniversite”, “hazırlandığı enstitü”, “yayınlandığı ana bilim dalı”, “danışman adı”, “danışman ünvanı”, “sayfa sayısı”, “kaynakça sayısı”, “araştırma alanı” ve “temel bulguları” parametrelerine göre sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir.

2.2. Araştırmanın Önemi

Bilimsel yayınların belirli kriterlere göre yeniden değerlendirilerek, yapılacak yeni çalışmalara ilham vermesi mümkündür. Bu nedenle belirli bir konudaki mevcut bilimsel yayınlar, başka araştırmacıların çalışmalarına temel olabilmektedir. Türkiye’de turizm ve yerel halk ilişkisi üzerine çok sayıda çalışma yapıldığı bilinmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda, bibliyometrik yöntemlerle incelenen araştırmalara çok sık rastlanamaması, bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Turizm ve yerel halk ilişkileri üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizinin yapılması,araştırmacıların turizmin etkileri ve yerel halkın turizmin etkilerine bakış açısı ile ilgili güncel konulardan haberdar olmasına fırsat verecektir.

Turizm olgusu ve insan yapısının değişken bir yapıya sahip olması, bu konudaki çalışmaların periyodik olarak güncellenmesinin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Özellikle turizmin etkilerinin doğru analiz edebilmesi için sistemli ve düzenli olarak güncel çalışmaların yapılması literatüre katkı sağlayacak ve turizmin olumsuz etkilerinin kontrol edilmesine ve sınırlandırılmasına yardımcı olacaktır. Araştırmalara göre yerel halkın, turizmin etkilerinden ve sonuçlarından en çok etkilenen kesimlerden biri olduğu düşünölmektedir. Turizmin gelişimi açısından yerel halkın desteği oldukça önemlidir. Bu nedenle, sürdürülebilir turizm için turist ve yerel halk ilişkisinin kontrol altında tutulması gerekmektedir. Yerel halk ve turizm etkileşiminin önem arz etmesi, bu konu üzerine çok sayıda araştırma yapılmasına neden olmuştur. Bu çalışmada ise yerel halkın turizmin etkileri konusundaki tutum ve algılamalarını ele almış olan çalışmaların bir kısmı değerlendirilmektedir. Elde edilen bulgular aracılığıyla sunulan önerilerin literatüre ve turizm sektörüne katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Literatür taraması yapıldığında turist yerel halk etkileşimi ve yerel halkın turizmin etkilerine yönelik bakış açısını ortaya koyan pek çok lisansüstü tez yazıldığı görölmektedir. Araştırmada, yerel halkın turizme bakışı ile ilgili hazırlanmış olan lisansüstü tezler, bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Lisansüstü tezlerin daha kapsamlı analiz edilebilmesi adına, çalışmaya diğer akademik yayınlar dahil edilmemiştir. 2000-2017 yılları arasında yayınlanmış olan tezlere, Yök Tez üzerinden kişiye özel kullanıcı adı ve şifre ile 15.09.2017 tarihinden itibaren ulaşılmaya başlanmıştır. Ulaşılması kısıtlı olan bazı tezler, üniversitelerin kütüphane veri tabanları kullanılarak elde edilmiş, bazı yazarlara ise kişisel mail adreslerinden ulaşılarak, tezler temin edilmiştir. Yök Tez'de konu alanına turizm, dizin alanına ise sosyal etki, çevresel etki, ekonomik etki ve paydaş anahtar kelimeleri yazılarak 2000 üzerinde lisansüstü tez taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda konuyla doğrudan ilişkili toplam 85 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Çalışmanın başlangıç aşamasında, daha önce yapılan benzer çalışmalardan (Al, Soydal ve Yalçın, 2010; Sarı 2011; Güçlü Nergiz 2014; Turan, 2014; Kaya, 2014; Aydın, 2014; Kodaş, 2014; Türktarhan, 2014; Arıca,2014; S. Geyik, 2014; GÜDÜ Demirbulat ve Tetik Dinç 2017)

faydalanılarak analizde kullanılacak parametreler oluşturulmuş, parametreler tablosu eşliğinde tezlerin özeti çıkarılmıştır. Elde edilen veriler yüzde ve frekans değerleri doğrultusunda analiz edilmiştir.

Bu çalışmada, Türkiye'de turizm ve yerel halk etkileşimi üzerine doğrudan veya dolaylı olarak hazırlanmış bilimsel çalışmalardan faydalanılmış ve böylece araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Yerel halk ve turist etkileşimi üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik hazırlanmış parametreler aşağıdaki gibidir;

1. Tezin türü
2. Yayınlandığı yıl
3. Yayınlandığı üniversite
4. Hazırlandığı enstitü
5. Yayınlandığı ana bilim dalı
6. Danışman adı
7. Danışman ünvanı
8. Tezin sayfa sayısı
9. Kaynakça sayısı
10. Araştırmanın yapıldığı il
11. Tezin temel bulguları

2.4. Türkiye’de Yerel Halkın Turizme Yönelik Tutumları Üzerine Hazırlanmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz Bulguları

Turist ve yerel halk etkileşimine dair konuların sıklıkla araştırmalara konu olduğu görülmektedir. A. Civelek (2010), sosyal değişme denildiğinde akla gelen soruların değişen nedir, nasıl değişmektedir, ne ölçüde değişmektedir, değişime neden olan faktörler nelerdir, değişmelerin sonuçları nelerdir şeklinde özetlenebileceğini belirtmiştir. Yerel halk ve turizm ilişkisine dair çalışmaların genel anlamda bu sorular çerçevesinde incelendiğini söylemek mümkündür. İ. Yılmaz (2017)'ın ise turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkilerini bibliyometrik açıdan incelediği görülmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde, Türkiye'nin çeşitli destinasyonlarında yerel halkın turiste, turizmin çevresel, ekonomik, sosyo-kültürel etkilerine karşı olan tutumlarını, davranışlarını ve algılamalarını incelemiş lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi yapılmış ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

2.4.1. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Türkiye'de yerel halkın turizme yönelik bakış açısının değerlendirildiği bu çalışmada, araştırmaya toplam 85 adet lisansüstü tez dahil edilmiştir. Tablo 2.1'de görüldüğü üzere ilgili tezlerin %15,3'ünü doktora tezleri, %84,7'sini ise yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır.

Tablo 2.1. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Türü	Frekans	%
Doktora	13	15,3
Yüksek Lisans	72	84,7
Toplam	85	100

2.4.2. Tezlerin Yayınlandığı Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 2.2'de 2000-2017 yılları arası yayınlanmış lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı görülmektedir. Lisansüstü tezlerdeki artışın 2010 yılından itibaren başladığı söylenebilir. Buna neden olarak, o yıllarda üniversitelerin ve turizm otel işletmeciliği alanında açılan bölümlerin sayısındaki artışlar gösterilebilir. Yerel halk ve turizmin etkilerine ilişkin üretilen yüksek lisans tezleri, 2014 ve 2015 yıllarında artış göstermiş, ilgili alandaki doktora tezlerinin ise 2009 ve 2015 yıllarında yoğunlaştığı görülmüştür. 2005 yılında konu ile ilgili tez yazılmamış olması da çalışmanın bulguları arasındadır.

Tablo 2.2. Tezlerin Yayınlandığı Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Doktora		Yüksek Lisans		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
2000	1	7,7	1	1,4	2	2,4
2001	-	-	6	8,3	6	7,1
2002	-	-	1	1,4	1	1,1
2003	-	-	2	2,7	2	2,4
2004	-	-	1	1,4	1	1,1
2005	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	2	2,7	2	2,4
2007	-	-	2	2,7	2	2,4
2008	-	-	3	4,1	3	3,6
2009	3	23	1	1,4	4	4,7

2010	1	7,7	6	8,3	7	9
2011	2	15,5	4	5,5	6	7,1
2012	-	-	5	6,9	5	5,9
2013	1	7,7	8	11,4	9	10,5
2014	1	7,7	10	13,8	11	12,1
2015	3	23	8	11,4	11	12,1
2016	-	-	7	9,7	7	9
2017	1	7,7	5	6,9	6	7,1
Toplam	13	100	72	100	85	100

2.4.3. Tezlerin Yayınlandıkları Üniversitelere Göre Dağılımı

Lisansüstü tezlerin yayınlandıkları üniversitelere göre dağılımının verildiği Tablo 2.3'te, sırasıyla Gazi Üniversitesi (% 12,9), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (% 9,4), Dokuz Eylül Üniversitesi (% 9), Akdeniz Üniversitesi(% 7,1)'nin yerel halkın turizme bakış açısına ilişkin olarak en fazla lisansüstü tez hazırlayan üniversiteler olduğu belirlenmiştir. Gazi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi bünyesinde hazırlanmış tez sayısının yüksek olmasının, üniversitelerin köklü bir yapıya sahip olması ve uzun süredir turizm eğitimi vermeleri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca Gazi Üniversitesi'nin hem doktora hem de yüksek lisans alanında en çok sayıda tez hazırlamış üniversite olduğu görülmektedir.

Tablo 2.3. Tezlerin Yayınlandıkları Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Gazi Üniversitesi	3	8	11	12,9
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	-	8	8	9,4
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	5	7	9
Akdeniz Üniversitesi	2	4	6	7,1
Ankara Üniversitesi	-	4	4	4,7
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	-	4	4	4,7
Sakarya Üniversitesi	-	4	4	4,7
Atatürk Üniversitesi	1	2	3	3,6
Balıkesir Üniversitesi	-	3	3	3,6
İstanbul Üniversitesi	-	3	3	3,6
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	2	3	3,6
Adnan Menderes Üniversitesi	1	1	2	2,4
Anadolu Üniversitesi	-	2	2	2,4
Düzce Üniversitesi	-	2	2	2,4
Ege Üniversitesi	-	2	2	2,4
Mersin Üniversitesi	1	1	2	2,4
Trakya Üniversitesi	-	2	2	2,4
Afyon Kocatepe Üniversitesi	-	1	1	1,1
Atılım Üniversitesi	-	1	1	1,1
Beykent Üniversitesi	-	1	1	1,1
Erciyes Üniversitesi	-	1	1	1,1
Gaziantep Üniversitesi	-	1	1	1,1
Hacettepe Üniversitesi	-	1	1	1,1
Harran Üniversitesi	-	1	1	1,1
Kafkas Üniversitesi	-	1	1	1,1

Karabük Üniversitesi	-	1	1	1,1
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	-	1	1	1,1
Marmara Üniversitesi	1	-	1	1,1
Mustafa Kemal Üniversitesi	-	1	1	1,1
Namık Kemal Üniversitesi	-	1	1	1,1
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	-	1	1	1,1
Selçuk Üniversitesi	-	1	1	1,1
Uşak Üniversitesi	-	1	1	1,1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1		1	1,1
Toplam	13	72	85	100

2.4.4. Tezlerin Hazırlandıkları Enstitülere Göre Dağılımı

Tezlerin hazırlandıkları enstitülere göre dağılım tablosuna bakıldığında, Sosyal Bilimler Enstitüsü (% 85,8) bünyesinde hazırlanan tezlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bu durumun, turizmin sosyal bilimler alanına girmesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Lisansüstü tezlerin Sosyal Bilimler Enstitüsü dışında diğer enstitülerde de hazırlanmış olması, turizmin aynı zamanda disiplinler arası bir alan olması ile ilgilidir.

Tablo 2.4. Tezlerin Hazırlandıkları Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü	9	64	73	85,8
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	2	6	8	9,4
Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1	2	2,4
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1	1	2	2,4
Toplam	13	72	85	100

2.4.5. Tezlerin Yayınlandıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Tezlerin yayınladıkları ana bilim dallarına göre dağılımlarını yansıtan Tablo 2.5'e bakıldığında, Türkiye'de turizmin etkileri konusunda yerel halkın bakış açısını inceleyen tezlerin oldukça çeşitli ana bilim dallarında hazırlandığı görülmektedir. Turizmin diğer bilim dalları ile ciddi ölçüde ilişkisinin olması bu duruma gerekçe olarak gösterilebilir. Verilere göre, lisansüstü tezlerin ağırlıkla Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı (%31,9) ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı (%12,9) üzerinde yoğunlaştığı saptanmıştır.

Tablo 2.5. Tezlerin Yayınlandıkları Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Turizm İşletmeciliği	3	24	27	31,9
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	2	9	11	12,9
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	3	6	9	10,6
Coğrafya	1	7	8	9,4
İktisat	1	4	5	5,9
Sosyoloji	-	4	4	4,8
İşletme	1	2	3	3,9
Beden Eğitimi ve Spor	1	2	3	3,9
Sosyal Çevre Bilimleri	-	2	2	2,4
Turizm ve Otel İşletmeciliği	-	1	1	1,1
Mimarlık	1	-	1	1,1
Antropoloji	-	1	1	1,1
İlköğretim	-	1	1	1,1
Rekreasyon Yönetimi	-	1	1	1,1
Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	-	1	1	1,1
Tarım Ekonomisi	-	1	1	1,1
Kamu Yönetimi	-	1	1	1,1
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	-	1	1	1,1
Halk Bilimi	-	1	1	1,1
Felsefe ve Din Bilimleri	-	1	1	1,1
İşletme Yönetimi	-	1	1	1,1
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	-	1	1	1,1
Toplam	13	72	85	100

2.4.6. Danışmanlarına Göre Tezlerin Dağılımı

Tezlerin danışmanlarına göre dağılımının verildiği Tablo 2.6’da, yerel halk ve turizmin etkileri alanında yalnızca bir teze danışmanlık yapmış olan akademisyenler diğerleri kategorisinde yer almaktadır. İki ve daha fazla tez çalışmasında danışmanlık yapmış olan akademisyenler ise tabloda isimleri ile belirtilmiştir. Buna göre, Türkiye’de turizmin etkilerinin yerel halk açısından değerlendirildiği lisansüstü tezlerde en çok danışmanlığı Hüseyin Çeken’in yaptığı, ancak hiç doktora tezi danışmanlığı yapmadığı görülmektedir.

Tablo2.6. Danışmanlarına Göre Tezlerin Dağılımı

Danışman Adı	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Hüseyin Çeken	-	3	3	3,6
Azize Tunç Hassan	1	1	2	2,4
Aydın Çevirgen	1	1	2	2,4
Ahmet Aktaş	1	1	2	2,4
Bekir Gövdere	1	1	2	2,4
Burhanettin Zengin	-	2	2	2,4
Evren Güçer	-	2	2	2,4
Orhan Batman	-	2	2	2,4
Erkan Taşkiran	-	2	2	2,4
Hacelet Mollaogulları	-	2	2	2,4
Berna Alpagut	-	2	2	2,4
Diğer	9	53	62	72,4
Toplam	13	72	85	100

2.4.7. Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Çalışmada analiz edilen yüksek lisans tezlerinin danışmanlığı, % 27,8 oranı ile Prof. Dr., % 23,6 oranı ile Doç.Dr., % 47,2oranı ile Yrd. Doç. Dr. tarafından yapılmıştır. Doktora tezlerinin danışmanlığını ise, % 30,8 oranı ile Prof. Dr., %38,4 oranı ile Doç. Dr. ve % 30,8 oranı ile Yrd. Doç. Dr. yapmıştır. Lisansüstü tezlerin bir tanesi bir Doç. Dr. ve bir Yrd. Doç. Dr. danışmanlığında yürütülmüştür. Toplamda en fazla tez çalışması yürüten danışman ünvanının ise % 44,8 oranı ile Yrd. Doç. Dr. olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2.7.Tezlerin Danışman Ünvanlarına Göre Dağılımı

Danışman	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Prof.Dr.	4	20	24	28,3
Doç.Dr.	5	17	22	25,8
Yrd.Doç.Dr.	4	34	38	44,8
Doç.Dr+Yrd.Doç.(iki danışmanlı)	-	1	1	1,1
Toplam	13	72	85	100

2.4.8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Tablo 2.8’de tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı verilmiştir.Verilere göre, yüksek lisans tezlerinin % 77,8’ini 101-200 arası sayfa sayısı ile yazılmış tezler oluşturmaktadır.Doktora tezlerinin ise, % 46,1’inin 201-300 arası sayfa sayısı ile hazırlandığı görülmektedir.En fazla sayfa sayısına sahip olan tezin doktora tezi olduğu ve 501 ve üzeri sayfa aralığında yer aldığı tespit edilmiştir. Buna neden olarak doktora tezlerinin daha kapsamlı çalışmalar olması gösterilebilir.Toplamda lisansüstü tezlerinin sıklıkla % 71,8 oranı ile 101-200 sayfa sayısı aralığında yazıldığı belirlenmiştir.

Tablo 2.8.Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
0-100	-	6	6	7,1
101-200	5	56	61	71,8
201-300	6	8	14	16,4
301-400	1	2	3	3,6
401-500	-	-	-	-
501 ve üzeri	1	-	1	1,1
Toplam	13	72	85	100

2.4.9. Lisansüstü Tezlerde Faydalanılan Kaynak Sayılarına Göre Dağılımı

Tezlerde yararlanılan toplam kaynak sayılarına bakıldığında, en çok 101-150 kaynak sayısı aralığında kaynaktan yararlanıldığı görülmektedir (% 27,1). 0-50 aralığında kaynakça sayısına sahip doktora tezi bulunmamaktadır. % 16,4 oranında kaynakçasına ulaşılamayan tez vardır. 251 ve üzeri kaynaktan yararlanmış olan 1 doktora tezi ve 2 yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

Tablo 2.9.Lisansüstü Tezlerde Faydalanılan Kaynakların Sayılarına Göre Dağılımı

Kaynak Sayısı	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
0-50	-	5	5	5,9
51-100	1	16	17	20
101-150	3	20	23	27,1
151-200	2	13	15	17,6
201-250	3	5	8	9,4
251 ve üzeri	1	2	3	3,6
Kaynakçasına ulaşılamayanlar	3	11	14	16,4
Toplam	13	72	85	100

2.4.10. Araştırmanın Yapıldığı İllere Göre Dağılımı

Tablo 2.10'da, lisansüstü tezlerdeki araştırmaların yapıldığı illere göre dağılım verilmiştir. Araştırma alanı olarak en çok tercih edilen iller sırasıyla, Antalya (%15,3), Muğla (%12,9) ve İzmir (% 11,8) olmuştur. Çankırı, Iğdır, Bitlis, Tokat, Balıkesir, Tekirdağ, Gaziantep, Sakarya, Çorum, Karaman, Afyonkarahisar, Mersin, Artvin, Şanlıurfa, Hatay, Kırklareli ve Giresun illerinde birer çalışma yapılmıştır. Birden fazla ilde yapılan 3 çalışma ise diğer başlığı altında görülmektedir. Bu bağlamda ilgili konunun Türkiye genelinde araştırılan bir konu olduğu ancak daha az çalışılmış bölgelerde, konunun daha kapsamlı çalışılması için bir takım iyileştirmelere ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Tablo 2.10.AraştırmanınYapıldığı İllere Göre Dağılımı

Araştırma Alanı	Doktora	Yüksek Lisans	Toplam Frekans	%
Antalya	5	8	13	15,4
Muğla	-	11	11	12,9
İzmir	2	8	10	11,8
Ankara	1	3	4	4,7
Çanakkale	1	3	4	4,7
Erzurum	1	3	4	4,7
Kayseri	-	3	3	3,9
Aydın	1	2	3	3,9
Isparta	-	3	3	3,9
Nevşehir	-	2	2	2,3
Edirne	-	2	2	2,3

Bolu	-	2	2	2,3
Bursa	1	1	2	2,3
Denizli	1	1	2	2,3
Çankırı	-	1	1	1,1
İğdır	-	1	1	1,1
Bitlis	-	1	1	1,1
Tokat	-	1	1	1,1
Balıkesir	-	1	1	1,1
Tekirdağ	-	1	1	1,1
Gaziantep	-	1	1	1,1
Sakarya	-	1	1	1,1
Çorum	-	1	1	1,1
Karaman	-	1	1	1,1
Afyonkarahisar	-	1	1	1,1
Mersin	-	1	1	1,1
Artvin	-	1	1	1,1
Şanlıurfa	-	1	1	1,1
Hatay	-	1	1	1,1
Kırklareli	-	1	1	1,1
Giresun	-	1	1	1,1
Diğer	-	3	3	3,9
Toplam	13	72	85	100

2.4.11. Tezlerin Temel Bulguları

Bu bölümde Türkiye’de turizmin etkilerinin yerel halkın bakış açısı ile değerlendirildiği lisansüstü tezlerin temel bulgularına yer verilmiştir. Öncelikle yerel halkın genel olarak turizme bakışına ilişkin lisansüstü tezlerin temel bulguları incelenmektedir. Daha sonra yerel halkın kırsal turizm, ekoturizm, sürdürülebilir turizm, inanç turizmi gibi konulardaki tutum ve algılarını değerlendiren lisansüstü tezlerin bulguları sıralanmaktadır. Ayrıca aynı çalışma içerisinde hem yerel halkın hem de diğer turizm paydaşlarının görüşlerinin değerlendirildiği lisansüstü tezler de bu bölüme dahil edilmiştir.

2.4.11.1. Genel Anlamda Yerel Halkın Turizmin Etkilerine İlişkin Tutumlarının ve Algularının İncelendiği Çalışmalar

Altunel (2009) tarafından İzmir-Alaçatı’da gerçekleştirilen araştırmada, turizmin yerel halk üzerindeki etkileri incelenirken aynı zamanda sosyal değişim teorisine atıf yapıldığı görülmektedir. Araştırmada yöre halkının turizmin etkilerini nasıl algıladıklarını anlamak için; gelir durumu, yaş, eğitim seviyesi, kendini bu topluma ait hissedip hissetmeme, ailenin temel geçim kaynağının turizm olup olmaması, yerel yönetimlere ve planlamalarına duyulan güven gibi faktörler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın sonucu, birey ve gruplar arasındaki ilişkilerin olumlu yönde olmasında ödüllerin artmasının ve ilişkilerin olumsuz yönde olmasında bedellerin artmasının etkili olduğunu savunan sosyal değişim teorisi ile paralellik göstermektedir. Ankette yer verilen faktörlerin yerel halkın turizme vereceği destek konusunda etkili olduğu, halkın tutumu ile turizmden sağlanan fayda arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Çalık (2014), yerel halkın ve ziyaretçilerin turizme bakış açısını, yerel halk ve ziyaretçi arasındaki ilişkilerin sosyo-kültürel etkilerini Beypazarı örneği ile açıklamaktadır. Araştırma bulgularına göre yerel halkın turizm faaliyetlerinden gelir elde etmesi ile turizmi olumlu karşılaması arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bölgede sosyo-kültürel anlamda meydana gelen değişiklikler olumsuz algılansa bile ekonomik getirileri sebebi ile bu olumsuz etkilerin değişebileceği belirtilmiştir. Ziyaretçilerin yöresel tatları ve motifleri merak etmesi, yöre halkının kendini bu yönde geliştirmeye ittiği ve bu bağlamda kadınların da turizm aracılığı ile üretime katıldığı doğrulanmıştır. Turizm olaylarının gelenek ve göreneklerde meydana getirdiği değişimler, yöre halkı tarafından hala kabul edilebilir boyuttadır.

Bayat (2010)'ın, Iğdır halkının turizmin olumlu etkilerini algılamasına yönelik yaptığı çalışmada, turizmin olumlu etkilerinin çeşitli boyutlarının olduğu saptanmıştır. Bu boyutlar, turizmin sosyo-kültürel katkısı, turizmin ekonomik gelişmeye katkısı ve turizmin doğaya ve çevreye katkısı şeklinde sınıflandırılmıştır. Iğdır halkının, turizmin aile yapısı ve kadın hakları konusunda yenilikler getirdiği, dünya barışına katkı sağladığı, turizmin kültürel değerleri yücelttiği kriterlerini olumlu algıladığı görülmüştür. Aynı zamanda turizm faaliyetleri ile bölgede ekonomik gelişme sağlanabileceği ve turizm sayesinde doğal varlıkların korunabileceği kriterlerini de olumlu algıladıkları belirlenmiştir. Çalışmada yerel halkın turizme katkıda bulunabilmesi için, onların turizme karşı tutumlarının belirlenmesinin öneminden bahsedilmektedir. Araştırma sonucuna göre, Iğdır halkı genel olarak turizmi olumlu algılamaktadır.

Erdem (2017)'in turizm faaliyetlerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığını tespit etmek için Kayseri ilinde yaptığı çalışmada turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkileri yakından incelenmiştir. Araştırma sonucunda, benzer çalışmalar yapan Bayat (2010)'ın bulguları ile aynı ancak Karaçar (2013)'in bulgularının aksine turizme verilen destekte erkeklerin kadınlara oranla daha istekli olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bulgular, Kayseri halkının turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel anlamda beklentilerinin olumlu olduğunu, halkın turizmi kültürü yozlaştıran bir tehdit olarak algılamadığını desteklemektedir.

Çelikkanat (2015) Bodrum'da yaptığı çalışmada, yerel halkın turizme olan bakış açısını, tutumunu ölçmeye çalışmış ve aynı zamanda turizmin ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel etkilerinin yerel halkın kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymuştur. Bulgulara göre, yerel halkın bireysel özelliklerinin turizmin etkilerinin algılanmasında genel olarak farklılık oluşturduğu belirtilmektedir. Örneğin, gelir durumunun, eğitim seviyesinin, yaşın, turizm sektöründe çalışıyor olmanın turizmin etkilerini algılamakta etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada öneri kısmında, turizm planlamalarında yerel halkın katılımının sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.

Dağdeviren (2015), araştırmasında Kemer, Manavgat ve Alanya'da yaşayan yerel halkın yaşam tarzının, turizmin sosyo-kültürel etkilerini algılamasında etkili olup olmadığını incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, yerel halkın yaşam tarzı ile turizmin sosyo-kültürel etkilerini algılaması arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Yerel halkın yaşam tarzı ve yaş, ikamet süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Afyonkarahisar yöre halkının turizmin gelişimine yönelik algısının ve desteğinin incelendiği (Gökçe, 2016) çalışmada, bulguların genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Hipotezler, çeşitli demografik değişkenlere göre test edilmiştir. Bu bağlamda, kadınların erkeklere göre turizmi daha olumlu algıladığı, medeni durumun turizmi desteklemede anlamlı bir farklılık teşkil etmediği, yaş seviyesi arttıkça turizmi algılamada daha olumlu yaklaşımlar olduğu, eğitim seviyesi arttıkça turizme desteğin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada beklenenin aksine turizm

sektöründe çalışmayanların, bu sektöre çalışanlara göre daha olumlu algılara sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ekici (2013), yerel halkın turizme bakış açısını incelerken, destinasyon yaşam seyri modeline göre belirlediği iki ayrı turizm destinasyonunda (Kaş-Kalkan/Manavgat-Serik) araştırma yapmıştır. Araştırmasında yerel halkın turizmin gelişimine yönelik tutumlarını inceleyen yazar, turizmin algılanan pozitif etkileri, turizmin algılanan negatif etkileri, yerel halkın turizmin gelişimine ilişkin memnuniyeti ve turizmin gelişiminden kişisel fayda sağlama şeklinde değişkenleri sınıflandırmıştır. Daha sonra bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelenmiş ve belirlenen iki turizm destinasyonundan elde edilen bulguları karşılaştırmıştır. Araştırma bulgularında, her iki destinasyonda da algılanan faydanın artmasıyla, turizmin gelişimine ilişkin memnuniyetin arttığı görülmüştür. Diğer bulgulara göre ise, destinasyon yaşam seyri gelişme aşamasında olan Manavgat-Serik bölgesindeki yerel halkın, turizmin gelişimine ilişkin memnuniyet düzeyi yüksek iken, gerileme safhasında olan Kaş-Kalkan bölgesindeki yerel halkın bu konudaki memnuniyet düzeyi daha düşük çıkmıştır.

Takano (2008), Beypazarı'nı örnek alarak yürüttüğü çalışmasında, Türkiye'de kültür ve turizm etkileşimini boyutlandırmıştır. Bunu yaparken yerel halkın ve turistlerin bu etkileşimden doğan bakış açılarından faydalanmıştır. Görüşmeler neticesinde, yerel halkın turizme ve turiste bakış açısında hem olumlu hem olumsuz görüşlere rastlanmıştır. Eğitim, yaşam standardı, gelir düzeyi gibi etkenlerin yerel halkın turistlerle arasında görünmez bir çizgi oluşturduğu düşünülmektedir. Ancak bazı yönetsel sorunlar olduğunun düşünülmesine karşın, yerel halkın genel olarak turizmin gelişimine destekleyici tutumu dikkat çekmektedir.

Edirne yerel halkının turizmden beklentilerinin ve turizm algılarının değerlendirildiği çalışmada (Ay, 2014), yerel halkın turizmin etkilerine ilişkin beklentisi ile algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu söylenebilir. Katılımcıların turizm konusundaki ekonomik beklentilerinin, ekonomik algılarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların turizme dair çevresel beklentilerinin, çevresel algılarından yüksek olduğu görülmüştür. Yine katılımcıların turizmden sosyal ve kültürel beklentilerinin,

sosyal ve kültürel algılamalarından yüksek olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, Edirne halkının turizmi benimsediği ve destekleyeceği yönünde bir değerlendirme yapılması mümkündür.

Akman (2007), Kaş'ta gerçekleştirdiği çalışmasında turizmin, doğal ve kültürel yapılarda meydana getirdiği değişimleri değerlendirmektedir. Yöre halkı ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda, katılımcıların büyük çoğunluğunun Kaş ilçesinin doğal güzelliklerinin korunması yönünde istekli olduğu belirlenmiştir. Halk bu doğrultuda ekonomik gelişmelerin doğal yapıyı koruyarak sürdürülmesini istemektedir. Ayrıca yerel halkın, bölgenin kültürel zenginliklerinin planlama dahilinde turizme açılması yönünde gönüllü olduğu tespit edilmiştir.

Artvin'de yaşayan yerel halkın turizme ilişkin algı ve tutumlarının ölçüldüğü çalışmada (G. Şahin, 2017), katılımcıların genel olarak turizme olumlu yaklaştığı tespit edilmiştir. Artvin halkının sadece turizmin olası olumsuz çevresel etkilerine karşı tereddüt içinde olduğu görülmüştür. Onun dışında yöre halkının turizmi desteklemede gönüllü olduğu sonucuna varılmıştır.

Akgün (2016) Giresun'da gerçekleştirdiği çalışmasında, yerel halkın ve turizm sektörü temsilcilerinin, turizm potansiyeline dair algılarını ölçmüştür. Bulgulara göre, turizmin olumlu ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri katılımcıları olumlu yönde etkilerken, olumsuz etkiler kötü yönde algılara sebep olmaktadır. Ayrıca katılımcıların bölgede üst yapı yetersizliğinden şikayetçi olduğu tespit edilmiştir.

U. Çalışkan (2003), çalışmasında Butler, Doxey, Murphy'nin savının (halk turizmin gelişmeye başladığı aşamalarda turistleri faydalı etken olarak karşılarken, uzun vadede turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri karşısında bu faydayı sorgulayabilmektedir), Kuşadası'nda geçerli olup olmadığını araştırmıştır. Bulgularda yerel halkın, turizmin gelirlerinin bireyler arasında adil dağılım göstermediği yönündeki görüşleri vardır. Ancak halkın turizme yaklaşımının olumlu yönde olduğu ve bu anlamda halkın beklenti içinde bulunduğu saptanmıştır.

Boyacıoğlu (2002), Edirne'de turizmin sosyo-ekonomik katkılarının yerel halk tarafından nasıl algılandığını araştırmıştır. Araştırma bulgularında, halkın genel olarak turizme olumlu tutum sergilediği ve turizmi desteklediği görülmektedir. Bunun temel sebebinin turizmin ekonomik anlamdaki olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

İkinci konut turizmi kapsamında yapılan çalışmada (Baltacı, 2011), Alanya'da konut satın alan ve tatillerini bu konutlarda geçiren yabancıların, bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına etkileri değerlendirilmektedir. Araştırma sonucunda, Alanya halkının ikinci konut sahibi olan ve bu konutlarda tatilini geçiren yabancılara karşı kararsız tutumlar içinde olduğu görülmüştür. Yerel halk, yerleşik yabancıların bölgenin sosyo-kültürel yapısına etkisini genel olarak olumlu algılamaktadır. Ancak halkın, yerleşik yabancıların bölgenin ekonomisine olan olumsuz etkilerini, olumlu etkilerine göre daha yoğun hissettiği tespit edilmiştir.

Mimaroğlu (2004), yardım etme ve taciz davranışı üzerine ilginç bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırmanın turistler ile yerel halk açısından incelenmesi, konunun turizm ile olan ilgisini arttırmaktadır. Araştırmaya Ürgüp, Bodrum ve Kız Kalesi yörelerinde yaşayan, turist ile karşı karşıya gelmiş erkekler ve yine bu bölgelerde bulunan bayan turistler dahil edilmiştir. Anket alışması için bir ölçek geliştirilmiş ve uygulama için mümkün olduğunca çok kişiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Yazar, yerel halkın turiste karşı olumlu algısının yardımseverlik duygusu ile başladığını ifade ederken, turiste karşı taciz davranışlarının da yardımseverlik adı altında başladığının altını çizmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, Ürgüp tacize en yatkın yöre olarak belirlenmiştir. Ardından Kız Kalesi ve Bodrum gelmektedir. Taciz etmeye eğilimli kişilerin daha çok küçük yaştaki bireyler olduğu, evli veya yabancı dil bilmiyor olmanın taciz durumuna bir engel teşkil etmediği bulgular arasındadır.

Dönmez (2015), termal turizmin yerel halk üzerindeki etkilerini Mudurnu rneği ile değerlendirmiştir. Araştırmada yerel halk ile yapılan görüşmeler sonucunda, bölgede yaşayanların etkin şekilde sürdürülen termal turizm faaliyetlerini olumlu algıladıkları

görülmüştür. Ayrıca yerel halkın turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerini olumlu algıladıkları belirtilmektedir.

Dizi turizminin Halfeti'ye etkilerinin araştırıldığı çalışmada (Çiftçi, 2016), hem yerel halka hem bölgeye gelen turistlere anket uygulaması yapılmıştır. Bölgede çekilen Karagül dizisinin turistlerin bu bölgeyi gezip görme isteğini arttırdığı belirlenmiştir. Yöre halkının dizi turizmini olumlu karşıladığı görülmüştür. Ayrıca çalışmada, dizi turizmi sayesinde bölgede ekonomik gelişmeler yaşandığı ve yöre halkı tarafından bu durumun fırsat olarak değerlendirildiği vurgulanmaktadır.

2.4.11.2. Kırsal Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar

N. Uçar (2010), Gökçeada Bademli Köyü'nde yaptığı çalışmada ev pansiyonculuğuna yönelik araştırma yaparken, kırsal kesimin yaşadığı sosyo-kültürel değişimi ele almaktadır. Araştırmanın verileri toplanırken resmi ve mahalli görevlilerin yanı sıra, ada sakinlerinin de görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın dikkat çeken bulgularından biri, turizm sayesinde kadının toplumdaki rollerinin değişmesi ve bölgedeki pansiyon işletmecilerinin %92,2'sinin kadın olmasıdır. Ayrıca çalışmada, turizmin yaygınlaşması ile bölgede dışa göçlerin azaldığı ve nüfusun yoğunlaştığı, turizmin bölgede gelişmeye başladığı dönemlerde ahlaki yapıda sarsılma olduğu, ancak 10 yıl kadar sonra köylülerin turizm ile barıştığı sonuçlarına varılmıştır. Bademli Köyü'nde yapılan bu araştırma sonucunda yerel halkın genel anlamda turizme olumlu baktığı belirtilmektedir.

Emiroğlu (2013) çalışmasında, yerel halkın kırsal turizme bakış açısını değerlendirirken, Kazdağı yöresinde bulunan ve turizm açısından gelişmiş olan Adatepe Köyü'nü ve turizm potansiyeli olan ama henüz bu konuda gelişme gösterememiş olan Mehmetalan Köyü'nü karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Araştırma sonucuna göre, kırsal turizmin gelişme gösteremediği Mehmetalan Köyü halkının, turizme daha iyimser ve olumlu yaklaştığı görülmüştür. Ancak Adatepe Köyü halkı, turizmin olumsuz yönlerini yoğun olarak yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Buna neden olarak ise turizmin sadece yatırımcılar açısından fayda sağladığını, yerel halkın herhangi bir konuda turizmden faydalanamadığını göstermişlerdir. Bu

bağlamda çalışmada öneri olarak, turizm çalışmaları yapılırken yerel halkın ön planda tutulması gerektiği, halkın gelişimine yönelik ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel ilkeler oluşturulması gerektiği sunulmuştur.

Ünal (2014), Isparta'nın Sütçüler ilçesinde, yerel halkın kırsal turizm konusundaki farkındalığını ölçmeye çalışmıştır. Yapılan analizler sonucu, yöre halkının kırsal turizm ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamasına karşın, turizmi desteklediği görülmüştür. Turizmi olumlu algılayan ve gerekli desteği sağlayan yöre halkının, turizmin toplum ahlakını bozduğu ve suç oranlarını yükselttiği yönündeki görüşleri reddettiği görülmüştür.

M. Uçar (2010), kırsal turizmin sosyo-ekonomik yapıya etkisini Fethiye örneği üzerinden çalışmıştır. Çalışmada yerel halk ile yapılan mülakatların bulgularında, yerel halkın kırsal turizm ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı ve bu nedenle, yerel halkın bu yönde çekimser bir tutuma sahip olduğu belirtilmektedir. Ancak yöre halkının turizmin kalkınmaya olan olumlu etkisinin farkında olması, genel anlamda yöre halkının turizme sıcak bakmasını sağlamaktadır. Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu ise, bölgedeki doğal güzelliklerin ve kültürün korunması koşulu ile yerel halkın turizm faaliyetlerini desteklemeye devam edeceğinin vurgulanmasıdır.

Kesici (2016), kırsal yerleşimden turistik yerleşime dönüşen iki bölgedeki (Ildırı ve Alaçatı) değişimin ve aralarındaki farklılıkların nedenlerini ele almıştır. Turizmin yerel halk üzerindeki etkilerine bakıldığında, söz konusu etkilerin Alaçatı'da daha çok hissedildiği görülmüştür. Her iki bölgede bildirilen ortak görüş ise, kadınların turizmin gelişimi sürecinde daha aktif olduklarıdır. Ildırı'da turizmin kültürel değerler üzerinde yıkıcı etkisine rastlanmamıştır. Alaçatı'da ise farklı sosyo-ekonomik yapıdaki bireylerin birarada yaşamasından ötürü, bölgede daha heterojen bir nüfus yapısı olduğu tespit edilmiştir.

Kırsal turizmin aile içi ve akrabalık ilişkilerinde meydana getirdiği değişimlerin ele alındığı çalışmada (Öksüz, 2017), Muğla örneği değerlendirilmektedir. Bölgede turizme bağlı olarak yerel ürünlerin satışı ile kadınların ekonomik anlamda ön plana çıktığı görülmüş, erkeklerin otoritesinin kadınlar ile paylaşıldığı tespit edilmiştir. Bu

anlamda bölgede cinsiyetçi rol dağılımında değişimler olduğu söylenebilir. Gelirin çoğunlukla tarıma dayalı sağlandığı dönemlere kıyasla, yerel ürünlerin satışından gelir sağlanmasıyla akrabalık ilişkilerinde zayıflamalar görülmüştür. Buna örnek olarak satış yapan ve akraba olan kadınlar arasında kıskançlık, kırgınlık gibi yıkıcı durumların yaşanması gösterilebilir. Sonuç olarak bölgede, bireysel çıkarların, akrabalık ilişkilerini zedelediği ortaya koyulmuştur.

Yöre halkının kırsal turizme bakış açısının açıklandığı bir diğer çalışma da Morgül (2006) tarafından Kırklareli'nde gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucu, yöre halkının, özellikle bölgenin doğal güzellikleri için gelen turistleri ağırlama konusunda mutlu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yöre halkı turizm aracılığıyla kendi ürünlerini üretip satmaktan dolayı memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırmada yaş, cinsiyet, eğitim, meslek gibi kriterlerde bireyler arası görüş farklılığına rastlansa da, genel olarak olumlu algılamalar tespit edilmiş,olumsuz algılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Ongun (2015) tarafından Şirince'de gerçekleştirilen çalışmada, kırsal turizmin yörenin kalkınmasına etkileri incelenmektedir. Elde edilen verilere göre, turizmin kırsal kalkınmada olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir. Çalışmada, turizmin bölgede pozitif etkileri ile devam edebilmesi için, bölgenin doğal alanlarının korunarak planlamalar yapılması gerekliliği vurgulanmıştır.

2.4.11.3. Turizm ve Kültürel Kimlik Arasındaki İlişkinin İncelendiği Çalışmalar

Turizmin gelişimi ve kültürel kimlik arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmada (Albayrak, 2017), yerel halk da dahil olmak üzere turizm paydaşlarının bir kısmı ile görüşmeler yapılmıştır. Verilerden hareketle, Alaçatı'da yaşayan halkın büyük kısmının göç ettiği, yerine çok sayıda İstanbullu ailenin yerleştiği ve bölgede kültürel değişim yaşandığı saptanmıştır. Bu bağlamda Alaçatı'da turizmin gelişimi ile kültürel kimlik arasında genel anlamda güçlü bir ilişki olmadığı belirtilmiştir.

Duran(2009), Gökçeada örneği ile yürüttüğü çalışmasında, turizm ile toplumsal ve kültürel kimliğin korunması arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Yazar çalışmasında özellikle uzman kişilerle görüşmeler yapmış, yerel halktan ise gözlem yolu ile bilgi

edinmeye çalışmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında da belirtildiği gibi zaman ve maliyet sınırlılığı sebebi ile, bölgenin aile yapısı, yaşam şekilleri ve turizm ile ilgisi adına kapsamlı araştırma yapılamamıştır. Araştırma sonucunda yerel halkın bakış açısına dair bulgulara doğrudan yer verilmemiştir, Gökçeada'da sürdürülebilir turizm adına izlenebilecek yollar özetlenmiştir.

2.4.11.4. Turizmin Gelişiminin Küçük Yerleşim Birimlerinde Yaşayan Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar

Ceylan (2015), çalışmasında Pamukkale destinasyonunda turizm sektöründe hizmet veren yöre halkı ile turistler arasındaki iletişimin boyutlarını incelemektedir. Çalışmada yöre halkına ve ziyaretçilere anket uygulaması yapılmış ve yöre halkının iletişim becerileri ile turistlerin bu iletişim becerilerini algılama düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Yöre halkı ile turistler arasındaki iletişimin kalitesinin, demografik özelliklere (eğitim, cinsiyet, yaş vb.) göre değişim gösterdiği belirlenmiştir. Özellikle Pamukkale ve Karahayıt'ta yaşayan halkın turist ile iletişim kurarken zorlandıklarını ifade etmeleri, ancak yine de iletişim kurma konusunda istekli olduklarını belirtmeleri yazarın bu konuda çelişkiye düşmesine neden olmuştur. Araştırma sonucunda, yöre halkının turistlerle iletişim kurarken sergilediğini düşündüğü iletişim becerilerinin, turistler tarafından bu yönde algılanmadığı tespit edilmiştir.

Güneş (2014), Antalya'nın Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde yaptığı çalışmasıyla, yerel halkın turizm algısını ortaya koymaya çalışmıştır. Bu bağlamda halkın turizme verdiği destek değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerinin yanı sıra turistlerle etkileşim, turistik alanlara yakınlık gibi değişkenler de araştırmanın hipotezlerinin oluşturulmasında etkili olmuştur. Araştırma sonucuna göre, kadınların erkeklere göre turizmi daha olumsuz algıladıkları, yaşlı grupların turizme daha olumsuz baktığı, yörenin yerlilerinin yerli olmayanlara göre turizmi daha az desteklediği, eğitim seviyesi azaldıkça turizm algısının daha olumsuz olduğu, turistler ile etkileşim halinde olan bireylerin turizme daha olumlu yaklaştığı sonuçlarına varılmıştır.

Turizmin yerel kültür üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmalardan biri de Baykan (2007) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ürgüp yöresinde yaşayan yerel halka yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada, turizmin etkileri çeşitli başlıklar altında anlaşılmaya çalışılmıştır. Turizmin bölgede dini inançların değişmesi yönünde çok olumsuz etkilere neden olmadığı, ancak ahlaki değerlerde bazı tahribatlara yol açtığı belirlenmiştir. Yöreye gelen yabancıların yaşam biçiminin yöre halkı tarafından benimsenmediği ve yabancı dil kullanımının yerel dilde erezyon oluşturmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca turizmin yerel sanat üzerinde bazı değişimler yaratmasının henüz bölgede tehdit olarak algılanmadığı, turizmin Ürgüp yöresindeki yerel kültürün bir parçası haline geldiği bulguları elde edilmiştir.

Turizmin sosyal yapı üzerindeki etkilerini inceleyen bir diğer çalışma Bozyer (2001) tarafından Muğla'nın Akyaka beldesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Akyaka beldesinin turizm ile gelişmesine rağmen Bodrum ve Marmaris'e göre, sosyal yapısını genel anlamda koruduğu belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Akyaka beldesinde turizm ile beraber nüfus artışları olduğu, eğitim seviyesinin ve ekonomik gelirlerin yükseldiği, daha çok çekirdek aile yapısının benimsendiği, Akyaka'da doğal yapının, diğer turizm destinasyonlarına göre bozulma göstermediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda bölgede turizmin gelişmesi ile beraber, bazı kesimlerce bireyler arası yardımlaşmanın zayıfladığı, kişiler arası ilişkilerin bozulduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda Akyaka beldesinde turizmin nüfus, eğitim, gelir yapısı, çevre koruma bilinci ve bireyler arası ilişkiler konusunda değişimlere sebep olduğu, fakat beldenin genel olarak sosyal yapısını koruduğu sonucuna varılmaktadır.

Turizmin sosyo-kültürel etkilerinin Muratpaşa ilçesi örneği ile değerlendirildiği çalışmada (Ş. Demircan, 2010), katılımcıların yarısından çoğunun turizmin sosyo-kültürel etkilerine dair oldukça olumlu algılamaları olduğu göze çarpmaktadır. Katılımcıların, turizmin sosyo-kültürel etkilerini algılamalarındaki fikir ayrılıkları ise, genellikle turistlerle iletişim konusunda zayıflık, bölgenin gençlerinin turistlere özendiği bir yaşam sürmesi, turistlerin yerel halkın yaşam biçimine ayak uydurmadığı yönündeki görüşler kendini göstermektedir.

Turgutreis'de turizm başlığı ile yürütülen çalışmada (Koç, 2011), turizm çeşitli yönleri ile değerlendirilmiştir. Ancak çalışmamıza katkı sağlayacak bulgularda, yöre halkının büyük oranda turizmi desteklediği görülmüştür. Katılımcıların bir kısmının turisti döviz getirici olarak karşıladığı ve turizme ekonomik yönden olumlu baktığı tespit edilmiştir. Katılımcıların % 12'sinin görüşlerinde, turistlerin halka kötü örnek olduğu, turistler ile bulaşıcı hastalık riskinin arttığı gibi olumsuz verilere rastlanmıştır.

Karacaoğlu (2017) Misi Köyü örneği ile ele aldığı çalışmasında, yerel halkın turizmin gelişimine yönelik tutumları, algılamaları ve desteği arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Destinasyon yaşam döngüsünün başlangıç aşamasında olan Misi Köyü'nde, beklendiği üzere algılanan fayda ve algılanan maliyet ilişkisi önceliklidir ve bu durum da sosyal değişim teorisini desteklemektedir. Araştırmada kullanılan değişkenlerin, yerel halkın tutumları ve algılamaları üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bölgede yürütülen '%100 Misa' projesinin yerel halk tarafından başarılı bulunduğu ve bu başarı unsurlarını halkın; turist memnuniyeti, topluluğa bağlılık, yerel otantikliğin sağlanması, yerel farklılığın sağlanması ve yerel sahiplik olarak sıraladığı belirlenmiştir.

Turistlerin Safranbolu ve Amasra'da yerel halk üzerinde bıraktığı izlenimlerin ölçüldüğü çalışmada (Öztürk, 2016), veriler yerel halkın turizmi ve turisti olumlu algıladığı yönündedir. Ayrıca bu olumlu tutumların en önemli sebebinin, turizmin ekonomik anlamdaki olumlu etkileri olduğu vurgulanmaktadır.

H. Şahin (2001), Akyaka örneği ile gerçekleştirdiği çalışmasında, küçük yerleşim birimlerinde turizmin gelişimini işlemiştir. Sonuç olarak yöre halkının turizmden gelir elde etmesi ile turizmin gelişimine katılımı arasında doğru orantı olduğunu ifade etmiştir.

Marmaris halkının turizmin sosyo-kültürel etkilerine ilişkin tutumlarının ölçüldüğü çalışma (Özkul, 2001), yöre halkının turizme karşı genel olarak olumlu algılara sahip olduğunu, ancak kontrol altında tutulması gereken konular olduğunu ortaya koymaktadır.

Demirel (2003)'in rekreatif faaliyetleri yerli ve yabancı bireyler açısından karşılaştırdığı çalışmasında, Marmaris, Bodrum, Fethiye ve Gökcek turizm destinasyonlarında yaşayan 100 yerli ve 100 yabancı bireye anket uygulanmıştır. Turizm yörelerinde ikamet eden yerli bireylerin turistik faaliyetlere yeterince katılmadığı, yabancı bireylerin ise ülkelerinde yaptıkları faaliyetleri yapmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Turizmin Eğirdir'in sosyo-ekonomik yapısında meydana getirdiği değişimlerin incelendiği çalışma (Akalan, 2001) sonucunda, yöre halkının turizmi genel olarak olumlu algıladığı, ekonomik açıdan faydalı bulduğu görülmüştür.

Fethiye'de turizm faaliyetlerinin, bölgenin sosyo-kültürel yapısına etkilerinin incelendiği araştırma (Ulucak, 2000) sonucu yöre halkının turizmden önemli ölçüde etkilendiği saptanmıştır. Özetle turistik yörede yaşayanlar ile turistik yörede yaşamayanlar arasında yaşam ve düşünce farklılıklarının olduğu görülmüştür.

Yerel halkın turizme ilişkin tutum ve algılarının ele alındığı çalışmada, Filiz (2017), Türkbükü ve Mazı Köyü'nü bu anlamda karşılaştırmaktadır. Çalışmanın dikkat çekici sonuçlarından biri, literatürün aksine turizmin gelişimi ve turist sayısının artışına rağmen, yöre halkının hala turizme karşı olumlu görüşler taşımasıdır. Ayrıca çalışmada, yerel halkın turizme yönelik algı ve tutumlarının, gerçeğe en yakın şekilde ölçülebilmesi için bazı öneriler sunulmuştur. Bu önerilerden bir tanesi, literatürde yer alan sosyal değişim teorisi, sosyal temas hipotezi gibi turizm gelişim yaklaşımlarının araştırmalarda kullanılması gerektiği yönündedir.

Turizmin yerel halkın tüketim davranışları üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmada (Tayfun, 2000), turistik (Alanya) ve turistik olmayan (Gazipaşa) iki bölgenin yerel halkından veriler toplanmıştır. Sonuçlara göre, iki bölgenin yerel halkının tüketim davranışlarında önemli farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıkların, ödeme şekilleri, tüketime yapılan harcama miktarı, sigara ve alkol kullanımı, tatil alışkanlıkları gibi konularda kendini gösterdiği belirlenmiştir.

Sezer (2011) çalışmasında, turizmin Didim ve Milas bölgelerinde meydana getirdiği mekansal etkileri belirlemeyi ve ilgili sorunlara yönelik çözümler sunmayı amaçlamıştır. Araştırmada turizmin, her iki bölgede de çok etkili bir ekonomik sektör olduğu, turizmin olumlu ve olumsuz etkilerinin iyi bir yönetim şekli ile faydalı hale dönüşebileceği ve yerel halkın turizm planlamalarına dahil edilmesi ile sosyal dönüşümün daha sağlıklı olacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.4.11.5. Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisinin Yerel Halk Açısından Değerlendirildiği Çalışmalar

Şengel (2015)'in Bitlis ilinde turizmin bölgesel kalkınmaya olan etkilerini incelediği çalışmada, yerel halktan, kamu görevlilerinden ve özel sektör temsilcilerinden veriler toplanmıştır. Araştırmada, halkın temel geçim kaynağının tarım ve hayvancılık olduğu ancak kısıtlı da olsa turizmden gelir sağladıkları belirlenmiştir. Araştırma bulgularında, turizmin gelişmesi ile ekonomik gelirin artmasının, Bitlis halkında turizme karşı olumlu algı oluşturduğu belirtilmiştir. Bitlis halkının, turizmin çevre ve tarih bilinci oluşturduğu ve bölgesel kalkınmada turizmin önemli bir faktör olduğunu ifade ettiği görülmüştür.

Demiral (2012), çalışmasında Bozcaada yerel halkının, bölgelerindeki sosyo-kültürel değişimden nasıl etkilendiklerini ele almaktadır. Kalkınmada turizmin sosyo-kültürel etkilerinin tespitine yönelik yerel halka anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma bulgularında, yöre halkının turizmin gelir getirici ve istihdam sağlayıcı etkilerini olumlu karşıladığı görülmektedir. Ayrıca yöre halkı, turizm sayesinde doğal ve kültürel varlıkların korunduğunu, çevre bilincinin geliştiğini, alt yapı ve üst yapıda iyileşmeler olduğunu vurgulamış, bu konuda olumlu tutumlara sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Durgun (2006), araştırmasında Isparta ilinde turizmin bölgesel kalkınmaya etkisini değerlendirmiştir. Otel işletmelerine ve yerel halka uygulanan anket sonucu, turizmin Isparta'nın ekonomik olarak kalkınmasında etkili olduğu ortaya koyulmuştur. Ayrıca turizm ile bölgelerarası dengesizliğin giderilebileceği ifade edilmiştir.

2.4.11.6. Spor Organizasyonlarının ve Etkinliklerin Destinasyona Etkisinin Yerel Halk Açısından Değerlendirildiği Çalışmalar

Serçeoğlu (2011)'nin Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunlarının etkilerini ele aldığı araştırmasında,yerel halka anket uygulaması yapılmıştır. Erzurum'da yaşayan yerel halkın kayak ve kış sporları ile çok ilgili olmamasına rağmen, bölgede yapılan bu tarz sportif faaliyetleri destekledikleri görülmektedir. Yerel halkın anket sorularına verdiği cevaplar genel olarak olumlu görüşler taşımakla birlikte, demografik faktörlere bağlı olarak bazı olumsuz görüşlere de rastlanmıştır. Araştırma sonucunda yerel halkın kış oyunları ile ilgili genel anlamda olumlu algılamaya sahip oldukları vurgulanmıştır.

Etkinliklerin destinasyonlara etkileri konusunda Berberoğlu (2012)'nin yaptığı çalışma, 2011 Erzurum Universiade Kış Oyunları'nı ele almaktadır. Araştırma sonucuna göre, etkinliklerin bölgede bıraktığı olumlu algılar arasında, imaj geliştirme ve sağlamaştırma bulunmaktadır. Kış oyunlarının, Erzurum'un turistik altyapısı, şehrin tarihi ve doğal kaynaklarının korunması gibi konularda etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada kış oyunlarının,yöre halkının kültürel gelişimi üzerinde de olumlu etkileri olduğu bulguları yer almaktadır.

Yerel halkın İzmir Enternasyonal Fuarı'nın etkilerine ilişkin algılarını inceleyen Erden (2014), fuarı ziyaret eden yerel halka anket uygulaması yapmıştır. Araştırma sonucuna göre, fuara katılan yerel halkın büyük kısmının etkinliklere karşı olumlu algıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak fuar etkinlikleri nedeni ile şehirde trafik, kalabalık ve kargaşa, toplumsal hizmetlerde yoğunluk gibi problemlerin oluştuğu belirlenmiştir. Bu nedenle yöneticilerin, etkinlik uzmanları tarafından etkinlik planlama ve problem çözme konularında destek alması önerilmiştir.

Festivallerin,yapıldığı bölgede yaşayan yerel halkın üzerindeki sosyal etkilerini araştıran Ekin (2011), çalışmasında bu etkileri boyutları ile ele almış ve yöre halkının bu konudaki beklenti ve algılarını incelemiştir. Araştırma sonucunda etkinliklerin yöre halkı üzerinde birçok sosyal etki yarattığı tespit edilmiştir. Belirlenen boyutlara göre toplumda festivallere yönelik olumsuz ve olumlu algıların olduğu, sosyal

etkileşime ve yöre halkı üzerinde olumlu ilişkilere olanak tanıyan festivallerin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Kırsal turizm alanlarında yapılan festivallerin yerel halk üzerindeki sosyal etkilerini anlamaya yönelik yapılan (Sert, 2013) çalışmada, Beypazarı ilçesi halkına anket uygulaması yapılmıştır. Yöre halkının genel olarak düşünceleri, festivallerden sosyal fayda sağlandığı, festivallerin bölge imajına değer kattığı yönündedir. Ayrıca yöre halkının bu tarz etkinlikleri destekleyecekleri belirlenmiştir. Öte yandan katılımcıların festivalin sosyal maliyetini düşük algılaması dikkate değerdir. Çalışmada, sosyal maliyetin düşük algılanmasının, sosyal faydanın yüksek algılanmasına bağlı olduğu belirtilmiştir.

Uluslararası spor organizasyonlarının, yapıldığı bölgeye sosyal, kültürel ve ekonomik etkilerinin incelendiği bir diğer çalışma da Silik (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre, Akdeniz Oyunları'nın ekonomik yarar boyutları ile yerel halkın mesleki, gelir ve ikamet süresi durumları; turistik tesisler boyutu ile, yerel halkın mesleki ve gelir durumları; uluslararası tanıtım boyutu ile yerel halkın cinsiyetleri; çevresel ve kültürel varlıkları koruma boyutu ile katılımcıların yaşları ve son olarak sosyal ve çevresel sorunlar boyutu ile katılımcıların gelir durumları arasında farklılıklara rastlanmıştır. Bunun yanı sıra, ekonomik maliyetler ve kültürel değişim boyutu ile katılımcıların bireysel özellikleri arasında farklılık bulunmamıştır.

Kızılcahamam ilçesinde turizmin yerel kalkınmaya olan etkisinin ele alındığı çalışmada (Küçük, 2012), bölgedeki bazı otel işletmelerinin müdürleri, 7 farklı sektörde hizmet veren esnaflar ve Kültür Sanat ve Su Festivaline katılan ziyaretçiler aracılığıyla veri toplanmıştır. Festivale katılan ziyaretçilere uygulanan anket sonucuna göre, katılımcıların satış stantlarındaki ürünlerin yetersiz olduğunu düşündüğü görülmüştür. Katılımcılar bu tarz organizasyonların turist beklentilerine uygun şekilde ve planlı olması gerektiğini vurgulamışlardır. Ek olarak katılımcıların stantlarda yerel ürün yelpazesinin genişletilmesini beklediği tespit edilmiştir.

Şebin (2009), Erzurum'da gerçekleştirilen kış sporlarının yerel halk üzerindeki etkilerini ve halkın bu yöndeki tutumlarını değerlendirmiştir. Araştırmada halkın

tutumlarının bazı değişkenlere göre (yaş, medeni durum, dil, bölgede yaşama süresi, turistlerle iletişim derecesi gibi) farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak Erzurum halkının kış sporları ile ilgili oldukça yüksek oranda olumlu tutumlara ve algılamalara sahip olduğu ortaya koyulmuştur.

Işık(2010), Erciyes Dağı'nda gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin Kayseri'de yaşayan halk için önemini ele aldığı çalışmasında, halkın %80'den fazlasının Erciyes Dağı'na gittiği ve çeşitli turistik faaliyetlerde buldukları belirlenmiştir. Ancak çalışmada bu denli turizm potansiyeli yüksek bir dağın turizme kazandırılmadığından ve bu sebeple Erciyes Dağı'nın kültürel değerleri arttırıcı bir etkisi olmadığından bahsedilmektedir. Ayrıca bu turistik alanın yerel halka yeni iş olanakları yaratmadığına değinilmektedir. Erciyes Dağı'nın gözde bir turizm merkezi olmasını engelleyen sebeplerin başında, kamu kurumlarına ait işletmelerin yoğun olması ve buralarda memurların konaklaması, özel tesislerin az sayıda olması ve çevre illerden gelen ziyaretçileri kısıtlı sayıda ağırlayabilmesi gösterilmektedir. Bu duruma çözüm olarak kamuya ait işletme sayısının azaltılması ve özel tesislerin sayısının arttırılması önerilmektedir.

Erciyes Dağı'nın yerel halkın bakış açısıyla ele alındığı bir diğer çalışmada M. Demircan (2015), bölgedeki kayak turizmi ve tesis gereksiniminin yerel halkın demografik özelliklerine göre fark oluşturup oluşturmadığı değerlendirilmektedir. Bulgulara göre Erciyes Dağı, kayak turizmi açısından yeterli tesise, ekipmana, kayak pistine ve teknik elemana sahiptir. Ancak yerel halka göre bölgeye ulaşım şartları yetersiz ve geceleme koşulları uygun değildir.

2.4.11.7. Destinasyonların Coğrafi Özellikleri Bakımından Turizme Kazandırılmasının, Yerel Halkın Bakış Açısıyla Değerlendirildiği Çalışmalar

Dal (2008), Kuşadası'nda yaptığı çalışmada bölgenin coğrafi özelliklerini, arazi kullanımının nasıl olması gerektiğini ve turizmin arazi kullanımını ne yönde etkilediğini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, turizm faaliyetlerinin, yanlış arazi kullanımına neden olduğu ve yerli halkın bu konu nedeni ile turizme olumlu yaklaşmadığı saptanmıştır. Yerel halkın rahatsız olduğu konuların başında doğal ve

beşeri kaynakların bilinçsizce kullanılması, çevre kirliliği, çarpık kentleşme gibi sorunların geldiği belirtilmektedir.

İbiş (2013), Acarlar Longozunu yerel paydaşların bakış açısıyla değerlendirmiştir. Turizm açısından elverişli olan bu yörede yerel paydaşlar ile görüşmeler yapılmıştır. Yerel halk ile yapılan görüşmeler sonucunda, yerel halkın turizme açık ve bu yönde istekli olduğu belirlenmiştir. Ancak görüşmeler sonucu, özellikle ileri yaş grubundaki bireylerin longozun ve turizmin önemi konusunda yeterli bilince sahip olmadığı kanaatine varılmıştır.

Karameşe (2014), Kapadokya Jeopark önerisini yerel halkın bakış açısıyla değerlendirdiği çalışmasında, Göreme Tarihi Milli Parkı sınırlarında yaşayan yöre halkıyla görüşmeler yapmıştır. Araştırmada, bölgenin park kapsamında korunmasının yerel halk açısından ne ifade ettiği üzerinde durulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre yerel halk, milli park sınırları içerisinde yaşadığından evlerinde herhangi bir değişiklik yapamamakta ve kendilerini kısıtlanmış hissetmektedir. Diğer bulgular ise, bölgede iyi bir turizm pazarlaması yapılmadığı, nitelsiz turist geldiği ve turizmin kalkınmaya çok etkisinin olmadığı yönündedir.

Karaçar (2013), Tuz mağarasının turizme kazandırılması adına Çankırı il merkezinde yaptığı çalışmada, yöre halkının turizme karşı tutumlarını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada elde edilen önemli bulgulardan biri, Tuz mağarasının turizme açılmasına yönelik projelerde yerel halkın fikrinin alınmaması nedeniyle yerel halkın, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını yetersiz bulmasıdır. Bu nedenle turizmin gelişimi adına yapılacak çalışmalara yöre halkının aktif olarak katılımını sağlamanın önemli olduğu vurgulanmaktadır. Analiz sonuçlarında, Tuz mağarasının turizme açılmasını kadınların daha çok desteklediği görülmüş ve buna neden olarak bölgede yaşayan erkeklerin eğitim seviyesinin kadınlara oranla daha düşük olması gösterilmiştir. Yerel halkın Tuz mağarasının turizme açılmasını desteklenmesinde eğitim, statü, Tuz mağarasını daha önce ziyaret etmiş olma gibi faktörlerden etkilendiği belirlenmiştir.

Pala (2001), Tokat Ballica Mağarası'na yönelik yaptığı çalışmasında, yöre halkının sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını ve yöre halkının turizme bakış açısını ele almaktadır. Uzun bir süre önce gerçekleştirilen bu çalışmaya göre yöre halkı, Ballica Mağarası'nı turistik anlamda oldukça çekici bulmaktadır. Ancak yöre halkına göre bazı eksikliklerin olduğu belirtilmektedir. Bu eksikliklerin başında, altyapı, donanım ve tanıtım yetersizliği gelmektedir. Ayrıca yöre halkı, turizmin ekonomik anlamda beklenen geliri sağlamadığını belirtmiştir.

2.4.11.8. Yerel Halkın İnanç Turizmine Bakışı Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Göktaş (2016) yaptığı çalışmada, Şanlıurfa ve Konya illerinde halkın inanç turizmine bakış açısını değerlendirmektedir. Şanlıurfa ve Konya'da yaşayan yerel halka uygulanan anket sonucu, her iki şehirde de turizmin ekonomik anlamda getirilerinin olacağı ve istihdama katkı sağlayacağı düşüncesinin hakim olduğu belirlenmiştir. Ayrıca turizm ile her iki ilde de rekabetçi bir ortam sağlanacağı düşünülmektedir.

Karaman ilindeki inanç turizmi potansiyelini ve yerel halkın bakış açısını tespit etmeye yönelik bir diğer çalışma da Şahiner (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Hem yöre halkına hem de yerli ve yabancı turistlere anket uygulaması yapılmıştır. Yöre halkı ile ilgili bulgulara bakıldığında, turizmin ekonomik kalkınmada rol oynadığı düşüncesi tespit edilmiştir. Sosyo-kültürel değerlendirmelerde, yöre halkının turizmi desteklemekle beraber, aile yapısında değişimler yaratabileceğine dair kaygıları göze çarpmaktadır. Ayrıca yöre halkının inanç turizmini olumlu algıladığı, Hristiyanlara ait yapıların restore edilmesinden rahatsızlık duymadığı, inanç turizmini misyonerlik faaliyeti olarak düşünmediği sonuçları elde edilmiştir.

Turistik merkezlerden biri olan Kuşadası'nda yaşayan 18-25 yaş arası gençlerin, yerel kültüre ve dini değerlere karşı tutumunun ölçüldüğü araştırma Çınar (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda yazar, bölgedeki gençlerin dini tutumlarının yüksek olmadığını, turistlerin yaşam tarzlarına özendiklerini, dini ve ahlaki yönden zayıflık gösterdiklerini dile getirmektedir. Ayrıca öneriler kısmında, yerel değerlerde yozlaşma olmadan, sağlıklı turizm politikaları aracılığıyla turizmin gelişmesinin sağlanabileceği belirtilmiştir.

Eykay (2013)'ın Antakya'nın inanç turizmi potansiyelini değerlendirdiği çalışmada, yerel halka ve yabancı turistlere anket yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, yerel halk da yabancı turistler de Antakya'nın sahip olduğu kültürel değerlerin farkındadır. Antakya halkı, inanç turizminin ekonomik, sosyal ve kültürel kazanımlar sağladığını belirtmiştir. Ancak bölgenin büyük lde inanç turizmi potansiyeline sahip olmasına rağmen, bu potansiyelin verimli kullanılmadığı tespit edilmiştir.

2.4.11.9. Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısını Değerlendiren alışmalar

Kavak (2015), Edremit'te gerçekleştirdiği araştırmasında yerel halkın ekoturizme yönelik algılarını ve tutumlarını değerlendirmiştir. Araştırma bulgularına göre, yerel halkın bazı demografik özelliklere göre ekoturizmi algılama şekilleri değişkenlik göstermektedir. Ancak genel anlamda yörede ekoturizme olumlu algıların geliştiği belirtilmiştir. Çalışmada ekoturizme karşı çekingen davranan kesimin tutumlarının, yörenin sahip olduğu ekoturizm kaynakları hakkında bilinçlendirilmesi ile olumlu yönde değişebileceği nerisi sunulmuştur.

Mudurnu'da yapılan bir çalışmada (Hoşcan, 2008), orman köylerinde doğal ve kültürel değerlerin, ekoturizm kapsamında kullanılması üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Aralarında yerel halkın da bulunduğu katılımcıların verdikleri bilgilere göre, araştırma bölgesinde yaşayanların geleneksel yapısını genel anlamda koruduğu belirlenmiştir. Bölgede yaşayanların büyük kısmının alternatif turizme olumlu baktığı, ancak ekoturizm hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Arslan (2014), Selçuk ilçesinde hem bölgenin ekoturizm potansiyelini belirlemek, hem de yöre halkının ve ziyaretçilerin bu konudaki fikirlerini öğrenmek adına bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonuçlarında, bölgenin büyük bir ekoturizm potansiyeline sahip olduğu ve araştırmaya katılan bireylerin bölgedeki ekoturizm potansiyelinin kullanılması için istekli oldukları ortaya konulmuştur.

2.4.11.10. Yerel Halkın Tarım Turizmine Bakış Açısını Değerlendiren Çalışmalar

Gümüş (2015), Tekirdağ' da yaşayan yerel halkın tarım turizmine olan tutumlarını ölçtüğü çalışmasında, yerel halkın turizm faaliyetlerine katılma konusundaki bakış açılarını değerlendirmeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, yerel halkın büyük kısmının turistleri aileleri ile misafir etmek istediği, işletmecilerin ise neredeyse hepsinin yılın her döneminde turistleri kabul edebileceği belirlenmiştir. Yörede yaşayan üreticiler, tarım turizmi açısından doğa yürüyüşlerinin ve tarımsal yetiştiriciliğin önemli olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca yerel halkın büyük kısmı, tarım turizminin faydalarını, köyün tanınmasına katkı sağlayacağı ve ekonomik getirisi olacağı şeklinde belirtmiştir.

Agro-turizm ve kırsal kalkınma arasındaki ilişkiyi inceleyen M. Civelek (2013), araştırma alanı olarak Muğla yöresindeki 'Tatuta' çiftliklerini seçmiştir. Yerel halktan da verilerin toplandığı çalışmada, turizmin yerel halka istihdam sağladığı, özellikle kadınların ekonomik anlamda sektöre dahil olmasının olumlu karşılandığı tespit edilmiştir. Agro-turizmin, sosyo-kültürel anlamda olumlu etkilerinin olduğu, halkın ekonomik gelirini yükselttiği ve göçleri azalttığı sonuçlarına varılmıştır.

2.4.11.11. Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizme ve Destinasyon İmajına İlişkin Tutumlarının Ölçüldüğü Çalışmalar

E. Bulut (2015) çalışmasında, Gaziantep turizmini ve sürdürülebilirliğini yerel halkın bakış açısı ile ele almıştır. Araştırmaya göre Gaziantep halkının turizme bakış açısı genel olarak olumludur. Çalışmada yerel halkın, Gaziantep'te çekilen dizilerin, yörenin yemek kültürünün, tarihi ve dini yapılarının turizmi canlandırdığı düşüncesine sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca bölgede ulaşımın kolay olmasının turizmin gelişmesine olanak sağladığı ifade edilmiştir.

Yerel halkın sürdürülebilir turizme ve turizmin etkilerine ilişkin yaklaşımının ölçüldüğü çalışmada (E. Bulut, 2015), Antalya merkez ilçelerinde yaşayan halkın görüşlerine başvurulmuştur. Sonuçlarda, halkın nitelikli turist beklentisi olduğu, turizmin kontrolsüz büyümesi ile bölgede çevre sorunları yaşandığı, Antalya'da

yürütülen turizm politikalarının sürdürülebilir yönde olmadığı, ancak turizmin halkın yaşam standartlarını olumlu yönde etkilediğine yer verilmiştir.

Sürdürülebilir turizm ve destinasyon imajı arasındaki ilişkinin ortaya koyulmasını amaçlayan çalışmada (Acar İnam, 2009), Belek turizm bölgesi değerlendirilmiştir. Araştırmanın verileri, yerel halk, turistler ve turistik mekan işletmecileri ile yapılan görüşmeler ve anketler ile toplanmıştır. Yerel halkın bölge turizmini değerlendirdiği anket sonuçlarına göre, halkın turizmden büyük kazanç sağladığı, turistler ile kültürel alışveriş yaşandığı, turizm ile birlikte bölgede kötü alışkanlıkların arttığı, aile yapısının bozulduğu, suç oranının arttığı, doğal kaynakların bozulduğu belirlenmiştir. Ancak bütün olumsuz sonuçlara rağmen yöre halkının, turistlerden rahatsız olmadığını ve turizmi desteklediğini belirtmesi dikkat çekicidir.

Eren (2009), Alanya'da gerçekleştirdiği çalışmasında sürdürülebilir turizm ve çevre konusunu ele almaktadır. Saha çalışmasında yerel halk ve yönetimin görüşlerinin alındığı belirtilmiştir. Ancak sonuç kısmında yerel yönetimler ile yapılan mülakat sonuçlarının limitli de olsa yer almasına karşın, yerel halkın fikirlerini yansıtan verilere rastlanmamıştır. Çalışmada literatürden elde edilen, yerel halkın turizme bakışı ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Bu nedenle araştırmanın turizmin etkileri ve yerel halkın turizmin etkilerine bakış açısına ilişkin pek bir katkı sağlamadığı söylenebilir.

İdikut Şahin (2014), Çorum'da gerçekleştirdiği çalışmasında, yerel halkın ve yerel yöneticilerin destinasyon imajı konusundaki algılarını değerlendirmektedir. Araştırmada, yerel halkın ve yerel yöneticilerin destinasyon imajını algılaması; ekonomik faktörler, alt yapı olanakları, çevresel faktörler, turizm kültürü ve tanıtım, doğal ve kültürel çekicilikler şeklinde boyutlandırılmıştır. Bulgulara göre, katılımcılar ile destinasyon imajı oluşturan boyutlar arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu ve katılımcıların, Çorum'un turizm potansiyelinin yüksek olduğunu düşündükleri belirtilmiştir. Ancak çalışmada, yerel yöneticilerin yerel halka oranla daha olumlu algıya sahip oldukları vurgulanmaktadır.

Destinasyon marka imajı ve paydaş rollerinin etkinliğinin değerlendirildiği çalışma (Ertaş, 2014), Pamukkale örneği ile incelenmiştir. Araştırmada yerel halk ve ziyaretçilerle yapılan görüşmeler sonucunda, genel olarak Pamukkale'nin eşsiz güzelliğine ve doğal yapısına olan hayranlık ön plana çıkmıştır. Ayrıca turistik işletmelerin fiyatlarının yüksek olduğu ve bunun imajı olumsuz etkilediği belirlenmiştir.

2.4.11.12. 'Cittaslow' (Yavaş Şehir) Olgusunun Yerel Halk Üzerindeki Etkilerinin İncelendiği Çalışmalar

Coşar (2013), yavaş şehir olgusunun hem turist davranışlarına hem de yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkilerini incelemiştir. Çalışmada İzmir'in Seferihisar ilçesinde yaşayan halk, bölgedeki turizm işletmeleri, turistler ve Seferihisar Belediye Başkanı olmak üzere dört farklı grupta görüşmeler yapılmıştır. Yavaş şehir olgusunun yerel halkın kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkilerine bakıldığında, turizm ile ekonomik gelirlerinde artış sağlayan yöre halkının, yavaş şehir uygulamasını olumlu algıladığı görülmüştür. Aynı zamanda turizmin istihdam sağlayıcı etkisi, çevre düzenlemelerine katkısı, turizme rağmen yerel kültürün korunabiliyor olması, doğal yaşamın korunması, bölgedeki planlı yapılaşma gibi nedenler yerel halkın yavaş şehir uygulaması ile ilgili olumlu algılarına sebep gösterilmiştir.

Cittaslow (Yavaş Şehir) markasına sahip bölgelerde yerel halkın turizme bakış açısının ele alındığı çalışmada Farhadi Andarabi (2012), araştırma alanı olarak Türkiye'nin ilk Cittaslow üyesi olan Seferihisar'ı değerlendirmektedir. Yerel halkın, turizmin olumlu-olumsuz etkilerine ve Cittaslow markası olma durumuna bakış açısının, bireysel özelliklere bağlı olarak değiştiği belirlenmiştir. Çalışmada genel anlamda, yerel halkın yaşadığı bölgenin Cittaslow markasına sahip olmasından memnun olduğu ve bu durumun turist sayısının artmasında etkili olacağı bulguları vardır.

Cittaslow konusu üzerine yapılan bir diğer çalışma da Küçükerkin (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yavaş şehirlerde halkta yaşanan sosyal değişimler ve yavaş şehir olma durumunun yörenin sosyal yapısına etkileri üzerine incelemeler

yapılmaktadır. Bulgulara göre, Seferihisar yerel halkının büyük çoğunluğunun yavaş şehir olma konusunda yeterli bilgiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Yeterli bilgiye sahip olmayan düşük oranlı kesim için, yerel yönetimlerin tanıtıcı politika izlemesi önerisinde bulunulmuştur.

2.4.11.13. Yerel Halkın Turizm Pazarlamasına ve Turizmin Gelişimine Yönelik Tutumlarının İncelendiği Çalışmalar

Altıntaş (2010), turizmin gelişmesi ile yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki ilişkiyi incelediği çalışmasında, Alanya yerel halkı ile görüşmeler yapmıştır. Test edilen hipotezlerin sonuçlarına göre, yerel halk sürdürülebilir turizme karşı nötr bir tutum sergilemektedir. Ayrıca ifadelerden anlaşıldığı üzere, yerel halk sürdürülebilir turizmin, yaşam kalitesi üzerinde pozitif etkiden ziyade negatif etkiye neden olduğunu belirtmektedir. Buna temel neden olarak da, bölgede uygulanan her şey dahil sistem gösterilmektedir. Her şey dahil sistemin uygulanması nedeni ile yerel halkın daha az gelir getiren departmanlarda çalıştığı, halkın gelir tatminine ulaşmadığı, çalışma saatlerinin uzun ve dengesiz olduğu düşünülmektedir.

Bireylerin yaşadığı bölgedeki turizm gelişmelerine ve turizm pazarlamasına olan tutumlarını ölçmek üzere gerçekleştirilen bir çalışmada (Sönmez, 2014), Erzurum'da yaşayan yöre halkına anket uygulaması yapılmıştır. Yöre halkının turizm pazarlamasına yönelik tutumu ile, turizmin onlara sağladığı faydanın ve toplumsal bağlılık düzeyinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yani çalışmaya göre, bireylerin turizmden elde ettiği faydanın artması, bireylerin turizm pazarlamasına olan tutumunu olumlu yönde değiştirmektedir. Önemli olan bir diğer bulgu ise, yöre halkının en fazla kış sporları turizminin pazarlama kampanyalarını desteklemiş olmasıdır. Araştırma sonucunda kent yerleşimcileri olarak nitelendirilen Erzurum halkının, turizmin gelişmesini destekledikleri görülmüştür.

Özgen (2010) Bursa'da gerçekleştirdiği çalışmasında, turistik tanıtımın bölgeye olan katkılarından bahsetmiştir. Bulgulara göre, araştırmaya katılanların erkek veya kadın olması, Bursa ilinin turizme dair avantajları konusunda görüş farklılığı oluşturmamaktadır. Ancak turizmin dezavantajlarının algılanması cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermektedir. Turizm konusundaki avantajlar ve

dezavantajların algılanması yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. Yine katılımcıların turizmin avantajları hakkındaki görüşlerinde eğitim değişkenine göre farklılık görülürken, dezavantajları ile ilgili görüşlerde eğitim etkili görünmemektedir. Son olarak avantajlar Bursa'da yaşama süresi değişkenine göre farklılık göstermezken, dezavantajları algılamada bu değişkene göre farklılık göstermektedir.

C. Çalışkan (2011), Alanya'da yaptığı çalışmasında turizmin gelişiminin gelecekteki kuşaklar açısından etkilerini ele almaktadır. Bu bağlamda yerel halk, sivil toplum kuruluşları, yerel yöneticiler, sektör temsilcileri ve yerel kanaat önderleri üzerinden konu ile ilgili veri toplanmıştır. Araştırma bulgularından sadece yerel halk ile ilgili bölüme yoğunlaşacak olursak, yerel halkın turizmin gelişmesi ile manevi değerlerin yozlaşacağı yönünde kaygı taşıdığı, turizmin gelişimine yönelik uzun vadeli planlamalara yerel halkın dahil edilmesinin ve toplumsal anlamda fikir araştırmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca son dönemlerde turizme bağlı olarak betonlaşmanın artmasının, yöre halkını rahatsız ettiği belirtilmiştir. Sonuç olarak demografik faktörlerin Alanya halkının turizme bakış açısında farklılıklar gösterdiğini söylemek mümkündür.

2.4.12. Dolaylı Olarak İlgili Lisansüstü Tezlerin Temel Bulguları

Turizmin etkilerinin, yerel halk dışındaki turizm paydaşlarının bakış açısı ve literatür çalışması ile ele alındığı çalışmaların bulguları genel olarak aşağıdaki şekildedir:

Deniz (2012), araştırmasında Antalya'da yaşayan Ruslara yönelik anket çalışması yapmış ve Rusların yaşadıkları alanda ne gibi değişimlere neden olduklarını tespit etmeye çalışmıştır. Özellikle turizmin etkisi ile bölgeye göç etmiş olan katılımcıların, yöre halkında ve yerel yönetim üzerinde rahatsız edici bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

A. Çelik (2009), etkinliklerin destinasyonlarda meydana getirdiği değişimleri incelediği çalışmasında, İstanbul'daki fuar organizatörlerine ve seyahat acentalarına yönelik anket uygulaması yapmıştır. Bulgulara göre, etkinliklerin bölgede eğitici ve

farkındalık yaratan yönü vardır. Ancak etkinliklerin suç oranını arttırdığı düşünülmektedir.

Erdoğan (2013) araştırmasında, turizmin etkilerinin, otel çalışanları tarafından genel anlamda olumlu karşılandığını ve otel çalışanlarının turizmi destekleyici tutum içinde olduklarını belirtmektedir.

Araştırmasında turizmin sosyo-ekonomik etkilerini ele alan Erdolu (2010), Mardin bölgesinde turizm potansiyelinin doğru kullanılmadığını ve turizmden yeterli faydanın sağlanamadığını belirtmektedir.

Kart (2009) çalışmasında, yöre halkının ve kurumların ekoturizm hakkındaki bilgilerini literatür ve arazi çalışması yöntemi ile ölçmeyi hedeflemiştir. Yazar, oldukça yüksek turizm potansiyeline sahip Yahyalı yöresinin, yanlış uygulamalar neticesinde doğal güzelliklerini ve turizm kaynaklarını kaybettiğini tespit etmiştir. Bundan dolayı, yöre halkına ve yerel yöneticilere bu konuda önemli sorumluluklar düştüğünü belirtmektedir.

İkinci konutların fiziksel ve sosyal yapıya etkilerinin incelendiği çalışmada Gündüz (2003), Mahmutlar yöresinde ikinci konut uygulamalarının sorunlu devam ettiğini ve bu uygulamaların turizmin gelişimine paralel olması gerektiğini vurgulamıştır.

Susan (2016), araştırmasında turizmin bölgesel kalkınmaya etkisini incelemektedir. Balıkesir’de yapılan çalışma sonucunda, bölgenin doğru turizm politikaları izlemesinin, bölgede yaşanacak ekonomik refah ile ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Küçüksarı (2011), çalışmasında turizmin ekonomik kalkınmaya etkisini konaklama işletmeleri üzerinden değerlendirmektedir. Araştırma sonucuna göre, Manavgat yöresinde yer alan konaklama işletmelerinin, büyük oranda Antalya ile ilişki içinde olduğu saptanmıştır.

Özgürel (2012) çalışmasında, Tunceli ilinin kalkınmasında turizmin etkilerini değerlendirirken, yerel kurum yöneticilerinin görüşlerine başvurmuştur. Bulgulara

göre, yerel kurum yöneticileri, turizmi bölgenin kalkınmasında etkili bulmaktadır. Ayrıca katılımcılar, yöre halkının da turizmi destekleyeceğini belirtmişlerdir.

Turizmin ekonomik kalkınmaya etkilerinin Manisa örneği ile incelendiği çalışmada (G. Çelik, 2012), bölgedeki turizm işletmelerine yönelik anket çalışması uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarında, turizmin ekonomik anlamda çok sayıda olumlu etkisinin olduğu ancak turizmin Türkiye’de ve Manisa’da bu işlevinin yeterince kullanılmadığı belirtilmiştir.

Şeker (2011), Amasya’da gerçekleştirdiği çalışmasında, turizmin ekonomik kalkınmaya etkilerini değerlendirmektedir. Araştırmada anket uygulaması, bölgedeki turizm işletmelerine yönelik yapılmıştır. Katılımcılara göre, turizmin bölgeye katkıları döviz girişi, istihdam ve bölgenin tanıtımı şeklinde kendini göstermektedir. Bölgenin turizm potansiyelinin olduğu ancak bu potansiyelin yeterince kullanılmadığı belirtilmiştir.

Turizm sorunlarının, turizm işletmecilerinin gözünden değerlendirildiği çalışmada (Özel, 2012), Foça’da turizmin ekonomik kalkınmada önemli rol oynadığı ve bölgedeki turistik etkinliklerin çevreye ve doğal hayata zarar vermediği belirtilmektedir.

Atik (2003) araştırmasında, Güney Antalya Bölgesi’nde turizm temelli yaşanan çevresel etkileri ve bölgedeki sürdürülebilir yönetimi değerlendirmektedir. Ekolojik verilerden yararlanılan çalışmada, bölgede önemli ölçüde doğal kıyı ormanının yok olduğu tespit edilmiş ve ülkemizdeki diğer kıyı bölgelerinde aynı tahribatın yaşanmamasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Kırsal kalkınma ve yoksul yanlısı turizme odaklanılan araştırmada (Kafa, 2014), turizm uzmanları aracılığıyla veri toplandığı görülmektedir. Araştırmada, turizm faaliyetleri süresince, yoksul yanlısı turizm politikalarının izlenmesinin, kırsal turizmin gelişimine katkı sağladığı ortaya koyulmuştur.

Dağlık bölgelerin kalkınmasında turizmin etkilerinin işlendiği çalışmada (Gürer, 2009), dağlık bölgelerde turizm sektörü aracılığıyla kalkınma sağlanabileceği tespit edilmiştir.

Tecmen (2004), turizm faaliyetlerinin etkilerini incelediği çalışmasında, turizmin gelişimi adına çaba sarfedilen Küçükköy bölgesinde, çevresel sorunların olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca, turistik bölgelerde bu tarz hoş olmayan görüntülerin ortaya çıkmaması adına bazı önerilerde bulunulmuştur.

Turizmin Balıkesir’de görev yapan yerel yöneticilerin bakış açısıyla değerlendirildiği çalışmada (Kalaycıoğlu, 2017), turizm konusunda yerel yönetimlere düşen sorumlulukların ortaya konulması hedeflenmiştir. Yerel yöneticilerin Balıkesir turizmine dair algıları ve bakış açıları çeşitli değişkenler üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına yönelik öneriler sunulmuştur.

Turizmin sosyo-kültürel etkilerinin turist rehberleri gözünden değerlendirildiği araştırmada (Güdü, 2011), rehberlerin, destinasyonların sosyo-kültürel değişimlerinde etkili oldukları belirtilmiştir. Ayrıca rehberlerin genel olarak turizmin sosyo-kültürel etkilerine olumsuz bakmadıkları ortaya konulmuştur.

Gür (2003), İzmir’de rekreasyon faaliyetlerinin etkilerini ele almıştır. Veriler gözlem ve belediye çalışanları aracılığı ile toparlanmıştır. Bu bağlamda destinasyonda, rekreasyon alanlarının kullanımında mevsimsel yığılmalar olduğu, deniz kıyılarının kötü kullanımı sonucu halkın kent içi rekreasyon alanlarına yöneldiği, söz konusu alanlarda teknolojinin yanlış kullanıldığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Foça’da turizmin yarattığı sosyo-ekonomik değişimlerin incelendiği çalışmada (Özüpekçe, 2008), söz konusu değişimlerin eğitim üzerindeki etkileri de ele alınmaktadır. Araştırmanın verileri öğrenciler ve velilerden toplanmıştır. Bulgularda, turizmin çeşitli etkilerinin eğitim çağındaki insanlar tarafından henüz idrak edilemediği, Foça’da turizmin yerel kalkınmaya ve sosyo-ekonomik yapıya önemli derecede etkileri olduğu vurgulanmaktadır.

Mardin’de yapılan bir araştırmada (Kaygalak, 2012), bölgedeki turizm gelişiminin, yörenin otantik olması üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Otel işletmecileri, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, toplum bilimcileri aracılığıyla derlenen veriler sonucu, yörenin otantik imaj oluşturmasının, turizmin gelişimi ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Araştırma evrenini Urla’da yaşayan ikinci konut sahiplerinin oluşturduğu çalışmada (Zoğal, 2016), ikinci konutlar turizm coğrafyası yaklaşımı ile değerlendirilmektedir. Katılımcılardan edinilen bilgilere göre, ikinci konut gelişimi, Urla’da genel olarak olumsuz yorumlanmakta, ancak belli oranda olumlu etkileri ile değerlendirilmektedir. Bölgede kalabalıklaşma, doğal alanların zarar görmesi gibi faktörlerin dile getirilmesi dikkat çekmektedir.

Antalya’daki turizm paydaşları gözünden turizmin değerlendirildiği araştırmaya göre (Ekin, 2004), bürokrasi engelleri sebebi ile paydaşların yeterince turizm planlama süreçlerine katılmadığı ve bu durumun turizmin gelişimini olumsuz etkilediği sonuçlarına varılmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm faaliyetlerinin devamlılığının sağlanabilmesi için, yerel halk ile ilişkilerin iyi yönetilmesi gerekmektedir. Yerel halk ve turizm ilişkisinin olumlu yönde ilerlemesi, bölgede yapılan turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir hale getirilmesine olanak sağlamaktadır. Sürdürülebilir turizm de her anlamda sektörün gelişimine kuşkusuz katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda literatür taraması süresince, turizmin etkileri ve yerel halkın tutum ve algılamaları üzerine oldukça yoğun şekilde çalışmalar yapıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunun, turizmin çevresel, sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri üzerinden değerlendirmeler yaptığı bilinmektedir. Çalışmaların neredeyse tamamında, turizmin olumlu ve olumsuz etkilerinin bir arada işlenmesi, bu çalışmaların ortak yönünü oluşturmaktadır. İncelenen lisansüstü tezlerde, çeşitli destinasyonlarda, çeşitli yöntemlerle araştırmalar yapıldığı görülmüştür. Kullanılan bilimsel araştırma yöntemlerinin genellikle ankete, görüşmelere ve gözleme dayalı olduğu tespit edilmiştir.

Bibliyometrik çalışmalar bir alandaki konuların geçen zaman içindeki değişimini incelemektedir. Bu çalışmada, turizm alanında önem arz eden yerel halkın turizmin etkilerine bakış açısı ile ilgili araştırmalar belirli parametreler dahilinde analiz edilmiştir. 2000-2017 yılları arasında yayınlanmış 85 lisansüstü tezden faydalanarak, yerel halkın turizmin etkilerine ilişkin tutum ve algılamaları üzerine yapılmış araştırmaların bibliyometrik analizinin yapılması ve bulguların yorumlanması hedeflenmiştir. Araştırma yapılırken çeşitli parametreler kullanılmıştır. Bu bölümde, parametreler aracılığıyla sınıflandırılan yüksek lisans ve doktora tezlerinden elde edilen bulgular yorumlanmaktadır.

Türkiye’de turizmin etkilerinin yerel halkın gözünden değerlendirildiği lisansüstü tezlerin analiz sonuçlarına göre;

- Toplam tezlerin % 15,3’ünü doktora tezleri, % 84,7 ‘sini ise yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Verilerde görüldüğü üzere, konu ile ilgili yüksek lisans tezlerinin oranı oldukça yüksektir. Bu sonuçlar, Güdü Demirbulat ve

Tetik Dinç (2017)'in sürdürülebilir turizm konulu ve lisansüstü tezler ile ilgili yaptıkları çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

- Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımının analiz sonucuna göre, 2005 yılında konu ile ilgili tez yazılmamıştır. Tezlerin sayısında 2010 yılından itibaren artış gözlenmiştir. Yüksek lisans tezleri 2014 ve 2015 yıllarında, doktora tezleri ise 2009 ve 2015 yıllarında sayıca yoğunlaşmıştır.
- Lisansüstü tezlerin yayınlandıkları üniversiteler göz önünde bulundurulduğunda, konu ile ilgili en çok tez yayınlayan üniversiteler aşağıdaki gibidir:
 1. Gazi Üniversitesi (% 12,9),
 2. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (% 9,4),
 3. Dokuz Eylül Üniversitesi (% 9),
 4. Akdeniz Üniversitesi (% 7,1).
- Lisansüstü tezler hazırlandığı enstitü açısından değerlendirildiğinde, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nden, çeşitli yoğunlukta tez yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, turizmin disiplinler arası bir sektör olmasının, akademik çalışmalarda da çeşitlilik göstermesine yol açtığı söylenebilir. Analiz sonuçlarına göre, konu ile ilgili tezlerin % 85,8 oranı ile Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yayınlandığı saptanmıştır. Buna neden olarak ise, turizmin sosyal yönü ağır bir alan olması gösterilebilir. Bu sonuç, Arıca (2014) ve Turan (2014)'ün araştırmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir.
- Literatür incelendiğinde, turizm alanında yazılmış lisansüstü tezlerin çok çeşitli ana bilim dallarının bünyesinde hazırlandığı görülmüştür. Bu çalışmada analiz edilen lisansüstü tezlerin 22 farklı ana bilim dalı bünyesinde yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada en çok tez yayınlanan ana bilim dalları sırasıyla, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı (% 31,9) ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı (% 12,9) olmuştur.
- Danışmanlarına göre dağılımının analiz edildiği lisansüstü tezlere göre, yalnızca bir tez yöneten danışman sayısı 62'dir. 3 yüksek lisans tezine danışmanlık yapan Hüseyin Çeken ise konu ile ilgili en sık danışmanlık yapan akademisyendir.

- Analiz edilen lisansüstü tezlerin danışmanlık ünvanı verileri aşağıdaki gibidir;

1. Prof. Dr. ünvanına sahip tez danışmanları % 28,3,
2. Doç. Dr. ünvanına sahip tez danışmanları % 25,8,
3. Yrd. Doç. Dr. ünvanına sahip tez danışmanları % 44,8 paya sahiptir. Ayrıca yüksek lisans tezlerinden birinin danışmanlığını yürüten iki akademisyenden birinin ünvanı Doç.Dr., diğerinin ünvanı ise Yrd. Doç. Dr.'dur.

- Tezlerin sayfa sayılarına göre aşağıdaki şekilde dağılım gösterdiği tespit edilmiştir;

Lisansüstü tezler,

1. % 71,8 oranında 101-200 sayfa aralığında,
2. %16,4 oranında 201-300 sayfa aralığında,
3. %7,1 oranında 0-100 sayfa aralığında,
4. %3,6 oranında 301-400 sayfa aralığındadır. En çok 101-200 sayfa sayısı aralığında tez yazılmıştır. 501 ve üzeri sayfa sayısı aralığında 1 doktora tezi bulunmaktadır. 401-500 sayfa sayısı aralığında tez bulunmamaktadır. Tezlerin sayfa sayıları ile çalışmanın niteliği arasında doğru orantı olmadığı düşünülmektedir. Ancak çalışmaların kapsamının, sayfa sayısı üzerinde kısmen etkili olduğu söylenebilir.

- Tezlerde kullanılan kaynakça sayılarına bakıldığında, 101-150 arası kaynak kullanarak 23 tez yazıldığı belirlenmiştir. Bu tezlerin 3'ü doktora tezi ve 20'si yüksek lisans tezidir. 0-50 arası kaynak kullanılarak hazırlanmış doktora tezi bulunmamaktadır. Bunun neden olarak, doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerine göre daha kapsamlı olması gösterilebilir. Son olarak, 251 ve üzeri kaynaktan yararlanmış olan 1 doktora tezi ve 2 yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir.

- Tez yazarlarının uygulama alanı olarak en çok Antalya (% 15,3), Muğla (%12,9), ve İzmir (% 11,8) illerini tercih ettiği belirlenmiştir. Bu bağlamda, önemli turizm destinasyonları olan bu illerin, akademik anlamda da ilgi gördüğünü söylemek mümkündür. Öte yandan 3 tezin, birden fazla ilde uygulandığı ve bu tezlerin yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir. Bir diğer önemli bulgu ise, tez çalışmalarının oldukça çeşitli bölgelerde yürütülmüş

olmasıdır. Bu durum, turizmin etkilerinin Türkiye genelinde araştırılan bir konu olduğunu göstermektedir.

- Analiz edilen lisansüstü tezlerin temel bulguları aşağıdaki şekilde sınıflandırılmış ve karşılaştırılmıştır;

1. Yerel halk ve turizmin etkilerine yönelik araştırmaların genel çerçevede incelendiği lisansüstü tezlerde ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir,

- ✓ Yerel halkın, turizmden fayda sağladığı sürece turizmi desteklediği düşüncesi hakimdir,
- ✓ Bazı yörelerde, turizmin gelenek ve göreneklerde meydana getirdiği değişimler, yöre halkı tarafından hala kabul edilebilir boyuttadır,
- ✓ Demografik özelliklerin, turizmin etkilerinin algılanmasında değişkenliğe neden olduğu belirtilmektedir,
- ✓ Turizmin etkileri konusunda, olumlu ve olumsuz görüşlere rastlanmasına karşın, yerel halkın genel olarak turizmi desteklediği görülmektedir.

2. Kırsal turizmin yerel halk üzerindeki etkilerine dair değerlendirmelerin yapıldığı lisansüstü tezlerin bulgularına göre,

- ✓ Kırsal turizm ile kadının toplumdaki rollerinde değişimler meydana geldiği,
- ✓ Kırsal turizmin geliştiği destinasyonlarda, göçlerin azaldığı ve nüfusun yoğunlaştığı,
- ✓ Kırsal kesimlerde turizmin gelişmesi ile, yerel ürünlerin satışının arttığı ve geçim kaynağının tarıma dayalı olduğu dönemlere kıyasla, bölgedeki akrabalık ilişkilerinin zayıfladığı,
- ✓ Kırsal kesimlerde yerel halkın turizm planlamalarına dahil edilmemesinin, yerel halkın turizm ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamasının, halkın turizmden yeterince faydalanamamasına yol açtığı ve bu durumun olumsuz algılamalara neden olduğu,

- ✓ Kırsal turizmin, yerel halk üzerinde kısmen de olsa olumsuz etkilerine karşın, genel anlamda yerel halkın turizme olumlu yaklaştığı sonuçlarına varılmıştır.
3. Turizmin geliştiği küçük yerleşim birimlerindeki yerel halkın bakış açısını inceleyen lisansüstü tezlerin bulguları,
- ✓ Turizmin etkilerinin, yerli halkın demografik özelliklerine göre değişiklik gösterdiği,
 - ✓ Yerli halkın, turistlerle iletişim kurmada zorlandığı,
 - ✓ Turizmin, ekonomik fayda sağladığı yörelerde daha olumlu algılandığı,
 - ✓ Genel anlamda, küçük yerleşim birimlerindeki yerel halkın turizm faaliyetlerine olumlu baktığı yönündedir.
4. Yerel halkın bakışı ile turizmin bölgesel kalkınmaya etkilerinin incelendiği lisansüstü tezlerin bulguları,
- ✓ Yerel halkın, turizmi gelir getirici ve istihdam sağlayıcı bulduğu,
 - ✓ Turizmin bölgesel kalkınmada önemli bir faktör olduğu şeklindedir.
5. Spor organizasyonlarının ve çeşitli etkinliklerin düzenlendiği destinasyonlarda yaşayan halkın, turizme karşı tutumlarının değerlendirildiği lisansüstü tezlerin bulguları,
- ✓ Kış olimpiyatlarının, festivallerin vb. etkinliklerin, yerel halkın kültürel gelişimi üzerinde etkili olduğu,
 - ✓ Araştırma alanlarındaki halkın, turizmi bu yönüyle desteklediği ancak daha planlı etkinlikler oluşturulmasını beklediği şeklinde yorumlanmıştır.
6. Yerel halkın, destinasyonların doğal kaynaklarının turizme kazandırılmasına ve ekoturizme yönelik yaklaşımlarının değerlendirildiği lisansüstü tezlerde,
- ✓ Yerel halkın, turizmin yanlış arazi kullanımına sebebiyet verdiğini düşündüğü,
 - ✓ Turistik faaliyetler için doğal kaynakların bilinçsizce kullanıldığı,

- ✓ Yerel halkın, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını yetersiz bulduğu,
 - ✓ Yerel halkın, ekoturizm ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı, ancak turizmi desteklemeye gönüllü olduğu sonuçlarına varılmıştır.
7. Yerel halkın, inanç turizmine bakışının değerlendirildiği lisansüstü tezlerde,
- ✓ Turizmin, inanç sisteminde değişimler yaratabileceğine dair kaygıların olduğu,
 - ✓ Yerel halkın, kısmen inanç turizmi hakkında bilgi sahibi olduğu ve genel anlamda turizmi desteklediği yönünde bulgulara rastlanmıştır.
8. Tarım turizminin, yerel halk açısından değerlendirildiği lisansüstü tezlerde,
- ✓ Yerel halkın, tarım turizmini kırsal yörelerin tanıtımına ve ekonomisine katkı sağlayan bir sektör olarak tanımladığı,
 - ✓ Yerel halkın bölgelerinde yapılan turizm faaliyetlerini destekledikleri görülmüştür.
9. Sürdürülebilir turizm ve turizm pazarlaması kavramlarının, yerel halk gözüyle değerlendirildiği lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre,
- ✓ Yerel halk, turizmin çevresel sorunlara ve kültürel yozlaşmaya neden olduğunu düşünmektedir,
 - ✓ Yerel halk, bölgelerinin tanıtımı adına pazarlama faaliyetlerinden memnuniyet duymaktadır.
10. Yerel halkın, cittaslow olgusuna bakış açısının, genel anlamda olumlu olduğu tespit edilmiştir. İlgili tezlerde bu durum, turizmin ekonomik etkileri, çevre düzenlemesine katkısı, planlı yapılaşma gibi faktörlerle açıklanmıştır.

Bu araştırma Türkiye’de 2000-2017 yılları arasında yayınlanmış, ‘turizmin etkilerinin yerel halk tarafından algılanmasına’ ilişkin hazırlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır. Türkiye’de turizmin etkilerinin, yerel halkın bakış açısı ile değerlendirildiği 85 lisansüstü tez bibliyometrik analize tabi tutulmuştur.

Böylece araştırmacıların, daha önce bu konuda yapılmış çalışmaları tek çatı altında ilişkilendirip karşılaştırması mümkün olabilecektir. Bu araştırma ile turizmin etkilerinin ve yerel halkın bu etkilere karşı tutum ve algısının genel tespitine dair katkı sağlamak hedeflenmiş, yaşanan sorunların etkilerine farklı bakış açısı sunmak amaçlanmıştır. Farklı bakış açısı sunabilmek adına, aynı konu üzerine birbirinden bağımsız olarak yapılmış çalışmaların bulguları bütünlük anlayışı dahilinde değerlendirilmiştir.

Bu tarz çalışmaların, belirli aralıklarda yenilenmesinin ve güncellenmesinin literatüre ve turizm sektörüne katkı sağlayacağı düşünölmektedir. İleride benzer çalışma yapacak araştırmacılara, yerel halk haricindeki diğer turizm paydaşlarının bakış açısının da bibliyometrik yöntemlerle analiz edilmesi önerilebilir. Ayrıca yurtdışında gerçekleştirilen benzer araştırmalar ve Türkiye'deki araştırmaların karşılaştırılması ile yapılacak bibliyometrik analiz çalışmalarının, turizmin etkileri ve yerel halkın bakış açısı alanında rehber rol üstleneceği düşünölmektedir. Bu anlamda lisansüstü tezlerin var olan sistemin tespitinde ve gelişiminde etkili olduğu, yapılacak karşılaştırmalı çalışmaların turizmin etkilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı söylenebilir. Gelecek dönemlerde turizm alanında yapılacak çalışmalarda, atıf analizlerinin yapılması da literatürün gelişimi adına önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Acar İnam, E. (2009). Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Yöre İmgesi: Antalya – Belek Turizm Merkezi Örneği, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Akalan, A.R. (2001). Turizmin Eğirdir'in Sosyo-Ekonomik Yapısında Meydana Getirdiği Değişiklikler, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.

Akgün, A. (2016). Giresun İlinin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, Yerel Halk ve Sektör Temsilcilerinin Algısı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Nevşehir.

Akman, A. D. (2007). Turizm Gelişmesinin Yarattığı Doğal ve Kültürel Değişimler: Kaş Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Akova, O. (2006). Yerel Halkın Turizmin Etkilerini Algılamalarına ve Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma, *Akademik İncelemeler Dergisi* 2(1):1-34.

Al, U. ve Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin Bibliyometrik Profili, *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (2):142-163.

Al, U., Soydal, İ. ve Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik Özellikleri Açısından Bilig'in Değerlendirilmesi, *Bilig*, 55: 1-20.

Albayrak, A. (2017). Turizm Gelişimi ile Kültürel Kimlik Olgusu Arasındaki İlişki: Alaçatı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Allen, L. R., Patrick T. L., Richard R. P. and Kieselbach, S. (1988). The Impact of Tourism Development on Residents' Perceptions of Community Life, *Journal of Travel Research*, 27(1): 16-21.

Altıntaş, V. (2010). Turizm Gelişiminin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri: Alanya Bölge Modeli, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Altunel, M. C. (2009). Yerel Halkın Turizmin Gelişimine Verdiği Desteği Etkileyen Faktörlerin Sosyal Değişim Teorisi Açısından İncelenmesi: Alaçatı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi SBE, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Arıca, R. (2014). Seyahat İşletmeciliği Literatürünün Gelişim Süreci: Türkiye’de Hazırlanan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Olarak İncelenmesi, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Arslan, F. (2014). Selçuk İlçesi (İzmir) Sulak Alanlarındaki İnsan Çevre Etkileşimi ve Ekoturizm Potansiyeli, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Atik, M. (2003). Güney Antalya Bölgesindeki Turizm Gelişmelerinin Doğal Çevre Üzerine Etkileri ve Sürdürülebilir Turizm Olanakları, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Adana.

Avcıkurt, C. (2015). *Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım* (4. Baskı) (Detay Yayıncılık, Ankara).

Ay, A. (2014). Yerel Halkın Turizmin Etkileri ile İlgili Algı ve Beklentileri: Edirne İli Üzerine Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Ayazlar, G. (2016). Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yönelik Tutumlarını Anlamak: Yerel Halkın Bölge İmajı ve Turizme Desteği, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43):2538-2547.

Aydın, B. (2014). Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde (YÖKTEZ) Yiyecek İçecek İşletmeciliği Alanında Kayıtlı Bulunan Tezlerin Bibliyometrik Analizi, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Bahar, O. ve Kozak, M. (2008). *Turizm Ekonomisi* (Detay Yayıncılık, Ankara).

Baltacı, F. (2011). İkinci Konut Turizmi Kapsamında Alanya’da Konut Edinen Yabancıların Kentin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Yapısına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Barca, M. ve Hızıroğlu, M. (2009). 2000’li Yıllarda Türkiye’de Stratejik Yönetim Alanının Entelektüel Yapısı, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1):113-148.

Barrios, M., Borrego, A., Vilagines, A., Olle, C. ve Somoza, M. (2008). A Bibliometric Study of Psychological Research on Tourism, *Scientometrics*, 77(3): 454-467.

Bayat, G. (2010). Turizmin Yerel Halk Tarafından Algılanması : Iğdır Halkı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kars.

Bayın, G. (2015). Türkiye’de Sağlık Turizmi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Değerlendirmesi, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(28):49-55.

Baykan, E. (2007). Turizmin Yerel Kültür Üzerindeki Etkilerinin Yöre Halkı Tarafından Algılanması (Ürgüp Yöresine Yönelik Bir Uygulama), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Bayram, Ö. G. (1998). Atıf verisi (Citation data) ve Enformetrik Yasalar: Türk Kütüphanecilik Literatüründeki Doktora Tezleri Üzerinde Bir Uygulama, *Türk Kütüphaneciliği*, 12 (1): 21-32.

Berberoğlu, T. (2012). Etkinliklerin Destinasyona Etkileri: 2011 Erzurum Üniversiade Kış Oyunları, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Borgman C. L. ve Furner, J. (2002). Scholarly Communication and Bibliometrics, *Annual Review of Information Science and Technology*, 36: 3-72.

Boyacıoğlu, E. Z. (2002). Turizm Sektörünün Edirne İline Sosyo-Ekonomik Katkısı ve Yerli Halkın Turizme Yaklaşımı, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Edirne.

Bozyer, Ü. (2001). Turizm Olgusunun Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Muğla.

Bulut, Erol. (2000). Türk Turizminin Dünya'daki Yeri Ve Dış Ödemeler Bilançosuna Etkisi, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3:71-85.

Bulut, Elmas. (2015). Gaziantep Turizmi ve Sürdürülebilirlik: Yerel Halk Bakış Açısı Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Gaziantep.

Bulut, Erkan. (2015). Antalya Merkez İlçelerinde Sürdürülebilir Turizm ve Yerel Halkın Turizmin Etkilerine Yaklaşımı, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Isparta.

Butler, R. W. (1980). The Concept of A Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources, *Canadian Geographer*, 24: 1: 5-12.

Cengiz, E. ve Kırkbir, F. (2007). Yerel Halk Tarafından Algılanan Toplam Turizm Etkisi ile Turizm Desteği Arasındaki İlişkiye Yönelik Yapısal Bir Model Önerisi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,7(1):19-37.

Cevizkaya, G., İlsay, S. ve Avcıkurt, C. (2014). Turizm Alan Yazınında Engelliler ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 2:101-108.

Ceylan, S. (2015). Turizm Sektörüne Hizmet Veren Yöre Halkının İletişim Becerileri ve Turistler Tarafından Algılanması: Pamukkale Destinasyonunda Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Doktora Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Aydın.

Civelek, A. (2010). Turizm Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O. Dergisi*, 13(1-2): 331-350.

Civelek, M. (2013). Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro-Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Muğla.

Coşar, Y. (2013). Yavaş Şehir (Cittaslow) Olgusunun Turist Davranışları ve Yerel Halkın Kentsel Yaşam Kalitesi Algısına Etkileri, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Çakır, G. (2011). İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Tekirdağ.

Çakır, M. ve A. Bostan, (2000). Turizm Sektörünün Ekonominin Diğer Sektörleri İle Bağlantılarının Girdi-Çıktı Analizi İle Değerlendirilmesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11, Özel Sayı, 35-44.

Çalık, A. Ö. (2014). Turistik Merkezlerin Sosyal Taşıma Kapasitesi: Beypazarı Örneği, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Çalışkan, U. (2003). Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008). Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması, IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Antalya.

Çalışkan, C. (2011). Sürdürülebilir Turizm Gelişiminin Nesillerarası Etki Boyutunun Algılanması: Alanya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Hatay.

Çeken, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, X(II): 293-306.

Çelik, A. (2009). Destinasyon Pazarlama Unsuru Olarak Etkinlik Turizmi ve Etkileri - İstanbul Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Çelik, G. (2012). Turizmin Ekonomik Kalkınmaya Katkıları: Manisa İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Isparta.

Çelikkanat, N. (2015). Yerel Halkın Turizme Bakış Açısı: Bodrum İlçesi Örneği, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Çetin, T. (2009). Beypazarı'nda Turist-Yerli Halk Etkileşimi ve Turizmin Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri, *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, IX (1):15-32.

Çınar, R. (2013). Turizm Bölgesinde Yaşayan 18-25 Yaş Arası Gençlerin Dinî Tutum ve Davranışları: Kuşadası Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4): 734-756.

Çiftçi, B. (2016). Turizm Coğrafyası Açısından Dizi Turizmi: Karagül Dizisi Örneği (Halfeti), Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Şanlıurfa.

Dağdeviren, A. (2015). Yerel Halkın Turizmin Sosyo-Kültürel Etkilerini Algılamalarının Yaşam Tarzı Boyutuyla İncelenmesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Dal, N. (2008). Kuşadası'nda Kıyı Kullanımı ve Turizmin Çevresel Etkileri Üzerine Yerel Halkın Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Aydın.

Demiral, N. Ö. (2012). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Bozcaada Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Demircan, M. (2015). Erciyes Dağı'nın Kayak Turizmi ve Tesis Gereksinimi Bakımından Kayseri Kenti İçin Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Muğla.

Demircan, Ş. (2010). Turizmin Sosyo Kültürel Etkileri: Antalya/Muratpaşa İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Demirel, Ö. (2003). Turizm Yörelerinde Yerleşik Olarak Yaşayan Yerli ve Yabancı Bireylerin Rekreatif Faaliyetlerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Muğla.

Deniz, A. (2012). Rusya'dan Antalya'ya Ulusaşırı Göç ve Bu Göçün Sosyo-Mekânsal Sonuçları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Ankara.

Deniz, M. (2016). Kayaagıl Köyünde (Uşak) Turizmin Etkileri Üzerine Yerel Halkın Turizm Algısı, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 11(18): 57-78.

Diedrich, A. ve Garcia-Buades, E. (2009). Local Perceptions of Tourism as Indicators of Destination Decline, *Tourism Management*, 30(4):512–521.

Dönmez, G. (2015). Bölgesel Kalkınma Çerçevesinde Termal Turizm Faaliyetlerinin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri: Mudurnu Örneği, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Düzce.

Durak, A. (2008). Turizmin Çevreye Etkileri Nevşehir İli Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Çevre Duyarlılığı ile İlgili Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kayseri.

Duran, E. (2009). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Toplumsal ve Kültürel Kimliğin Korunması: Gökçeada Örneği, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Durgun, A. (2006). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü: Isparta Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Isparta.

Doğan, H. Z. (2004). *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri* (Detay Yayıncılık, Ankara).

Ekici, R. (2013). Destinasyon Yaşam Seyri ve Yerel Halkın Turizm Gelişimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Ekin, Y. (2004). Turizm Paydaşları Perspektifinden Turizm Gelişimi ve Destinasyon Rekabetçiliği: Antalya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Ekin, Y. (2011). Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Emekli, G. (1998). Bergama'da Turizm ve Sosyo-Ekonomik Etkileri, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İzmir.

Emiroğlu, B. D. (2013). Kazdağı Yöresinde Yaşayan Yerel Halkın Kırsal Turizme Bakışının Değerlendirilmesi: Adatepe ve Mehmetalan Köyleri Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Erdem, A. (2017). Turizm Faaliyetlerinin Yerel Halk Tarafından Nasıl Algılandığının Tespitine Yönelik Bir Çalışma: Kayseri Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Kayseri.

Erden, Ö. İ. (2014). Yerel Halkın İzmir Enternasyonal Fuarı'nın Etkilerine Yönelik Algıları, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Eskişehir.

Eren, İ. A. (2009). Antalya İli, Alanya İlçesinde Sürdürülebilirlik Açısından Turizm ve Çevre Konulu Bir Alan Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Erdoğan, Ç. (2013). Sosyal Mücadele Teorisi Kapsamında Otel İşletmeleri Çalışanlarınca Algılanan Toplam Turizm Etkisi İle Turizme Verilen Destek Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Erdolu, Ç. (2010). Turizmin Türkiye Ekonomisindeki Yeri ve Önemi: Mardin Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye ve Ekonomi Ana Bilim Dalı, Diyarbakır.

Ertaş, M. (2014). Destinasyon Marka İmajının Yapılandırılmasında Paydaş Rollerinin Etkinliği: Denizli Pamukkale Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Eykay, İ. (2013). İnanç Turizmi Potansiyeli Açısından Antakya'nın Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Muğla.

Farhadi Andarabi, F. (2012). Cittaslow Markasına Sahip Şehirlerde Yerel Halkın Turizme Yaklaşımı Üzerine Bir Analiz: Seferihisar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Filiz, A. (2017). Yerel Halkın Turizme Yönelik Algı ve Tutumlarının Turizm Gelişim Yaklaşımları Kapsamında Değerlendirilmesi: Mazı Köyü-Türkbükü Karşılaştırmalı Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Geyik, S. (2010). Butik Otellerin Web Sayfalarının İçerik Analiziyle Değerlendirilmesi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Geyik, S. (2014). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi Üzerine Bir Atıf İncelemesi, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Gökçe, F. (2016). Yerli Halkın Turizmin Gelişimine Yönelik Algısı ve Desteği: Afyonkarahisar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.

Göktaş, L. S. (2016). Şanlıurfa ve Konya İllerinin İnanç Turizmi Potansiyelleri ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından İki İlin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Konya.

Göktaş, L. S. ve Türkeri, İ. (2016). Turizmin Kültürel ve Ahlaki Etkisi: Şanlıurfa İlinde Uygulamalı Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 12:104-117.

Gunn, C. A. (1988). *Tourism Planning*, Newyork:Taylor & Francis.

Güçlü Nergiz, H. (2014). Türkiye’de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990-2013), VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Güdü, Ö. (2011). Turizmin Sosyal ve Kültürel Etkilerinin Turist Rehberleri Tarafından Algılanması-Trabzon’da Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Güdü Demirbulat, Ö. (2012). Turizmin Sosyal ve Kültürel Etkilerinin Turist Rehberleri Tarafından Algılanması Üzerine Bir Araştırma: Trabzon İli Örneği, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1:53-75.

Güdü Demirbulat, Ö., Bozok, D. ve Avcıkurt, C. (2014). Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Rize/Ayder Yaylası Örneği, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Güdü Demirbulat, Ö. ve Tetik Dinç, N. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2): 20-30.

Gümüş, M. (2015). Yerel Halkın Bakış Açısıyla Kırsal Kalkınmada Tarım Turizmi: Tekirdağ İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Tekirdağ.

Gündüz, E. (2003). Tatil Amaçlı İkinci Konutların Fiziksel ve Sosyal Yapıya Etkileri: Mahmutlar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Konya.

Güneş, N. (2014). Yerel Halkın Turizm Algısı ve Turizme Katılımı: Antalya Konyaaltı ve Kepez İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Antalya.

Gür, Ö. (2003). İzmir Kenti Yakın Çevresinin Rekreasyon Amaçlı Kullanımı, Etkiler ve Sorunlar, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İzmir.

Gürer, N. (2009). Dağlık Alanların Kalkınmasında Turizmin Katkısı; Erzurum, Erzincan, Bayburt Bölgesi Örnek Alanı, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Ankara.

Hoşcan, N. (2008). Orman Köylerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Ekoturizm Etkinliklerinde Kullanılması: Bolu İli, Mudurnu İlçesinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara.

Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*, New York: John Wiley & Sons.

Işık, D. (2010). Erciyes Dağı'nın Turizm ve Rekreasyon Bakımından Kayseri Kenti İçin Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İzmir.

İbiş, S. (2013). Sürdürülebilir Turizm Açısından Acarlar Longozunun Yerel Paydaşlar Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans

Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Sakarya.

İçöz, O. ve Kozak, M. (2002). *Turizm Ekonomisi* (Turhan Kitabevi, Ankara).

İdikut Şahin, S. (2014). Destinasyon İmajının Yerel Halk ve Yerel Yönetim Tarafından Değerlendirilmesi: Çorum İlinde Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Düzce.

İlban, M. O., Kaşlı M. (2009). Termal Turizmin Gelişmesini Etkileyen Sorunları Belirlemeye Yönelik Gönen’de Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış*, 9 (4), 1275-1293.

Jurowski, C., Uysal, M. ve Williams, R. D. (1997). A Theoretical Analysis of Host Community Resident Reactions to Tourism, *Journal of Travel Research*, 36(2): 3-11.

Kadanalı E., ve Yazgan Ş. (2012). Kırsal Turizmin Ekonomik-Sosyal ve Çevresel Etkileri, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23):97-100.

Kafa, N. (2014). Kırsal Kalkınma Aracı Olarak Yoksul Yanlısı Turizm Yaklaşımı Edremit Körfezi Örneği, Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Kahraman, N. ve Türkay, O. (2012). *Turizm ve Çevre* (Detay Yayıncılık, Ankara).

Kalaycıoğlu, O. (2017). Balıkesir İli Yerel Yöneticilerinin Turizme ve Balıkesir Turizm Potansiyeline Bakış Açıları, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Karacaoğlu, S. (2017). Yerel Halkın Toplum Temelli Turizm Gelişimine İlişkin Algı, Tutum ve Desteği: Misi Köyü Örneği, Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Mersin.

Karacaoğlu, S., Yolal, M. ve Birdir, K. (2016). Toplum Temelli Turizm Projelerinde Katılım ve Paylaşım: Misi Köyü Örneği, *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2): 103-124.

Karaçar, E. (2013). Yerel Çekiciliklerin Turizme Kazandırılmasına Yönelik Yöre Halkının Tutumları: Çankırı Tuz Mağarası Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Karagöz, D. ve Kozak N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi İle İncelenmesi, *Türk Kütüphaneciliği*, 28(1): 47-61.

Karameşe, B. (2014). Kapadokya Jeopark Önerisinin Yerel Halk Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 62-80.

Kar, M., Zorkirişçi, E., ve Yıldırım, M. (2004). Turizmin Ekonomiye Katkısı Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 8:87-112.

Kart, D. (2009).Yahyalı İlçesi'nin Ekoturizm Potansiyeli ve Çevre Sorunları, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Niğde.

Kavak, M. (2015). Edremit Körfezi Kuzey Kıyılarında Yerel Halkın Ekoturizme Yönelik Bilinç Algısı ve Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Çanakkale.

Kaya, B. (2014). Annals of Tourism Research Dergisinde 2004-2013 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Kaygalak, S. (2012). Sosyolojik Açından Turizm Gelişimi ile Otantiklik Olgusu Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi: Mardin Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İzmir.

Kervankıran, İ. (2011). Afyonkarahisar İlinin Başlıca Doğal, Tarihi ve Kültürel Kaynaklarının Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.

Kervankıran, İ. (2015). Contribution of the Five-Year Development Plans to Tourism in Turkey, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(2): 587-610.

Kesici, A. (2016). Kırsal Yerleşimden Turistik Yerleşime Dönüşümün İldırı (Çeşme) ve Alaçatı (Çeşme) Örneğinde İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İzmir.

Kızılgöl, Ö. ve Erbaykal, E. (2008). Türkiye’de Turizm Gelirleri ile Ekonomik Büyüme İlişkisi: Bir Nedensellik Analizi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 13(2):351-360.

Koç, F. (2011). Turgutreis’de Turizm, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Uşak.

Kodaş, D. (2014). International Journal of Wine Business Research Dergisinin Bibliyometrik Özellikleri Açısından İncelenmesi, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Kozak, N. (2001). Türkiye’de Turizm Pazarlaması Literatürünün Gelişim Süreci: 1972-1999 Yılları Arasında Hazırlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Biyo-Bibliyografik Bir İnceleme, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12 (1): 26-33.

Kozak, N. (2003). Türkiye’de Yayınlanan Akademik Dergilerin Niteliklerindeki Zaman İçerisindeki Değişim Nedenleri: Sağlık, Sosyal ve Teknik Bilim Alanlarında Yayınlanan Dergiler Üzerine Bir İnceleme, *Bilgi Dünyası*, 4(2): 146-174.

Kreag, G. (2001). The Impacts of Tourism. <http://www.seagrant.umn.edu/tourism/pdfs/ImpactsTourism.pdf>, 25 Mart 2018, 9.

Kuşlivan, S. (1999). Turizmin Çevre Üzerindeki Olumlu ve Olumsuz Etkileri ve Olumsuz Etkilerin Yönetimi, V. Kapadokya Toplantıları, Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, Nevşehir.

Küçük, M. (2012). Turizmin Yerel Kalkınmaya Etkisi Ankara Kızılcahamam Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Küçükergin, F. N. (2016). Sakin Şehirlerde Sosyal Değişime İlişkin Algının Demografik Özellikler Çerçevesinde İncelenmesi: Seferihisar Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Küçüksarı, G. (2011). Turizmin Yerel Ekonomiye Etkisinin Konaklama İşletmeleri Özelinde Analizi: Manavgat Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Künü, S., Hopoğlu, S., Sökmen Gürçam, Ö. ve Güneş, Ç. (2015). Turizm ve Bölgesel Kalkınma Arasındaki İlişki: Doğu Karadeniz Bölgesi Üzerine Bir İnceleme, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7: 71-93.

Liu, J. C., Sheldon, P. J. ve Var, T. (1987). Resident Perception of the Environmental Impacts of Tourism, *Annals of Tourism Research* 14: 17-34.

Mansuroğlu, S. (2006). Turizm Gelişmelerine Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği, *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 19(1): 35-46.

Meydan Uygur, S. ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 30-49.

Mimaroğlu, H. (2004). Yardım Etme ve Taciz Davranışı: Turistler ve Yerel Halk Tarafından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Mersin.

Morgül, Ş. M. (2006). Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Edirne.

Olalı, H. ve Timur, A. (1988). *Turizm Ekonomisi* (Ofis Ticaret Matbaacılık, İzmir).

Olçay, A., Karacıl, G. ve Sürme, M. (2017). Helal Turizm Alanının Bibliyometrik Profili, 1.International Halal Tourism Congress, Alanya.

Ongun, U. (2015). Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Isparta.

Öksüz, B. (2017). Metalaşan Yerel Ürünlerin Aile İçi ve Akraba İlişkilerinde Yarattığı Etkiler: Kapıkırı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Muğla.

Özdemir, M. A. ve Kervankıran, İ. (2011). Turizm ve Turizmin Etkileri Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24(1): 1-25.

Özel, Ç. H. (2014). Turizmin Sosyo-Kültürel Boyutta Ortaya Çıkardığı Etkilerin İncelenmesi: Marmaris Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42:57-68.

Özel, Ç. H. ve Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması, *Türk Kütüphaneciliği*, 26 (4): 715-733.

Özel, M. A. (2012). Turizm İşletmecilerine Göre Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Turizm Ve Sorunları: Foça Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.

Özgen, D. (2010). Turizmde Bölgesel Tanıtma ve Bursa İli Açısından Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Özgürel, G. (2012). Tunceli İlinin Kalkınmasında Turizmin Değerlendirilmesi: Yerel Kurum Yöneticileri Boyutuyla Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Özkul, E. (2001). Turizm Hareketlerinin Sosyo-Kültürel Etkileri (Marmaris Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

Öztürk, B. (2016). Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri Üzerine Bir Araştırma:Safranbolu ve Amasra Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Karabük.

Öztürk Sözen, M. (2007), 1982 Sonrasında Türkiye’de Uygulanan Turizm Politikalarının Çanakkale Turizmine Etkileri, *Sosyoekonomi*, 2: 63-88.

Özüpekçe, S. (2008). Turizm Yerleşmelerinde Nüfusun Sosyo-Ekonomik Özelliklerinde Ortaya Çıkan Değişimler ve Eğitim Üzerindeki Etkisi(Foça Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, İzmir.

Pala, N. (2001). Turizmin Sosyo-Kültürel Sonuçları Açısından Bir İnceleme (Balıca Mağarası Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Pamir, H.Y. (1997). Turizmin Sosyal Yapıya ve Sosyal Değişmeye Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Polat, C., Sağlam, M. ve Sarı, T. (2013). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi’nin Bibliyometrik Analizi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2): 273-287.

Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics, *Journal of Documentation*, 25: 348-349.

Sarı, Ş. N. (2011). Türkiye’de Kimya Eğitimi Alanında 2000-2010 Yılları Arasında Yazılmış Yüksek Lisans Tezlerinin İçerik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kimya Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Serçoğlu, N. (2011). Üniversite Oyunlarının Sosyal Kültürel ve Ekonomik Etkileri: Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunlarına Yönelik Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Sert, A. N. (2013). Kırsal Turizm Bölgelerinde Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Festivaline Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi,

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Eskişehir.

Sezer, İ. (2011). Didim-Milas Kıyı Kuşağında Turizm ve Mekânsal Etkileri, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Sharpley, R. (2014). Host Perceptions of Tourism: A Review of the Research, *Tourism Management*. 42: 37-49.

Sheldon, P. J. ve Abenoja, T. (2001), Resident Attitudes in a Mature Destination: the Case of Waikiki, *Tourism Management*. 22: 5-441.

Silik, C. E. (2014). Uluslararası Spor Organizasyonlarının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri: 2013 Mersin XVII. Akdeniz Oyunlarına Yönelik Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Ankara.

Sönmez, B. (2014). Kent Yerleşimcilerinin Turizm Pazarlamasına Yönelik Tutumunu Etkileyen Faktörler: Erzurum İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, Erzurum.

Susan, F. (2016). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü ve Balıkesir Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İzmir.

Şahin, G. (2017). Artvin’de Yaşayan Yerel Halkın Turizme Yönelik Algı ve Tutumları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Şahin, H. (2001). Küçük Yerleşim Birimlerinde Turizm Gelişmesi: Akyaka Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Muğla.

Şahin, S. ve Acun, A. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili (Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri), *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (34): 213-234.

Şahiner, T. (2012). İnanç Turizmi Potansiyeli ve Halkın İnanç Turizmine Bakışı Açısından Karaman, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Karaman.

Şardağ, A. (2016). Türkiye’de Coğrafya Alanında Turizm İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Coğrafya Ana Bilim Dalı, Isparta.

Şebin, K. (2009). Erzurum Kış Sporları Turizmi ile İlgili Yöre Halkının Tutum ve Beklentileri, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Şeker, H. (2011). Bölgesel Kalkınmada Turizmin Rolü ve Amasya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Isparta.

Şengel, Ü. (2015). Bitlis İlinin Kalkınmasında Turizmin Rolü: Yerel Paydaşlar Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.

Takano, A. (2008). Türkiye’de Turizm ve Kültür ‘Beypazarı’nda Turizm Gelişme Sürecinde Yerli Halk ile Turist Yabancılar Arasındaki Etkileşim Üzerine Etnolojik Bir İnceleme’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Etnoloji Ana Bilim Dalı, Ankara.

Tayfun, A. (2000). Dış Kaynaklı Turizmin Turistik Merkezlerde Yaşayan Halkın Tüketim Davranışlarına Etkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Tayfun, A. (2002). Turist Yerli Halk Etkileşimi Üzerine Bir Araştırma, *G. Ü. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1: 1-12.

Tayfun, A., Küçükergin, F. G., Aysen, E., Eren, A. ve Özekici, Y. K. (2016). Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1:50-69.

Tecmen, N. (2004). Küçükköy’de Turizm ve Rekreasyon Faaliyetleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Tekin, Ö. A. (2016). Türkiye’deki Lisansüstü Turizm Tezlerinde Odaklanılan Konular: 1984-2015, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(2):175-187.

TUIK, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (15 Mart 2018).

Turan, A. (2014). Turizm Konulu Yüksek Lisans Tezlerinin Bibliyometrik Özellikleri (1984-2013), VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Tutar, E. ve Tutar, F. (2004). Turizm Ekonomi, Türkiye ve OECD, Ankara: Seçkin Yayınları.

Türker, N. (2002). Konaklama İşletmelerinde Çevre Duyarlılığı: Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Çevre Duyarlılığı Bakış Açısına Yönelik Bir Uygulama, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Ankara.

Türktaş, G. (2014). Türkiye’de Turizm Alanyazınının İncelenmesi: Sistematik Türkiye Turizm İşletmeciliği Bibliyografyası (1929-1984) Üzerine Bir İnceleme, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Aydın.

Uçar, M. (2010). Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi ve Fethiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Muğla.

Uçar, N. (2010). Turizmin Kırsal Alana Etkisi: Gökçeada Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Ulu S., Akdağ M. (2015). Dergilerde Yayınlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili: Selçuk İletişim Örneği, *Selçuk İletişim*, 9: 5-21.

Ulucak, E. M. (2000). Turizmin Turistik Yörelerdeki Sosyo-Kültürel Yaşama Etkileri ve Fethiye Yöresinde Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Unur K., Ertaş Ç. ve Kanca B. (2015). Turizmin Sosyo-Kültürel Etkilerine İlişkin Yapılmış Araştırmaların Analizi, I. Avrasya Uluslararası Turizm Kongresi: Güncel Konular, Eğilimler ve Göstergeler, 2: 323-349.

Uslu, A. ve Kiper, T. (2006). Turizmin Kültürel Miras Üzerine Etkileri: Beypazarı/Ankara Örneğinde Yerel Halkın Farkındalığı, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 3(3): 305-313.

Ünal, İ. (2014). Isparta İli Sütçüler İlçesi Turizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Xiao, H., ve Smith, S. L. J. (2006). The Making of Tourism Research, Insights from a Social Sciences Journal, *Annals of Tourism Research*, 33 (2):490-507.

Yağcı, Ö. (2003). *Turizm Ekonomisi* (Detay Yayıncılık, Ankara).

Yalçın, H. (2010). Millî Folklor Dergisinin Bibliyometrik Profili (2007-2009), *Millî Folklor*, 22 (85): 205-211.

Yılmaz, G. (2017). Ulusal Turizm Kongrelerinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alanı İle İlgili Yayınlanan Bildiriler Üzerine Bir Araştırma, *Turizm & Araştırma Dergisi*, 6(1):1-21.

Yılmaz, İ. (2017). *İl İl Türkiye’de Turizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri (İçerik Analizine Dayalı Bibliyometrik Bir Yaklaşım)* (Detay Yayıncılık, Ankara).

Yozgat, U. ve Kartaltepe, N. (2009). Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Kitaplarında Yer Alan Bildirilerin Bibliyometrik Profili: Örgüt Teorisi ve Örgütsel Davranış Bildirileri Üzerine Bir Araştırma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1): 149-165.

Zencir, E. ve Kozak, N. (2012). Sosyal Bilimler Enstitü Dergilerinde Yayımlanan Turizm Makalelerinin Bibliyometrik Profili (2000-2010), VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Antalya.

Zengin, B. (2010). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisine Reel ve Moneter Etkileri, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1):102-126.

Zoğal, V. (2016). Urla'da (İzmir) İkinci Konutların Turizm Coğrafyası Yaklaşımıyla Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Ana Bilim Dalı, İzmir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı: Rezan Çıkırık
Uyruğu: T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi: Gaziantep / 02.02.1988
Tel: 0040 770 845 500
E-posta: rezzanneu@hotmail.com
Yazışma Adresi: Strada Armata Poporului Bloc L6 Scara 2 Apartament
50 Galati / Romania

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Mustafa Kemal Üniversitesi	2009
Lise	Cumhuriyet Lisesi	2004

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2016-2017	Nevşehir Montessori Akademisi	İngilizce Öğretmeni
2013-2016	Heritage Travel	Muhasebe
2011-2013	Forum Kapadokya	Danışma

YABANCI DİL

İngilizce

Romence